

MATYU

Matyu Riita Keyir Maji Kepi

Jisas Kraist Riiti Wayega Yechi Hi

¹ Diita maji eeta Jisas Kraist riina yimowurek eeka tar wayega yechi maji. Jisas Kraist rii Devit riiti neja. Devit rii Ebrahim riiti neja.

² Ebrahim rii Aisak riiti apoko.

Aisak rii Jekop riiti apoko.

Jekop rii Juda riiti apoko riiti yaka kumwoy yechaka eecha tar.

³ Juda rii Peres, Sara piiriiti apoko. Piiriiti awi siiti hi Tema.

Peres rii Hesron riiti apoko.

Hesron rii Ram riiti apoko.

⁴ Ram rii Aminadap riiti apoko.

Aminadap rii Nason riiti apoko.

Nason rii Salmon riiti apoko.

⁵ Salmon rii Boas riiti apoko. Riiti awi Rehap.

Boas rii Obet riiti apoko. Riiti awi Rut.

Obet rii Jesi riiti apoko.

⁶ Jesi rii aka tabo yima Devit riiti apoko.

Devit rii Solomon riiti apoko. Riiti awi sii Yuraia riiti mima.

⁷ Solomon rii Riaboam riiti apoko.

Riaboam rii Abaisa riiti apoko.

Abaisa rii Esa riiti apoko.

⁸ Esa rii Jihosapat riiti apoko.

Jihosapat rii Joram riiti apoko.

Joram rii Asaia riiti apoko.

⁹ Asaia rii Jotam riiti apoko.

Jotam rii Ehas riiti apoko.

Ehas rii Heseakaia riiti apoko.

¹⁰ Heseakaia rii Manasa riiti apoko.

Manasa rii Emos riiti apoko.

Emos rii Josaia riiti apoko.

¹¹ Josaia rii Jekonaia riiti apoko yaka kumwoyeka eecha tar. Diita nediik Isrel ma yenya pokojichi Bebilon akamak ye ir.

¹² Poko jichi ye irek, Jehonaia rii Sialtiel riiti apoko.

Sialtiel rii Serababel riiti apoko.

¹³ Serababel rii Abaiat riiti apoko.

Abaiat rii Elaiakim riiti apoko.

Elaiakim rii Eso riiti apoko.

¹⁴ Eso rii Sedok riiti apoko.

Sedok rii Ekim riiti apoko.

Ekim rii Elaiat riiti apoko.

¹⁵ Elaiat rii Eliesa rii apoko.

Eliesa rii Matan riiti apoko.

Matan rii Jekop riiti apoko.

¹⁶ Jekop rii Josep riiti apoko.

Josep rii Maria siiti ma.

Sii Jisas riiti awi. Riina eecha habatar Kraist.

¹⁷ Warek, na he. Ebrahim riina heechi Devit riina heechi eeta ye wayega tar. Devit riina heechi Bebilon akamak ye i poko jir nedii heechi i eeta ye 14 wayega tabatar. Bebilon akama heechi i Kraist riiti nedii eechaba 14 wayega tabatar.

MARIA SIITA JISAS KRAIST RIINA YIMOWUR

¹⁸ Dii eeta Jisas Kraist riina yimowur nobo di-itata. Riiti awi Maria siina Josep riina heechiken

hisiichi heechitar. Worek, rii siin saka yatarek, sii yikapwa biika eecha siir. Holi Spiritek otiirek, sii eena eecha siiri, sii her. ¹⁹ Worek, siina yaken otiitar ma Josep rii ma kepi wey tarek, rii eena saka siina hibiya majin barek, rii siina eshar veenyechi heechi inyakan hikitar. ²⁰ Josep rii eena hikitarek, Harapa riiti ejel rii heechirek, ya Josep riina eecha wor: “Josep, Devit riiti neja, mii opoche siina yuyeechi heechitanakech. Sii kata tawa yikapwa Holi Spiritek siina har. ²¹ Komasiita eeta yikapwa riina yimowunak riiti hi napa eecha haba, Jisas. Rii riiti ma mima yechi kapasek boboy bachi poyechi yesokwa hehar yicha tawa yikapwa. Eena riiti hi Jisas habato.”

²² Diita boboy sii sokwa tari, Harapa riita riiti piirapet riiti kujak mashi ya siiken sawor: ²³ “Omunyego mima pochi sii hoyey yikapwan biika siichi yimowukiita. Yimowunak, riina eecha habakiita, Emanyuel.” (Diita maji eecha wocho, “God rii notaka eecha tawa.”)

²⁴ Worek, Josep rii sokwa Harapa riiti ejel rii riina otiken eecha bar majin rii eena sumowur. Rii eena sumowurek, rii mima siina yar. ²⁵ Siina yarek, rii siitaka eecha bana bana takasakech. Eecha ta iri, i Jisas riina yimowur. Yimowurek, Josep rii riina hi eecha habar, Jisas.

2

DIITA NOSAPEK TAWA BOBOYEN OTII HECHAR MA YE JISAS RIINA HEKEN YAR

¹ Herot rii aka tabo yima tarek, Maria sii i Jisas riina Judia nosap Bethlehem akamak eeka

yimowur. Worek, winymayn hechar ma ye ya sokwa nobok eeka tar. Eeta ma yecha Jerusalem akamak eeka yar. ² Yarek, ye woher, “Akar yimowuwa yikapwa Ju ma yechi aka tabo yima rii siitak tawa? Nota riiti winyumayn ya sokwa nobok herek, no eena ya riiti hin yesokwaken yato.” ³ Worek, aka tabo yima Herot rii eena meejirek, rii Jerusalem ma yechaka kaw inyaka nubu nubu tar. ⁴ Worek, rii uwarek, opelen otiitar harapa ma ye, lo majin pokii tar ma ye ya yopo wuchi yicharek, Herot rii yenya woher, “Kraist riin kapo siita akamak yimowukiita?” ⁵ Ye awasen eecha wor: “Judia nosap Bethlehem akamak eeka yimowukiita. God riita worek, piirapet rii mashi keyir maji eecha wocho:

⁶ ‘Judia nosap Bethlehem akama ma mii aka tabo yiman otiitawey, mii eeta karakadakasakech. Kwoti nediik siitii kowu tawa ma por sokwanak, eeji Isrel ma yenya nobon mukuchikiita. Eena nota eecha wocho, rii Bethlehem akamak eeka yimowukiita.’ ”

⁷ Worek, Herot rii ya sokwa eemek tar yen kuruk uwa yaya yichi maji bar. Batarek, rii her winyumay sokwa tar nedii. ⁸ Worek, rii yenya Bethlehem akamak wochirek ir. Rii eecha wor: “Na i yikapwan yeshaniga he. Kwotaq henyak, napa ya ana wonyak, ada i riina henyak, ada riiti hi kepi i yesokwabak.” ⁹ Worek, ye heechi nobon icharek, ye her mashi ya sokwa eemek ye her winyumay sii mapo iri yikapwa riita water eemek

i bana bana siitii buya tarek, ye her. ¹⁰ Yecha winyumay siin herek, yechi inyaka kwoya woy hiki tar! ¹¹ Aka wok i yarechi ye her yikapwa rii awi siitaka eecha tarek, ye yatii bogok piitiichi ye riiti hin yesokwa tar. Worek, ye yechi ye ir kwowun tagwachi boboy kepin riina har. Gol, kwowa ya tawa hikisheboka, kwowa ya tawa ukuka eecha riina har. ¹² Worek, sukwiyani, God riita yenya eecha wor: “Kwo opoche Herot riitaka kawka ichanakech.” Ye meejiichi ye heechi anadii nobok i yechi akamak ir.

JOSEP RII MIMA SII YIKAPWAKA ISIP NOS-APEK HEECHI IR

¹³ Yecha heechi irek, God riiti ejel por yari, Josep riina sukwiya majik bar. Bari, eecha wor: “Herot rii yikapwan ya pi sowakwoken otiito. Na sokwa. Yikapwan, nokwapaka eecha yeechi Isip nosapek na heechi i. Heechi i tanak, komas ada miina kawka wokiita. Herot rii yikapwan hechi ya pi sowakwoken otiito.” ¹⁴ Worek, Josep rii meejiichi sokwa riiti mima yikapwa yeechiniga niyik heechi Isip nosapek ir. ¹⁵ Irek, rii eecha tarek, Herot rii har. Eecha otirek, Harapa riiti majin piirapet por riita keyiri sii eeta siiken sokwar. Eecha wor: “Ada eeji yikapwan uwarek, rii Isip nosapen heechi yar.”

HEROT RIITA EYEY YIKAPWAN PI SOWAK-WOR

¹⁶ Winyumayn hechar ma ye yikapwa water eemek Herot riin veenyichi maji saka ya saworek, Herot rii eena hechi ri inyaka kwotayir. Worek,

rii wosoworek, ri ow ana pichar ma ye Bethlehem akamak bana bana tar ta yey tar akama ma yechi eyey hoyey yikapwan sukwiya upurus tari sukwiya podat tarin eyey pi sowakwo hamar. Herot rii winyumayn otii hechar ma yenya wowohechari, hiki tarin, eena rii eecha tar yikapwan eecha otii tar. ¹⁷ Riita eecha otii tari, piirapet Jeremaia riita keyir maji sii eeta siiken sokwar. ¹⁸ Maji eecha wor:

“Ye Rama akamak uwar ayan meejir.

Harapa keya yesokwarin meejir.

Resel sii siiti yikapwan eena keyatar.

Keya tari, ma mima ye siina saboy eshar siikasakech.

Boyewak? Yikapwan eyey hama seechir.

Hama seechirek, eena keya tar.”

JOSEP RII MIMA YIKAPWAKA AWASEN HEECHI YAR

¹⁹ Kommas Herot rii harek, God riiti ejel por rii ya Josep riina Isipek tarek, sukwiya majik wor: Yikapwa riina sowakwo tar ma ye eeta ha hamar. ²⁰ Hamarek, eena na sokwanak, mima yikapwan yaniga Isrel nosapek awasen heechi ir. ²¹ Worek, Josep rii sokwa mima yikapwan yeechi Isrel nosapek heechi ir.

²² Irek, Josep rii meejir Akeleas rii apoko Herot riita otii tar Judia aka tabo yima yon rii eena yar. Eena meejichi akiichi eeta nosapek saka yirek. Sukwiya majik God riita riina eecha worek, eena rii heechi Galili nosapek ir. ²³ Ichi akama pochi siiti hi Nasaret eeka yir. Rii otiirek, piirapet yecha mashi keyir maji sii eeta siiken sokwar. Yecha

eecha keyir maji eecha wor: “Yecha riina eecha habakiita, rii Nasaret ma.”

3

JON BAPTIS RII MAJI SAWOTAR

¹ Eeta nedii Jon Baptis rii ya God riiti majin Judia me biish tar eemek eeke sawo tasiir. ² Rii eeche wor: “Kwota kapasek boboy otii tawey, inyakak hiki tawa kapasek boboyen na magi-irechi! God riiti kigdom diitaq bana bana tawa!”

³ Piirapet Aisaia rii batari, rii eeta Jon riiti yon eena batar. Rii eeche wor:

“Ma por rii me biish tar eemek eeke uwato.

‘Harapa riiti nobon na sayarechicha.

Riiti nobon na nagw nagwa seechi ta!’ ”

⁴ Jon riita kamel yechi niibiik tar kapasek rikin ruwuchi putu sapik giirii tar. Rii nowo sagan saka atarek, eena saman atarek, heemi yechi bey ukun atar. ⁵ Eeta nedii Jerusalem akamak tar ma ye, Judia nosapek tar ma ye, Jodan pak bana bana tar ma ye eyey heechi riitak yar. ⁶ Yecha yarek, ye yechi kapasek boboyen geenyek kwodii worek, Jon rii yenya Jodan pak uku yeechi tar.

⁷ Worek, Jon rii nokwapa nokwapa Peresi ma ye Sadyusi ma ye riitak uku yeechibaken eena yatarek, rii her. Hechi rii yenya eeche wor: “Kwo eeta hopo riiti yikapwa. Nama kwona wochi tawak, kwo God riita kwotay tawa boboyen kwo heechi akii ichu? ⁸ Ma yenya na jecha mukuchicha: Kwo kwoti inyaka na dareboyetanak, yo kepin na otii ta. Eena na eeche mukuchicha. ⁹ Opoche eeche hikitanakech

‘Ebrahim rii eeta noti wayega.’ li eeta saka kiki siikiitawak. Ada kwona wocho, God rii eeta kiki sowa rii papan yeechi otiiney, iipa Ebrahim nejak siikiita! ¹⁰ Eeta yeeberu sii men muku tawa. Tawak, sii yiiken kowutu. Kata me siik kepi wanan siiney, iipa yiichi hik rabochinyak uwukiita.

¹¹ “Ada kwona ukuk uku yeechi tawak, ii eeta mukuchichu kwo kwoti inyaka dareboyer. Wowak, ma por rii ana komas yanak, rii kwona Holi Spiritek, hika eeka uku yeechikiita. Rii eeta harapa. Ada eeta karakada. Ada ma kepika tanak, eena ada riiti yatii ruwa tawa bobyen kiya ik. ¹² Riiti keyibochi saniga saniga heechi tawa gishagu sii riitak tawa. Tawak, rii wit otiichi sharega saka tawak, siik akak heechi tawak, sharega ye i hik tukuchichawak, uwutu! Uwutawa hi sii ha hikasakech!”

JON RIITA JISAS RIINA UKU YEECHIR

¹³ Eeta nedii Jisas rii Galili nosapen heechi Jodan pak ir. Irek, rii Jon riitak uku yeechiken yar. ¹⁴ Yarek, Jon rii Jisas riiti inyakan dareboyeken rii eena otii her. Eecha wor: “Eeta kepi miita ana uku yeechikiita. Boyewak ada miina uku yeechikiita?” ¹⁵ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Siikayekiisii. Miita keena ana uku yeechikiita. Diita yikadey nobon otiiney, sicha eyey nobo kepin sumowukiita.” Worek, Jon riita riiti majin sumowur.

¹⁶ Jisas riina uku yeechi hamarek, rii pan heechi ameya giiriibak ya sokwar. Ya sokwarek, neer tagwar. Riina tagwachirek, God riiti Spirit sejikiir apo saka tawaga eech ya saka riitak siirek,

rii her. ¹⁷ Worek, neerek uwar aya eeche wor: “Dii rii eeta eeji ada rukusii tawa yikapwa. Riita otii tawa abo ada eena kwoya hecho.”

4

GABA RIITA JISAS RIINA WOSHEPII OTII OTII HECHAR

¹ Worek, Spirit rii Jisas riina yeechi me biish tar eemek Gaba riita riina woshepii otii otii heken eena ye ir. ² Eeka tarek, jisas rii aboboy yadii 40 niyi 40 rii akasakech. Biish tarek, rii eeche har. ³ Worek, Gaba rii Jisas riitak yar. Yarek, rii eeche wor: “Miita God riiti yikapwa taney, diita papan na yeechi geyen dareboy.” ⁴ Jisas rii meejichi awasen eeche wor: “Keyir maji eeche wocho: ‘Ma geyeban eeche takasakech. Ye God riiti eyey kujak saya tawa maji kepin eena sa a ta.’” ⁵ Worek, Gaba rii riina yeechi Jerusalem ye i harapa lotu aka howuk ye yo ye ichi riina eeche wor: ⁶ “Miita God riiti yikapwa taney, miita na diika siitiichi muk durii. Keyir maji eeche wocho:

‘God riita riiti ejel yenza maji wochinak, yecha miina hehar otiikiita.

Wonyak, yecha miina tapak seechikiita.

Seechinak, kepi siikiita.

Wonyak, miiti yatii ma papak

gworomokasakech.’”

⁷ Jisas rii awasen eeche wor: “Keyir maji eeche babato: ‘Opoche miiti Harapa miiti God, riina otii otii hechanakech.’”

⁸ Worek, Gaba rii Jisas riina yeechi harapa kwowuk ye i ye yo ye ichi eyey diita nosapek

tawa kigdomen siiti harapa eyey boboyen riina mukuchi hamar. ⁹ Worek, Gaba rii eecha wor: “Miita ana yatii bogok piitiichi ye eeji hin yesokwa taney, ada miina diita eyey boboyen hakiita.” ¹⁰ Jisas rii awasen eecha wor: “Gaba mii na heechi i! ‘God riiti keyir maji eecha wocho: ‘Eeta Harapa Ma Miiti God, riiti hiban na yesokwa ta. Riiti yoban na otii ta.’ ”

¹¹ Worek, eeta Gaba rii riina heechi saka ir. Irek, ejel ye Jisas riitak ya riina kiyatayer.

JISAS RII GALILI NOSAPEK YO EEKA TASIIR

¹² Jon riina poko jicharek, Jisas rii meejiichi rii heechi Galilinosapek eeka ir. ¹³ Irek, rii Nasaret akamak siikasakech. Rii i Kapaneam akamak eeka siir. Kapaneam Galili pagirebak bana tar. Eeta Sebyulan Naptalai nosapek eeka tar. ¹⁴ Riita diina otiirek, piirapet Aisaia riiti maji sii eeta siiken sokwar. Rii mashi eecha wor:

¹⁵ “Pagiireba yepak, Jodan pa yepak Sebyulan nosap,

Naptalai nosap eeka tar.

Galili muk shebo shebo tawa ma eeka tawak, ye niyik yiniga ye harapa haba okoreenak hekiita.

¹⁶ Kata ma mima ye niyiki tawak ha tawa eemek tawak, hab a sii eeta yenya okoreechichakiita!”

¹⁷ Eeta nedii Jisas rii diita majin yesokwachi bar. Rii eecha wor: “Kwoti kapasek boboyen na dareboy! God riiti kigdom diika bana bana tawa!”

JISAS RII DIPIIRA KAPIIRA MAN UWA YAYAR

¹⁸ Jisas rii Galili pak pagiiirebak chishi icharek, rii i yaka kumwoy piiriin her. Saimon, riiti anadii hi, Pita, riiti kumwoy, Endru piiriin her. Piir emiyepen mayak yater yon otiitar. ¹⁹ Otii tarek, Jisas rii piiriina hechi uwa yayeeci piiriin eecha wor: “Ki na ya adaka eecha ta. Wonyak, ada kinya man ya tawa tobon mukuchik.” ²⁰ Worek, piir maya ameya heechi ya riina sumowur.

²¹ Worek, rii way kawka chishitarek, rii way anadii yaka kumwoy piiriin i hebar. Piiriiti hi Jems, Jon. Piir Sebedi riiti yikapwa. Piir yechi jabiir wok tar. Piiriiti apoko Sebedi ritak ye eecha tar. Tarek, ye mayan sayaretar. ²² Sayaretarek, Jisas rii i piiriina uwa yayar. Uwa yayarek, piir meejiichi piiriiti eepi jabiirek ameya heechi piir Jisas riina ya sumowubar. Piiriiti apokon heechi ya sumowuba tar.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN YO OTIITAR

²³ Jisas rii eyey galili nosap i ye yatar. I ye yatarek, yechi nokwapa nokwapa lotu akak i yar maji pokii tar. Kigdom siiti hadabas maji kepin rii eena sawo tar. Rii ma mima yechi hak otii tar boboyen yeechi robotarek, ye kepi siitar. ²⁴ Riita eecha otiir yo maji sii eyey Siria nosapek i ye yar. I ye yarek, ma mima ye eyey ma ye hak otii ye i tarin yeechichi riitak yayar. Eyey kapasek hak otii tar boboy ma eecha tari, kapasek Spiritek tar ma yen, kuja sugwiyabak saka tar ma yen, yatii tapa ha tar ma yen yeechichi riitak yayar. Yayarek, rii eeta yenya eyey otii kepi siir. ²⁵ Eecha otii tarek, nokwapa nokwapa ma mima ye Galili

nosapek tari, Dekapolis eeka tari, Jerusalem eeka tari, Jodan pa pagiireba yepak tari, ye heechi ya riitaban sumowu chishitar.

5

JISAS RII GOD RIITI MAJIN KWOWUK SAWOTAR

¹ Jisas rii nokwapa nokwapa ma mima yenya herek, rii kwowuk yo i yir. Yirek, riiti disaipel ye ya riitak ya yopo wuchi yir. ² Worek, riita yenya maji pokii tar. Rii pokiir maji diitata:

MA YE KWOYA HIKI TAKIITA

³ “Kata ma ye eecha hiki tawey, God riiti Spiriten no biish wey tawey, God riiti kigdom eeta ma yechi! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita!

⁴ “Kata ma ye keya tawey, God riita yenya saboyekiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

⁵ “Kata ma ye yechi hin veenyi tawey, God riita yenya mashi wosawor boboyen yepa yakiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

⁶ “Kata ma ye God riiti inyakak tawa boboyeban otii taken hiki tawey, God riipa yenya hehar otii takiikiisiichikiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

⁷ “Kata ma ye anadii man rukusii tawey, God riipa yenya rukusii takiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

⁸ “Kata ma ye inyaka apoma hechawey, yepa God riina hekiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

⁹ “Kata ma ye anadii man otiiniga ye yechaka eeche anapoy anapoy siiken oti tawey, God riita yenya riiti yikapwa haba takiita! Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

¹⁰ “Kata ma yecha God riiti inyakak oti tawey, yenya kikir poyiwey, God riiti kigdom eeta yechi. Yechi inyaka eeta kwoya wey hiki takiita.

¹¹ Kwota ana sumowu tawey, anadii ma ye kwona wosiiboy majin banak, kapasek yon kwona otiinak, nokwapa nokwapa woshepii majin ba taney, ii kwoti inyaka sa kwoya wey hiki ta.

¹² “Na riiga ta. Kwoti hevenek tawa hadabas boboy eeta harapa. Ma ye kwona eeche oti tawey, yecha mashi tar piirapet eechaba yenya otiitar.

WOSHI MAJI YAMA MAJI

¹³ “Ana sumowu tawa ma kwota diita nosapek tawa woshiga eeche tawa. Woshi somakwo taweyn heechiney, kwopa shecha otiinak woshi kawka somakwo takiita? Eeta yikadey woshi sii boyen otikasakech? Na kayek eeta rabowak, ma ye yatiik piitiichishitu.

¹⁴ “Kwota diita nosapek tawa haba tawaga eeche tawa. Ma ye nokwapa nokwapa akan kwowuk yo oti tari ii veenyekasakech. (Kwowuk tawaakaman ma hechawaga, ye kwoti habe eechaba hecho.) ¹⁵ Ma por rii lam hayichi awo bik beenyechi tadii yichikasakech. Yaho. Rii hayichi yichi tawa eemek yichi. Tawak, eeta akak tawa ma ye yaman kiki hecho. ¹⁶ Ma ye eeche otiwey, kwo kwoti haban na anadii man eechaba mukuchi ye inyak, ye sa heba ta. Wonyak ye sa

kwoti yo kepin henyak, sa kwoti hevenek tawa Apoko riiti hin sa yesokwaba ta.

LO MAJI

¹⁷ “Kwo opoche eeche hikitaqnakech ada lo majin piirapet yecha pokiir majin eena ada wosowoyek yar. Ada saka eena yeechi raboken yarek. Yaho. Ada yari, lo maji mun geenyek kwodii woken eena yar. ¹⁸ Opoche diina abosuchitanakech diitata: Neer nosap sii tanak, eyey sokwak otii tawa boboy sii sa eyey sokwanak, lo mogo saka rabokiitawak. ¹⁹ Wowak, ma por rii eeta lo mogo pochin wosowoyeney, rii anadii man eecheba pokii taney, riipa hevenek ikarakada wey siikiita. Wowak, ma por rii lo majin hehar sumowu taney, rii anadii man eecheba hehar pokii taney riipa i hevenek harapa ma siikiita. ²⁰ Ada kwona wocho: lo majin pokii tawa ma Peresi ma yecha nagwa nagwa nobon otii tawey, kwota eena kiki siinan siiney, kwo iipa God riiti kigdom saka iyarekiitawak. Kwo nagwa nagwa otii tawa abo na harapa otii ta.

HARAPA KWOTAY TAWA MAJI

²¹ “Kwo mashi meejiir ma yenya eeche wor: ‘Opoche man pi sowakwotanakech. Ma por rii anadii man pi sowakwoney, ma ye riina yeechi ye i anasakiita.’ ²² Wowak, ada kwona wocho: ma por rii riiti inyak yaka kumwoyen kwotay taney, riina yeechi ye i anasakiita. Ma por rii riiti yaka kumwoyen kubuchey ma wonyey, riina yeechi ye i kaunsil ma wonyey, ii riipa hi uwu tawa eemek ik otiikiita. ²³ Wowak, mii opel hak ichaney, miita hikiney, miiti yaka kumwoy miina majika

taney, ²⁴ miita God riina ha tawa boboyen na cheyek yichi heechi miiti yaka kumwoyen i maji ba dabuchi awasen ya opel boboyen na opoy ha. ²⁵ “Ma por rii miinamajika taney, tii miina anasak ye ik otiiney, wonyey, mii na mapo ameya maji ba dabu kepi sii. Opoche ye i anasatanakech. Riipa miina ye i anasak otiinak, riipa miina yeechi ye i jas riiti tapak now hanak, riipa way yeechi polis man yeechi tapak how hanak, yepa way riina yeechi poko jikiita. ²⁶ Wonyak, ada kwona wocho mii poko ji akak tanak, ya manik tokonak, mii eeka heechi ikiita.

NOBO MIMAN ANEMESHEROGO TAWA MAJI

²⁷ “Kwota mashi diita majin meeji. ‘Akar mey miman kwoya hechi anamesherokotanakech.’ ²⁸ Wowak, ada apa kwona wocho: ma por rii mima pochin kwoya hechi yak gegi yataney, rii eeta mima siin riiti inyaka wok anesmeshero ko kapasek boboy otii hamar.

²⁹ “Miiti mama yepak tawa miy siita miina otiichinyak, miita kapasek boboyeka sakaney, ii na siin korii yeechi rabo! Eeta kepi miiti kapasek miyin mii heechi ikiita. Eeta kapasek miiti eyey maban hi uwu tawa eemek eyey rabochinyak uwukiita. ³⁰ Miiti mama yepa tapa siita miina kapasek boboyen otiichinyak, mii sakaney, ii na tiimiichi rabo! Eeta kepi miiti tapa pochin raboney, eeta kapasek miita eyey maba miitin hik rabochiyak uwukiita.

MIMAN SAYE TAWA MAJI

³¹ “Mashi diita maji sii sokwar: ‘Ma por rii riiti miman sayeri, rii sa siina saye jeyn keyichi ha.’

³² Apa ada kwona wocho: ma por rii riiti miman sayeney, sii nobo anemeshe rokonan siiney, sii anadii man i siiney, rii eeta mima siina otii nobo anemeshe rokoto. Anadii ma rii siina yaney, ii eeta nobo anemeshe rokoto.

SABA HOWU TAWA MAJI

³³ “Kwo mashi wayega ye batar majin eechaba meejiir: ‘Kwo God riiti mi somak saba howu tawa maji na otii ta. Opoche heechitanakech.’

³⁴ Apa ada kwona eecha wocho: Kwo yon otiik wonyey, kwo opoche heven saba howutanakech. Hevenek tawa eem sii eeta God riiti tiikiir. ³⁵ Kwo opoche nosapen saba howutanakech. Nosap sii eeta God riita yatiin piitii tawa tiikiir. Kwo opoche Jerusalem akaman saba howutanakech. Sii eeta Harapa Aka Tabo Yima God riiti akama. ³⁶ Kwo opoche kwoti maseken saba howutanakech. Kwopa saka masebiyan saba howutanakech. Kwopa saka masebiyan otiniga kehapa siinak, apoma siikiitawak. ³⁷ Kwota na eecha ba, ‘Ayo, yaho.’ Eeta kiki sowa. Kwo kawka wonyey, eeta boboy sii Gaba riita yakiita.

KKAPASEK BOBOYEN AWASEN OTII TAWA MAJI

³⁸ “Kwo mashi diita sokwar majin meejiir: ‘Miy pochi horii raboney, ii na awasen riiti miyin horii raboba. Pun reekiiney, ii na awasen riiti pun reekiiba.’ ³⁹ Apa ada kwona wocho: ma por rii miina kapasek boboy otiiney, mii opoche riina awasen kapasek otiitanakech. Ma por rii miina mama yepa wagii siiriin pinyey, ii na way heechinak yepa wadii siiriin sa pi ba. ⁴⁰ Ma por

riin miina ye i anaseechi miiti ruwu tawa rikin yaken otiiney, ii na miiti saketeka eecha ha ba. ⁴¹ Ma por rii miina hegiya boboyen kiyaniga iken otiiney, ii na kiya ichi kawka na eechaba kiya icha. ⁴² Ma por rii miita boboyen haken wonyey ii na ha. Ma por rii miina boboyen yeyada yaken wonyey, mii opoche egesiitanakech.

KWONA OW ANA PICHAWA MAN RUKUSII MAJI

⁴³ “Kwo diita mashi sokwar majin meejiir. ‘Kwoti apoman nareboyen na rukusii ta. Kwona ow ana pichawa man ii na magiirechicha! ⁴⁴ Wowak, apa ada kwona wocho: kwona ow ana pichawa man na rukusii ta. Kwona kapasek otii tawa ma yenya na God riina maji bachicha. ⁴⁵ Kwo eecha otiinak, kwo eeta hevenek tawa Apoko riiti yikapwa siiken sokwakiita. Riita oti-ichichawak, eeta ya rii ma kepika ma kapasekeka yechi mabak ya buyato. Wayi rii eechaba oti-ichichawak, kapasek otii tawa ma kepi otii tawa ma yechi eemek eeka vato. ⁴⁶ Kwota kwoti nareboyeban rukusiitawey, ii boyewak kwo eecha hikitu God riita nona ya hakiita? Kapasek takis yan ya tawa ma ye eecha otiito, yechi apoman rukusiito. ⁴⁷ Kwota kwoti nareboyeban rukusi-ichi woshi ataney, ii kwo boy harapa boboyen otiito? Yahoo. Biish tawa ma ye eecha otiito. ⁴⁸ Kwo na hehar kepi ta. Kwoti hevenek tawa Apoko riita tawabaga kwo napa eechaba ta.”

6

anadii man hehar tawa maji

¹ “Miita na ow poy sii ta. Mii opoche boboy kepin ma ye hechanak, otiitanakech. Mii diita yikadey boboyen yechi mi somak otiiney, miiti hevenek tawa Apoko rii miina ya saka hakitawak.

² “Miita boboyen biish shebo shebo tawa man haney, opoche eeta boboyen anadii ma yechi mi somak geenyik otiitanakech. Akar man mukuchibaken oti tawa ma ye lotu akak awa batawa eemek eecha otiitawey, mii opoche eechaba eena otiitanakech. Boyewak ye eecha otiito? Yechi hin anadii ma yecha yesokwaken eena eecha otiito. Kwo diina na hiki ta. Yenya yan ha hamar. ³ Miita biish shebo shebo tawa man kiyatay tawey, eecha na otiitanak kwotaka bana bana tawa ma ye eena hekasakech. ⁴ Wonyak, God riipa hekiita. Dii eeta miiti saniga oti tawa boboy. Miiti Apoko rii miita veenyichi oti tar boboyen henyak, riipa miina yan hakiita.

GOD RIINA MAJI BA TAWA MAJI

⁵ “Miita God riina maji batanak, mii wosheipii majiga bakasakech. Shebo wosheipii maji batawa ma ye lotu akak iyar maji ya batawa eemek iyar ma yechi misomak geenyek siitii God riina maji bato. Na hiki ta! Yenya yan ha hamar. ⁶ Miita God riina maji bak otiiney, mii na miiti aka wok iyarechi nubereja dasiipiichi miiti veenyi tawa Apoko riina na maji ba. Miiti Apoko rii miita veenyi oti tawa boboyen hewak, riipa yan miina hakiita.

⁷ “Kwota God riina maji banak, opoche³ shebo shebo tawa ma batawaga eecha batanakech. Yecha eecha hikitu yecha nokwapa nokwapa

ameda ameda maji banak, yenya meejikiita.
⁸ Opoche yecha otiitawabaga eecha otiitanakech.
 Kwoti Apoko rii kwota dopo tawa boboy hecho.
 Kwota riina wohenyan tawey, rii hecho. ⁹ Kwota
 na riina maji jecha ba:

‘Noti Apoko mii hevenek tawa.

Miiti hi sa kepi wey ba ta.

¹⁰ Miiti siitii kowu tawa kigdom sii sa ya.

Miiti inyakan hevenk sumowutawaga nota nos-
 apek tawa ma na eechaba sumowuba ta.

¹¹ Nota yadii pochi dopo tawa aboboyen miita
 nona na ha ta.

¹² Ma ye nona kapasek otii tawa boboyen
 nota kwoyavayatawaga, miita na noti
 kapasek boboyen eechaba na kwoyava yeechi
 fa.

¹³ Mii opoche nona otiihechawa boboyen
 heechanak, ya nona otii hechanakech.

Miita nona na Gaba riina na ya.’

Miiti kigdom, miiti hadabas boboy miiti
 hapaga boboy miitabaka eechaba eechaba taki-
 ita. (Omutiik)

¹⁴ “Na meejii. Kwota anadii ma yecha kwona
 kapasek otii tawa boboyen abosuchiney, hevenek
 tawa Apoko rii kwoti kapasek boboyen eechaba
 abosuchikiita. ¹⁵ Kwota anadii ma yechi kapasek
 boboyen abosuchinan siiney, kwoti hevenek
 tawa Apoko rii eechaba kwoti kapasek boboyen
 saka abosuchikiitawak.

ABOBOYEN HEECHI TAWA MAJI

¹⁶ “Kwo God riin wohechi aboboyen heechiney,
 kwo opoche eyepiitanakech. Woshepii majiga
 tawa ma yecha otiitawabaga eecha otiitanakech.

Yecha otiitawey, yechi misoma eeche hatawa ma yechi misomaga eeche hechawak, anadii ma ye hechi eeche wocho ye aboboyen heechitu. Diina na hiki ta. Yecha yan ha hamar. ¹⁷ Miiti aboboyen heechiney, miita na ukuk misoman bachichi masebiyak na rosii. ¹⁸ Wonyak, anadii ma yepa miina henyak, yepa eechahikikiita rii aboboy heechikasakech. Miiti veenyichi tawa Apoko riitaba miin hekiita. Miita Apoko rii miita veenyichi tawa boboyen henyak, riipa miina yan hakiita.

HEVENEK TAWA YAN YATAWA MAJI

¹⁹ “Kwo opoche kwoti diita nosapek tawa kepi boboyen yaya yopo yichitanakech. Machi atawak, keyiha boboy sii atawak, hiyiyatawa ma rii aka diigiichi yar hiyika yatol ²⁰ Wowak, kwota na kepi boboyen hevenk yopo yichi ta. Li machi sii akasakech. Keyiha tawa boboy sii akasakech. Hiyi ya tawa ye saka aka diigiichi yar yakiitawak. ²¹ Miiti hadabas boboy heechawa tawa eemek miiti inyaka wopu sii iibak siikiita.

MABA SIITI HABA

²² “Miy sii eeta kwoti haba. Miiti miy sii hehar hechaney, miiti maba sii eeta yama hecho. ²³ Miiti miy siita tiiriiney, miiti maba siipa niyiki yikiita. Wowak, eeta haba miitaka tawey, sii niy siiney, niyiki mayaka tawey, sii niyiki mayaka ya gamukiita!

GOD MAJI, DIITA NOSAP TAWA MAJI

²⁴ “Ma por rii aka tabo yima upurusen eepi-ira eepiira yo otiiney, ii saka kikisiikiitawak. Li riipa poren kwoya henyak, poren yuyakiita.

Li riipa poren sumowunak, poren wosowoyeki-ita. Eena God riiti noboka moni noboka eepiira sumowukasakech. Li saka kikisiikiitawak.

NOKWAPA NOKWAPA HIKI TAWA BOBOY

²⁵ “Eena ada kwona wocho: Opoche kwo ukuban aboboyeban aken hikitanakech. Miiti maba rikiban hikitaqnakech. Eechaba eechaba tawa boboy sii ukuka aboboyeka eecha kikisi-ikasakech. Eechaba eechaba tawa boboy sii rikiy siitaka kikisiikasakech.

²⁶ “Apo yecha haga i ye yataweyn na he. Yecha saga otiikasakech. Boboy siik chikasakech. Siik wanak, yakasakech. Ye eecha otiitawak, hevenek tawa Apoko rii yenya havato. Apo eeta karakada. Mii eeta harapa. Riita miina heharetakiita.

²⁷ Nama kwotaka tawey, rii hikichi riita kiki sowak rii eechaba ta ichakiita? Ma takasakech.

²⁸ Wowak, boyewak kwo rikiban yaken hikitu? Kwota woheja she na hecha. Yecha rikin otiikasakech. Ye yo otiikasakech.

²⁹ Wowak, ada kwona wocho: Solomon rii riki kepin ruwuri, rii woheja sheba eecha kwoyakekasakech. Solomon rii saka kiki siirek.

³⁰ God riita otiitawak, woheja she eena wato. Woheja sii apa tawa. Lyi siin pokotiichi ye i hik tukukiita. God riita woheja shen rikiga eecha ruwu tawey, ii nona mukuchichurii nona eechaba hehar ruwukiita. Kwota hiki siitiichichawa boboy sii eeta karakada eena kwota rikiban aboboyeban hiki siitiichichu.

³¹ Eena kwo opoche eecha hikitanakech, nopa kapo boyen boboyen akiita? Boy ukun akiita? Boy rikin ruwukiita?

³² Diita eyey boboyen shebo shebo tawa man ye eena yaken hikitu.

Kwoti hevenek tawa Apoko rii kwota dopo tawa boboyen hecho. ³³ Kwota na mapo God riiti kigdom na yesha henyak God riiti inyakan na sumowu ta. Eecha otii taney, riipa kwona diita anadii boboyen kwona habatakiita. ³⁴ Wowak, kwo iyav nedii opoche kawka inyapakwa hiki-tanakech. Iyik inyapakwa hiki tawa boboy siita yanak, eeta nedik napa opoy inyapakwa hiki ta.

7

MAN ANASA TAWA MAJI

¹ “Kwo opoche anadii ma riiti yon wosowoyetanakech. Eecha otiiney, anadii ma ye miiti yon awasen wosowoyekasakech. ² Kwo anadii man wosowoy tawaga God riipa kwona eechaba wosowoyekiita. Kwo anadii ma yen boboyen homachi ha tawaga, God riipa kwona awasen eechaba homachi hakiita. ³ Wowak, boyewak mii kumwoy riiti miyik tawa regiin hechi wocho, mii miiti miyik tawa men mii eeta saka hechawak? ⁴ Me miiti miyik tawey, mii boyewak miiti kumwoy riina eecha wocho: ‘Ada miiti miyik tawa regiin yaken otiito? ⁵ Eecha wochawak, mii keena woshepii tawa ma. Miita na mapo miiti miyik tawa men honii yeechi komas miiti kumwoy riiti miyik tawa regiin napa ya.

⁶ “Kwo opoche God riiti boboy kepin asan hatanakech. Kwo haney, yepa dareboyechi ya kwona chekiita. Kwo opoche kwoti gayetiiken opoche poyi yechi kujak rabotanakech. Yepa eena yatiik piitii pejakiita.

KWOTA NA WOHECHA. KWOTA NA YESHA TA. KWOTA NA NUBUREGA HAPAKA TA

⁷ “Kwota God riina wohenyak, riipa kwona hakiita. Na yesha taney, kwopa hekiita. Kwo nubureja hapakaney, iipa kwona tagwachikiita.

⁸ Eyey ma ye wohechaney, ii yepa yakiita. Kata ma rii yeshataney, ii riipa hekiita. Kata ma rii nuburejan hapakataney, iipa riina tagwachikiita.

⁹ Kwoti ma por rii yikapwa geyen aken wonyey, apoko riipa boy papan yeedi hakiita? Yaho.

¹⁰ Yikapwa rii emiyepen aken wonyey, kwo kapo boy hopon yeechihakiita? Yaho.

¹¹ Kwota kapasek tawak, eecha otii tawey, kwo hikitu boboy kepin yikapwan havato. Wowak, hevenek tawa Apoko rii tawak, kwo wohenyak, riipa kwona kepi boboyen hatakiita.’

¹² “Miita anadii ma ye miina otiichiken gegiy-atawaga, miita na yenya eechaba na otii chicha. Dii eeta lo siiti maji mu. Dii eeta piirapet pokii tar maji mu diitata.

EECHABA EECHABA TAWA EEMEK ICHAWA NOBO SII EETA KARAKADA

¹³ “Kwota na i karakada nubureja yar. Hi uwu tawa eemek ichawa nobo sii eeta harapa. Eeka i yar tawa nubureja eeta bad mayaka. Eechatawak, nokwapa nokwapa ma mima ye eena eeta nobok ichu. ¹⁴ Eechaba eechaba hadabas eemek ichawa nubureja sii eeta karakada. Nobo eeta nokwapa nokwapa ma ye eena yesha-hekasakech.

NOTA NA WOSHEPII TAWA PIIRAPET YENYA OW POY SII TA

15 “Woshepii tawa piirapet yenya na ow poy sii ta. Yecha sapi giiriichi yecha yatawey, eeta sipsip yatawabaga eecha he yato. Eecha yatawey, ii kwasheka tawa asaga eecha taws. 16 Yecha eecha otii taweyn kwota eena na hehar he siiti-ichi. Yechi yo kapo kepi, kapo kapasek Yamika tawa me rii siik kepi wakasakech. Pu hatawa me rii aboboy kepi wakasakech. 17 Me kepi rii eeta siik kepin watol Me kapasek rii eeta siik kapaseken wato. 18 Me kepi rii kapasek siiken wakasakech. Kapasek me rii kkepi siiken wakasakech. 19 Me por rii siik wanan siiney, ii yiichi hik rabochichawak uwutu. 20 Eecha otii tawak, kwo woshepii tawa piirapet yecha otii tawa abon kwo henyak, eena na hiki ta.

21 “Eyey ma yecha ana eecha haba tawey, ‘Harapa, Harapa’ yepa saka God riiti kigdom iyarekiitawak. Kata ma ye eeji hevenek tawa Apoko riiti inyakak eecha otii tawey, yechaba keena hevenek ikiita. 22 Hamak tawa nediik yanak, nokwapa nokwapa ma mima ye yanak ana habatakiita: ‘Harapa, Harapa, nota miiti hik God riiti maji sawotar. Miiti hik nota kapasek spiriten no yeechi rabotar. Nota nokwapa nokwapa harapa hapaga yo otiitar.’ 23 Wowak, hamak tawa nediik anapa yenya eecha wokiita: ‘Ada kwona hekasakech. Ana na heechi i! Kwo kapasek tawa ma.’

AKA OTII TAWA MAJI

24 “Wowak, ma ye eeji diita maji meejichi sumowutawey, ye eeta inyaka wopu kepi tawa maga eecha tawak, aka papa hek eeka otiir.

²⁵ Otiiri, wayi mayaka vatari, uku yi ichari, sowa yatari, eeta aka sii sakakasakech. Boyewak? Siin papa hek otiirek, harapa papak neek siitiitarek, eena sakakasakech. ²⁶⁻²⁷ Eyey ma ye diita majin meeji ye eena sumowunan siiri, ye eeta hikisha yesha maga eeche tawak, ye aka eeta kesinek otiitarek, wayi vatari, uku yi ichari, sowa yatari, eeta akan ameya otiichirek, sii sakar. Sakarek, siita harapa kapasek wey siir!”

²⁸ Jisas rii diita majin ba hamarek, rii eeche pokii tarin, eeka tar ma mima ye eena heneba rabor. ²⁹ Rii yechi on otii hechawa mak banna eeche bakasakech. Rii harapa ma yecha batawabaga riieche batar. Eena batarek ye heneba rabor.

8

JISAS RII MABA KAPASEK TAR MAN OTII EKPI SIIR

¹ Jisas rii kwowun heechi ya sakarek, nokwapa nokwapa ma mima yeriina sumowu ichar. ² Worek, maba kapasek tar ma por rii Jisas riiti yatii bogok piitiichi yi riina wor: “Harapa Ma, mii eeta kiki sowa, mii otii henyak ana otii kepi siichik.” ³ Worek, Jisas rii riiti tapak howu neekichi eeche wor: “Ada eena otiiken gegiyato. Na kepi sii!” Worek, kapasek tar maba sii eeta ameya kepi siir. ⁴ Worek, Jisas rii riina eeche wor: “Na meeji. Mii opoche diita boboyen i anadii man sawo ye itanakech. Opel otii tawa ma riitak na nagwa nagwa inyak, rii sapa miina hehar he. Wonyak, miita napa Moses riita opel ha majin worega eeche otii ta. Miita wonyak, eyey ma yepa

miina hechi eeche hikikiita riiti hak otii tar boboy eeta kepi siir.”

JISAS RII AMI KEPTEN RIITI WAKASA MAN OTII KEPI SIICHIR

⁵ Jisas rii Kapaneam akamak iyarerek, ami kepten ma rii Jisas riina ya jaworek, rii riina woyasachiyasa her: ⁶ “Harapa Ma, eeji yo otii tawa wakasa ma rii eeji akak hak otiitawak, rii yatii tapa harek, harapa kapan meejito.” ⁷ Jisas rii awasen riina eeche wor: “Ada i riina otii kepi siik.” ⁸ Kepten rii meejichi eeche wor: “Harapa Ma, yaho. Ada ma kepik tanak een miita aka eeji ik. Miita majik wonyak, eeji wakasa ma sa eeka kepi sii. ⁹ Ada eechaba harapa tawa ma riiti kuruk tawa. Ada eechaba harapa tawak eeji ow ana pichawa ma ye eechaba eeji kuruk tawa. Eeche tawak, ada iken wowey, ye ichu. Ada akar man yaken wowey, ye yato. Ada eeji yo otii tawa wakasa ma yo otiiken wochawey, ye otiito.” eeka kepi sii. ¹⁰ Jisas rii meejichi rii nyegerabochi rii riina sumowutar ma mima yenya wor: “Ada kwona wocho diita yikadey hiki siitiichichawa boboyen Isrel ma yechaka ada saka herek. Riiti hiki siitiichichawa boboy eeta harapa tawa.

¹¹ “Ada kwona wocho nokwapa nokwapa ma mima ya sokwa tawa nobok yanak, ya ye i tawa nobok yanak, yepa Ebrahim, Aisak, Jepok yechaka eeche howuk tawa kigdom kepik siikiita. ¹² Ma ye God riiti kigdom mashi iyar henyak tanak, yeeena saka ikiitawak. Eena yen sabak tawa niyik yik rabokiita. Wonyak, yecha kiyatanak pu takiivii kiikiirena siitiichichakiita.”

¹³ Worek, Jisas rii kepten riina kawka eecha wor: “Miita na heechi miiti akak i. Miita hiki siiti-ichichawa boboyen miina otiichikiita.” Worek, eeta neddiibak yo otii tar wakasa ma rii kepi siir.

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMAN OTII KEPI SIIR

¹⁴ Jisas rii i Pita riiti akak iyar heri, Pita riiti mima siiti awi sii meeji pu hak otii tarek eena watar. ¹⁵ Watarek, rii siina tapak neekiirek, eeta maba hi uwutari, sii eeta ameya kepi siirek, sii sokwa aboboyen Jisas riina havaken sayarer.

¹⁶ Worek, hogo siirek, ye nokwapa nokwapa spirit kapasek tar ma yenya Jisas riita otii kepi siiken yeechichi riitak yayar. Worek, Jisas rii maji barek eeta spirit kapasek ye eeta heechi irek, anadii hak otii tar ma yen otii kepi sii bar.

¹⁷ Mashi piirapet Aisaia rii eecha wor: “Riita mayama noti hak otii tawa boboyen kwoyaveechi noti kapasek boboyen yeechi kiya ir.” Jisas riita otiichirek, piirapet Aisaia riiti maji eeta geenye woyik siiken sokwar.

MA KAW YE JISAS RIINA SUMOWUKEN EENA GEGYATAR

¹⁸ Worek, Jisas rii nokwapa nokwapa ma mima ya riina gamu poyerek, rii eena hechi rii yenya eecha wor: “No katak pa giireba yepak heechi ik.” ¹⁹ Lo maji pokii tar ma por rii ya Jisas riina wor: “Tisa eyey eem miita ichawey, anapa ya miina sumowuniga eecha ibatakiita.” ²⁰ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kwashika tawa asa ye aka nosap wok tawa. Apo ye wosiik tawa. Ma Yikapwa rii misoma veenyichi wa akakasakech.”

²¹ Worek, anadii ma por rii eeta Jisas riiti disaipel, rii eecha wor: “Harapa Ma, miita ana wochinak ada i eeji apokon chichi heechi yak ik.”

²² Jisasrii riina awasen eecha wor: “Miita na ya ana sumowu ik. Ii eeta hatawa ma yechi yo. Sapa yecha chi.”

JISAS RII WOREK, SOWA EETA HA IR

²³ Worek, Jisas rii i jabiirek ye ichi icharek, riiti disaipel ye ibatar. ²⁴ Ibatarek, harapa sowa yatarek, pa uku boro harapa sokwabatarek, jabiir gubuken otiitar. Eecha otiitarek, Jisas rii watar.

²⁵ Watarek, disaipel ye i riina cheyechi eecha wor, “Harapa Ma, nona na kiyatayi. No kapasek siik otiito.” ²⁶ Jisas rii meejiichi yenya eecha wor: “Boyewak kwo akiita? Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta karakada!” Worek, rii sokwachi sowan uku borowon anachekerek yatari eeta siir. ²⁷ Worek, ye eyeyeena hechi nyegerabor. Nyegerabochi ye eecha wor: “Diita ma rii kapo boy yikadey ma? Rii sowa uku boron wowey, kata meejiichi sowa!”

JISAS RII KAPASEK SPIRITEK TAR MA UPU-RUSEN OTII KEPI SIIR

²⁸ Worek, Jisas rii i akar pa giireba yepak iti, Gadara yechi nosapek i it. Icharek, spirit kapasek tar ma upurus piir tiitiimo supun heechi yari, Jisas riina nobok jawor. Eeta ma piir kapasek boboyen otiitarek, eena ma mima ye eeta nobon i ye yakasakech ye akiitar. ²⁹ Piiriita harapa eecha uwar: “God riiti Yikapwa, sicha eeta miiti yokasakech. Mii boyak yawa?” ³⁰ Bana tarek,

nokwapa nokwapa poyi ye atar. ³¹ Worek, kapasek spirit ye Jisas riina woyasachiyasa her: “Miita nona yeechi raboney, napa nona heechinak, nopa i kata poyi yechaka eeche siikiita.”

³² Worek, Jisas rii yenya eeche wor: “Na i.” Worek, eeta ma piiriin heechi iri poyi yechaka eeche siir. I siirek, eyey poyi yi kwowuk tarin heechi buk akii iri, pak i ye ichi ha hamar.

³³ Poyin siitii kowu tar ma ye heechi akii iri, harapa akama iri, diita otiir majin spiriteka tar ma piiriina otii kepi siirin eena sawo ye i tar.

³⁴ Worek, eyey akamak tar ma ye akama heechi ir. Jisas riina nobok jawochi eena akar nosapek heechinak iken eena woyasachiyasa her.

9

JISAS TII YATII TAPA HAR MAN OTII KEPI SIIR

¹ Jisas rii jabiirek i yowuchi pa giireba yepak i iri riiti akamak siikenek iyarer. ² Worek, ye yatii tapa har ma poren yemek jichi kiya ya seechir. Worek, Jisas rii yecha hiki siitiichichar boboyen heri, rii yatii tapa har ma riina wor: “Miiti inyaka sa kwoya hik. Miiti kapasek boboyen bachi poyewa.” ³ Worek, Ion maji pokii tar ma kaw ye inyagak batar:” “Kata ma rii God riina wosoboy majin bato!” ⁴ Jisas rii yechi inyakan hechirii eeche wor: “Boyewak kwo kwoti inyagak diita yikadey kapasek boboyen hikitu?”

⁵ Ada maji upurus baney, ‘Miiti kapasek boboy bachi poyewa,’ nago, ‘Na sokwa siitii chishi i?’ Diita upurus maji sii eeta podat. ⁶ Ada kwona mukuchik Ma Yikapwa rii diita nosapek tawak,

riita eeta kiki sowak, rii God riiti harapa boboyek eeche tawak, rii kapasek boboy bachi poyetu.” Worek, rii yatii tapa har ma riina eeche wor: “Miita na sokwa miitiwa gwosen yeechi miiti akak i!” ⁷ Worek, kata ma rii sokwachi riiti akak ir. ⁸ Irek, ma mima ye riina hechi ye akiita. Ye her God rii eeche tar hapaga boboyen man harek, ye eena God riiti hin yesokwa tar.

JISAS RII MATYU RIINA UWAR

⁹ Jisas rii heechi chishi icharek, rii i takis yan yater ma, Matyu, riina her. Rii riiti yo otiitar aka wok yicharek, rii her. Herek, rii riina eeche wor: “Mii na ana sumowu ta.” Worek, Matyu rii meejichi sokwa sumowuniga ir.

¹⁰ Kommas Jisas rii akak yi otii atarek, takis yan yater ma ye kapasek muk shebo shebo tar ma yechaka eeche ya Jisas riiti disaipel yechaka yi otii abatar. ¹¹ Worek, Peresi ma kaw ye eena hechi Jisas riiti disaipel yenya eeche wor: “Boyewak kwoti Tisa rii takis yan yatawa ma yechaka kapasek muk shebo shebo tawa ma yechaka eeche yi otii ato?” ¹² Jisas rii meejichi yenya eeche wor: “Hak otiinan biish tawa ma ye dokta riitak ikasakech. Hak otii tawa ma yechabadokta riitak ichu. ¹³ Kwo diita God riita jeyek keyir majin eena na i kenyechi siiti mun na hiki ta. ‘Opel otii tawa boboyen ada eena gegiyakasakech. Ada man rukusii tawa boboyen kwota otiiken eena gegiyato.’ Ada yari an saka ma kepin uwaken yarek. Yahoo. Ada muk shebo shebo tawa man kapasek tawa man eena uwaken yar.”

ABOBOY HEECHI TAWA MAJI

14 Worek, jon Baptis sumowutar ma ye Jisas riitak ya riina woher, “Nota God riina wohechanak, boyewak nota Peresi yechaka aboboyen heechitu? Miiti disaipel ye aboboyen heechikasakech. 15 Jisas rii meejichi wor; “Ma por rii miman yak otiwak, riiti nareboy ya nokusha aboboyen atawak, kwo boy kapo echa hikitu ye aboboy akasakech.’ Yaho. Miman yak tawa ma riin yeechi ye inyak, eeta nedii nareboy yecha aboboy akasakech.

JISAS RII EECHA WOR: JU MA YECHA MASHI OTIITAR SII EEJI BOBOYEK KIKISIIKASAKECH

16 “Ma por rii riki kepin yeechi mashi saket neekii tana supun kapa kasakech. Rii echa otiiney, eeta saket siipa kawka neekiinak karapa supuk siikiita. 17 Ma por rii akar wain ukun mashi meme sapi kwowok woyekasakech. Iipa sii sapi neekiinak uku saka ikiita. Sapi siipa eeta neekii nakiikiita. Akar wain ukun eeta akar meme sapik eeka woyeto. Woyetanak, ukuka sapika piiriipa eeta kepi batakiita.”

JISAS RII JU HARAPA MA RIITI YIKAPWAN OTIINIGA KEPI SIIR

18 Jisas rii diita majin batarek, Ju yechi harapa ma por rii ya Jisasriina yatii bogok piitiichi echa wor: “Eeji yikapwa eeta hawey har. Miita na ya miiti tapak neeki siipa kawka ya sokwakiita.” 19 Worek, Jisas rii sokwa riina sumovu riitaka echa ir. Irek, riiti disaipel ye riina sumovu ibatar. 20 Yecha icharek, mima pochi sii tari, siita kamu sii tari 12 sukwiya echa tar. Tarek, sii ya Jisas riina sumovu i riiti saket barek howu

neekir. ²¹ Sii mayama eeche hikir: “Ada riiti saketen howu neeki henyak, ana otii kepi siiki-ita.” ²² Worek, Jisas rii vayeko hechi siina eeche wor: “Yikapwa, na ana beyichi ta! Nija ana hiki siitiichichawa boboy sii eeta ninya otii kepi sowa.” Worek, sii eeta ameya kepi siir.

²³ Worek, jisas rii Ju harapa ma riitaka eeche ichi riiti aka wok iyarer. Iyarechi rii sagey piita tar ma yenya keya hoyi tar ma miman her. ²⁴ Hechi rii eeche wor: “Na kwona toch! Diita karakada yikapwa sii biish wato!” Worek, ye meejir riina wokwoyaniga heger. ²⁵ Ma mima yen wochirek, geenyek iyarerek, rii yikapwa si-ita watar aka wok iyarechi siiti tapan yesokwa neekirek, sii eeta awasen yesokwar. ²⁶ Worek, eeche otiir maji sii akar nosapek i ye yar.

JISAS RII MIY KIITIITAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

²⁷ Jisas rii eeta eemen heechi rii chishi tarek, miy kiitiitar ma upurus piir riina sumowuniga i uwaniga eeche wor. “Devit riiti neja, Kraist, miita na sinya inyakapwa hikichi ba diigiichi!” ²⁸ Jisas rii aka wok iyarerek, piir iyarebachi riitak yarek, rii piiriina eeche woher: “Ki kapo eeche hikitu ada eeta kiki sowa kinya otii kepi siikiita? Piir awasen eeche wor: “Ayo, Harapa Ma!” ²⁹ Worek, Jisas rii piiriiti miyik tapa howu neekichi eeche wor: “Kicha hiki siitiichichawey, sii sa wokwa!” ³⁰ Worek, piiriiti miy eeta mey makar. Worek, Jisas rii kabuk wor: “Anadii man ki sawo ye ikasakech.” ³¹ Worek, piir heechi iri Jisas riita piiriina otiir boboyen eyey nosapek sawo ye itar.

JISAS RII KUJA DIIMIITAR MAN OTII KEPI SIIR

³² Yecha heechi iken otiitarek, ma kaw ye kapsek spiriteka tarek, kuja dimiitar man Jisas riitak yayar. ³³ Kapasek spiriten yeechi raborek, eeta ma rii maji bar. barek, eyey mama ye eena hechi nyegerabochi eecha wor: “Mashi no Isre ma diita yikadey boboyen hekasakech.” ³⁴ Worek, Peresi ma ye eecha wor: “Rii kapasek spirit yechi harapa ma riita wochitawak, eena rii eecha yeechi raboto.”

JISAS RII MA MIMAN INYAKAPWA HIKIR

³⁵ Jisas rii eyey akaman i chishi ye itar. Chishi ye itarek, rii yechi lotu akak i yar yenya maji pikii tar. Rii God riiti kigdom hadabas maji kepin sawotar. Eyey ma mima hak otii ye i tarin rii yenya eyey otii kepi siir. ³⁶ Ma mima ye nokwapa nokwapa ya yopo wuchi yirek, rii eena hechi inyakapwa hikir. Yecha kubuchey yikapwaga eecha tarek, ye eena inyakapwa hikitarek, yenya ma kiyatayikasakech eecha tarek, sipsipen siitii kowu ma biish taniga eecha tarek, eena rii yenya inyakapwa hikir. ³⁷ Hikirek, rii riiti disaipele yenya eecha wor: “Nokwapa nokwapa nowo saga tawey, saga ya ma nokwapakasakech. ³⁸ Eena na Nowo Ma riina maji batanak, riipa akar nokwapa nokwapa saga ya man rii heechinak yakiita.”

10

JISAS RII 12 DISAIPEL WOCHIREK, YE IR

¹ Jisas rii riiti 12 disaipele yenya uwarek, ye ya yopo wuchi yir. Yirek, rii ri hapaga boboyen yenya harek, ye eeta kiki siirek dapasek spiriten

ye yeechi rabo tarek, hak otii tar boboyen ye otii kepi siitar. ² Eeta 12 aposel yechi hi diitata: mapo eeta Saimon, riina habatar Pita. Endru, Pita riiti kumwoy. Jems, riiti kumwoy, Jon. Piir Sebedi riiti yikapwa. ³ Pilip, batolomyu. Tomas, Matyu, rii takis yan ya tawa ma. Jems rii Alpiyas riiti yikapwa. Tadias. ⁴ Saimon Selot. Judas Iskeriot, rii komas Jisas riina magiiriichir ma.

JISAS RII RIITI 12 APOSEL YENYA YON HAR

⁵ Jisas rii diita 12 disaipel yenya heechirek irek, rii eecha wor, “Kwo opoche i shebo shebo tawa ma yechaka eecha tanakech. Samaria nosapek opoche i tanakech. ⁶ Isrel ma kaw yecha i nobo yesha tawa sipsip tawaga eecha tawa. Na kwo yechaka na eecha i ta. ⁷ Na i yenya eecha sawo ta. ‘Hevenek tawa kigdom sii diita ya band band tawa!’ ⁸ Hak otii tawa man na otii kepi sii ta. Ha tawa man na saniya ta. Maba kapasek tawa man na otii sa kepi hecha. Kapasek spiriten na yeechi rabo ta. Kwota boboyen yatawey, shebo shebo yato. Yenya boboyen haney, opoche tokotanakech. Na shebo shebo ha. ⁹ Kwo opoche go, silva, kapa yan kwoti kwowok woyi ichanakech. ¹⁰ Kwo opoche kwowo wakiir ichanakech. ¹¹ Kwo opoche saket upurus yatii ruwu tawa boboy ye ichanakech. Kubu opoche neeki ichanakech. Yahoo. Ma yon otiiney riipa riiti aboboyen yakiita.

“Kwo akaman iyarenak, anadii akaman iyarenak, na i ma kepin na yesha hechi riiti akak riitaka eecha na sii. Eeka eeta akabak tanak kwopa eeta akaman heechi sokwa ikiita. ¹² Kwo

aka pochik iyareney, na i akama yen woshi a.
¹³ Eecha otiinak, yecha kwona yaney, ii na yenya maji kepiban ba. Banak, yechi inyaka kwoya hikikiita. Woshi anak, yecha kwona awasen woshi anan siiney, ye meejiiney, eena na heechi ya. ¹⁴ Aka ma por rii kwona yeechi ye inyan siiney, anadi akama tawa ma ye kwona yeechi ye inyan siiney, ii na heechi. Kwoti yatii cheren kavakava pakachi heechi i. Eeta akaman God riipa harapa kapasek otiikiita. ¹⁵ Diina na hiki ta: anasaka tawa nedii yanak, God riipa Sodom, Gomora akama ma miman karakada pikiita. Ri- ipa diita akama tawa ma miman harapa pikiita.

MAN KIKIR POY TAWA BOBOY EETA KOMAS YAKIITA

¹⁶ “Na meeji. Ada kwona wochiwak ichawey, kwo sipsip tawaga kwo nokwapa nokwapa kwashika tawa asa yechaka eecha i siikiita. Hopo yecha hehar hikichi eshar ichawabaga kwo na i eechaba otii ta. Nurer yecha kepi boboyeban otii tawaga kwo na eechaba otii ta. ¹⁷ Kwota na ma yenya owpoy sii ta. Yepa kwona yeechi kaunsil ma yechak ye inyak yepa kwona anaseechi yechi lotu akak eeka kubu pikiita. ¹⁸ Kwo eeji hik yon otiitanak, yepa kwona yeechi aka tabo yimak ye inyak, gavman ma ye inyak, kwo eeji hadabas majin yen anadii shebo shebo tawa ma yenya sawotakiita. ¹⁹ Yepa kwona اساسak ye inyak, kwo opoche akiichi eecha wochanakech, ‘Nopa kapo boy majin awasen bakiita? Nopa kapo shecha bakiita?’ Yaho. Eeta nediibak God riipa kwota ba majin sawo mukuchikiita. ²⁰ Kwota batana maji

eeta kwotikasakech. Kwoti Apoko riiti Spiritek kwotak yanak, kwo eeka bakiita.

²¹ “Ma kaw ye yechi yaka kumwoy yeny aadii ma yeny mukuchinyak, yen pi sowakwokiita. Apolo yepa yikapwa yen eechaba otiitakiita. Yikapwa yepa apoko nokwapa yeny magi-irechinyak, sowakwokiita. ²² Eeji hi kwotaka eecha tawey, eyey ma yepa eeta kwona henyey, yuyakiita. Ma kaw ye hapago siichi taney, yepa i komas hamak tawa nediik i siiney, God riipa yeny hechi yesokwa yichikiita. ²³ Yepakwona akama pochi kikir poyeney, ii napa kwona heechi aadii akama pochik akii sii. Ada kwona wochi: Kwopa i Isrel yechi akaman yo saka oti hamatanak, ma yikapwa riipa yakiita.

²⁴ “Skul ya tawa ma rii riiti tisa riitak kikisi-ikasakech. Yo oti tawa wakasa ma rii riiti harapa man dagiir poyekasakech. ²⁵ Eena eeta kiki sowa skul ya tawa ma ye yechi maji pokii tawa ma riitaka eecha kiki sowa. Yo oti tawa wakasa ma ye sokwa yechi harapa; ma riitaka eecha kiki sowa. Ma ye eeta Harapa Ma riina kapasek oti tawa harapa ma habataney, yepa riiti yo oti tawa wakasa ma yen kapo shecha habatakiita? Hi kapasek habatakiita!

KWO NA GOD RIITABAN AKII TA

²⁶ “Wowak, kwo ma yeny opoche akiitanakech. Eyey boboy veenyichi tawey, komas sii geenyik ya sokwakiita. Eyey veenyi tawa majin geenyik kwodii wokiita. ²⁷ Maji ada kwona niyik sawotawey, kwo napa eena yadiik sawo ta. Maji kwotaba meeji, kwo napa eena

eyey ma yenya uwabatanak, ye sapa meejiba ta. ²⁸ Kwo maban oti sowakwo tawa man opoche akiitanakech. Ye kwoti meseken saka sowakwo bakiitawak. Kwo God riitaban na akii ta. Riita keen kiki sowa, riipa kwoti maba kwoti mesek upurusen yeechi hi hay tawa eemek rabochinyak, hi uwukiita. ²⁹ Karakada apon ya karakadak tokoto. Wowak, karakada apo pochi nosapek sakatweyk, kwoti Apoko rii eena hechi heechitu. ³⁰ Kwo na mayama hiki. Kwoti masebiya God riita otiichi kenyichi heechir. ³¹ Wowak, kwo opoche akiitanakech. Apo ye eeta karakada. Kwo eeta harapa!

JISAS RIITI HIN KWODII WOCHAWA ABO

³² “Kata ma ye eeji hin geenyik kwodii wochaney, ada eechaba yechi hin eeji Apoko riina hevenek kwodii wochakiita. ³³ Kata ma ye eyey ma misomak eecha wonyey noriitikasakech, ada eechaba hevenek eeta ma yenya magiirechibakiita.

JISAS RII YARI OWUN YESOKWAKEN EENA YAR

³⁴ “Kwo opoche eecha hikitaqnakech ada nosapek yari diita nosapek tawa ow ana pichawa boboyen anachekeken yar. Yahoo. Ada eena saka anacheken yarek. Ada eekiyeen yayar. ³⁵ Ada ya otiirek, hoyey yikapwa rii sokwa riiti apokon pik otiikiita. Mima yikapwa sii sokwa siiti awin pik otiikiita. Mima sii way sokwa siiti ma riiti awi siina pikiita. ³⁶ Ma por riiti ow ana pichawa ma ye riiti aka wok takiita.

³⁷ “Ma por rii ana koma kinyik heechinak, riiti awi apokon yaya mapo heechiney, rii eeta eeji nareboyikasakech. Ma por rii ana koma kinyik heechinak, rii riiti yikapwan yaya mapo heechiney, eeta ma rii eeji nareboyikasakech. ³⁸ Ma por rii riiti nobon mayama heechinan siiney, riina har yon kiyachiniga ana sumowunan siiney, rii eeta eeji nareboyekaskech. ³⁹ Kata ma por rii riita maban mayama egiisiitaney, riipa sii siiken siikiita. Kata ma rii riiti maban yeechi eeji hik rabotaney, riipa akar maban siikenen yakiita.

YAND YAK TAWA MAJI

⁴⁰ “Kata ma rii miina woshiataney, ii eeta rii ana woshiabato. Kata ma rii ana woshiatawey, rii eeta ana heechirek yar Apoko riina woshiabato. ⁴¹ God riiti piirapet por yaney, ma por rii riina hechi piirapet wochi woshianey, piirapet yenya hak tawa yan riipa yabakiita. Nagwa nagwa tawa ma por yaney, ma por rii riina hechi nagwa nagwa tawa ma wochi woshianey, nagwa nagwa tawa ma yenya hak tawa yan riipa yabakiita. ⁴² Diina na hiki ta. Ma por rii ana sumowu tawa ma riina uku sobon siiviichi haney, rii hecho rii eeta ana kubuchey sumowu tawa ma rii eena hawey, riipa saka yan dopokiitawak.”

11

JON BAPTIS RII RIITI DISAIPEL YENYA JISAS RIITAK HEECHIREK IR

¹ Jisas rii diita majin riiti 12disaipe yenya barek, rii kata eemen heechi rii akar bana bana tar

akamak i yenya God riiti majin pokii tarek sawo tar.

² Worek, Jon riin poku ji tarek, rii Kraist riita otii tar yon meejichi rii riiti disaipel kawen Jisas riitak heechirek ir. ³ Heechirek irek, ye Jisas riina woher: “Mi eeta kapo yaken otii tawa ma? No boy kapo akar man kowutakiita?” ⁴ Jisas rii meejichi eecha wor: “Kwo na heechi awasen i Jon riina kwota hechawa boboyen kwota meejawa boboyen napa sawo. ⁵ Miy kiitii tar ma ye mey maka hecho. Yatii ha tar ma ye kepi chishitu. Maba kapasek tar ma ye eeta kepi hecho. Mabiya giitar ma ye eeta hehar meejito. Har ma yen yesokwa yichitu. Eeta hadabas majin kiiriisiiposii tawa ma yenya sawo mukuchichu. Een na sawota. ⁶ Kata ma por rii anada hiki siitiichichawa boboyen abosuchinan siiney, riipa inyaka kwoyawoy hikitakiita.”

⁷ Jon riiti disaipe ye heechi awasen icharek, Jisas rii Jon riiti majin ma mima yenya sawochi eecha wor: “Mashi kwo me biish tar eemek Jon riina heken iri, kwo boyen heken eena ir? Kapo kwo gubu kiipiikan sowak howo taweyn eena heken ir? Yahoo. ⁸ Boyen heken eena ir? Kwo kapo iri riki kepin ruwu tawa ma riina heken eena ir? Yahoo. Eeta yikadey ma ye aka tabo yima riiti harapa akak ye eeka yichu! ⁹ Ana na wo. Boyen heken kwo ir? Kapo piirapet poren heken eena ir? Ayo. Ada kwona wocho: Kwo iri kwo piirapet tawaga tawa harapa boboyen hechar. ¹⁰ God riiti mashi keyir maji eeta Jon riina batari eecha wor: ‘God riita eecha wor: Dii eeta eeji majin heechiwak ye ichawa ma. Ada riina

mapo heechinak i miiti nobon sayarechichak.’
¹¹ Diina na hiki ta. Jon Baptis rii diita nosapek tar man eyey dagiir poyetu. Wowak, God riiti hevenk tawa kigdom karakada tawa ma rii waqy Jon riina dagiir poyetu. ¹² Jon rii ya maji sawor nedii apa howuk tawa God riiti kigdom sii ow ana pik yaniga sii eecha yato. Yatawak, ow ana pichawa ma ye iyareken eena otii otii hecho. ¹³ Eyey piirapet ye, Moses riiti o maji sii mashi Jon riiti nedii God riiti kigdom maji sawotar. ¹⁴ Kwota yechi maji meejiken gegiyaney, ii na meeji. Ye eecha wor: ‘Iaija riipa yakiita!’ Jon rii eeta Iaija. ¹⁵ Kwo mabiyaka tawey, diita hapaga maji na meeji.

¹⁶ “Ada kwona boyega shecha mukuchik? Kwo kapo boyega shecha tawa? Yecha yikapwa awaba tawa eemek yinyaga hecho. Yikapwa kaw ye anadii yikapwan uwachi wocho:

¹⁷ ‘Nota kwona sagey piitachichawey, kwo hokwa chikasakech!
 Nota keyaniga chichawa hokwan chichawey, kwo eena kiki chikasakech.’

¹⁸ Eecha otiitari, Jon riita yari, rii aboboy akasakech. Rii wain ukun akasakech. Rii eecha otiiterek, ma mima ye eecha wor: ‘Rii eeta hik-ishato!’ ¹⁹ Ma Yikapwa rii yarek, rii aboboyen otii atarek, wain ukun atarek, ma mima ye eecha wor: ‘Na he! Rii abobyen harapa atawak, wain ukun harapa atawak, rii eeta takis yan ya tawa ma yechi apoma, muk shebo shebo tawa ma yechi apoma.’ Wowak, nagwa nagwa hiki tawa boboy siiti siik sii eeta nona mukuchichu sii eeta siiken

tawa.”

JISAS RIINA HIKINAN BIISH TAR AKAMA

²⁰ Akama kaw Jisas riita mirakel otiirin, ye eena heri, yecha saka yechi kapasek boboy heechirek, eena rii yenya ow maji batar. ²¹ Rii eecha wor: “Korasin, God riita harapa kapasek boboyen kwona hakiita! Betsaida kwon eechaba harapa kapasek boboyen habakiita! Mirakelen kwoti akamak ada otiirega, Taia akamak saidon akamak eeka ada eecha otiiyega, yecha keha tar rikin hiipiichi hiki shebo maba tenye yopo wuchi yichaken otiitar. Yechi kapasek boboy magi-irechiken eena eecha otiitar. ²² Diina na hiki ta. Anasak tawa nedii yanak, God riipa Taia, Saidon akamak tawa ma yenya karakada pikiita. Kwona harapa pikkta. ²³ Kapanean akamak tawa ma kwo na meeji! Kwo boy eecha hikitu, no hevenek ichawa nobok ikiita? Yaho. Kwona hi uwu tawa eemek eeka rabokiita! Mirakelen kwotak ada otiirega, Sodom akamak otiiyega, apa Dodom akamak eechaba tawa. ²⁴ Diina na hiki ta! Anasak tawa nedii yanak, God riipa Sodom akamak tar ma yenya karakada pikiita. Kwona harapa pikiita!”

KWOTA NA ADAK YA YI HAPAKA

²⁵ Eeta nedii Jisas rii eecha wor: “Apoko, mii howuka tawa Harapa, nosapeka tawa Harapa. Miita miiti inyakak tawa boboyen yikapwa yena mukuchitarek, harapa otii hechar ma yenya mii veenyitarek, eena ad miina woshiato. ²⁶ Ayo. Apoko mii miiti inyakak tawa boboyen miita hikichi otiir. ²⁷ Eeji Apoko rii eyey boboyen eeji tapak howu har. Ma ye eeta Yikapwa

riina hekasakech. Apoko riitaba saniga riina hecho. Eeta Apoko riina ma ye hekasakech. Eeta Yikapwa riitaba riina hechi kata ma yen eeta Yikapwa rii Apokon mukuchichawak, ye hebato.

²⁸ “Kwotaq ma harapa yon otii tawey, kwo maba kapa meeji tawey, adak na yanak, ada kwona otii yi hapakachik. ²⁹ Ada kiyatawak nomoyatawa boboyen kwo na yeechi kiyabachi kwo eeji inyakak hiki tawa boboyen na yaba ta. Eecha otiiney, kwopa yo otii nedii yi hapakakiita. Ada eshar otii tawa ma. Ada wohipu tawa makasakech. ³⁰ Ada kwona nomoyatawa boboyen kiyachiwey, ii harapa yokasakech. Ada kwona kiyaken hana boboy sii nomoyakasakech.”

12

AKAMAK SII TAWA NEDII SIITI MAJI

¹ Komas Jisas rii akamak sii tawa nediiik wit nowo far nediiik eeka i chishitar. Worek, riiti disaipel ye eecha harek, ye eeta wit siiken siikiirechi atar. ² Eecha otii atarek, Peresi ma ye hechi Jisas riina eecha wor: “Na he. Eeta yikadey boboyen miiti disaipel yecha Sabat nedii otii tawey, ii ye noti on nediiik reekiito!” ³⁻⁴ Jisas rii meejichi eecha wor: “Kwo kapo Devit riiti majin saka kenyitarek? Eeta nedii rii riiti wakasa ma yechaka eecha hatarek, ye God riiti akak iyarer. Iyarechi rii riiti ma yechaka God riina har geyen ye eena yeechi ar. Geyen yeechi atari dii eeta ye on reekiir. Opelen otiitar ma yechaba diita geyen atari ii on reekiikasakech. ⁵ Kwo kapo Moses riiti

on saka kenytarek? Maji eecha wocho: Sabat nediik opelen otii tawa ma ye harapa otu akak yo otii tawey, ye eeta lon mayama reekiitawak, ye eeta kapasek boboy otiikasakech. ⁶ Wowak, ada kwona wocho: diika tawa boboy sii harapa llotu akan dagiir poyetu. ⁷ Kwota diita God riiti maji mun hiki taney, ‘Ada opelen otii tawa boboyen yuyato. Man rukusii tawa boboyen eena ada kwoya hikitu, ‘Kwo kepi tawa man wosowoyekasakech. ⁸ Wowak, Ma Yikapwa rii eeta Sabat nediin siitii kowu tawa Harapa Ma.”

JISAS RII SABAT NEDII TAPA KAPASEK TAR MA OTII KEPI SIIR

⁹ Worek, Jisas rii eeta eemen heechi yechi lotu aka porek iyarer. ¹⁰ Ma por rii eeka tari riiti tapa kapasek tar. Worek, ma ye eeka tari, ye Jisas rii kapasek yon ba diimaken eena hiki ye itar. Eecha hiki tarek, ye eena riina woher: “Nopa boy Sabat nediik hak otii tawa man boy otii kepi siikiita?” ¹¹ Jisas rii awasen eecha wor: “Ma por rii kwotaka tawey, riiti sipsip saka supuk ye inyey, riipa boy saka heyi yeechi yesokwakiitawak? ¹² Wowak, ma rii eeta harapa. Sipsip sii eeta karakada. Wowak, noti lo eecha wokusakech: Sabat nediik man otii kepi siikasakech. Eena nota keena yo kepin Sabat nedii otiito. ¹³ Worek, rii ma riina eecha wor: “Miiti tapan na danegwa.” Worek, rii danegwarek, eeta kepi siir. Riiti akar tapa pochi kepi tari, siitiibaga eecha siir. ¹⁴ Worek, Peresi ma ye hechi kapasek hechichi i yopo wuchi yi Jisas riina pisowakwo maji apo dagii tar.

*JISAS RII GOD RIITA HISIIR YO OTII WAKASA
MA SIIKEN RIITI*

¹⁵ Jisas rii riina pi sowakwo majin meejiichi rii eetaq eemen heechi ir. Heechi icharek, nokwapa nokwapa ma mima ye rii na sumowuniga eechar. Rii eyey hak otii tar ma yenya otii kepi siir.

¹⁶ Otii kepi siirek, rii yenya eechar wor: Anadii ma yenya ana opoche geenyik kwodii wochanakech.

¹⁷ Rii yenya eechar worek, piirapet Aisaia riita ya bar maji sii eeta siiken woy sokwar. Aisaia rii eechar wor:

¹⁸ “God rii eechar wor: Dii eeta eeji yo otii ma ada hisiir.

Riina ada rukusiitawak, ada kwoya hecho.

Ada eeji Spiriten riitak heechitakiita.

Riipa eeji nagwa nagwa otii tawa boboyen muk shebo shebo tawa ma yenya sawotakiita.

Riipa maji awasen awasen saka bakiitawak.

¹⁹ Riipa saka kabuk wokiitawak.

Riipa akamak harapa maji saka batakiitawak.

²⁰ Gubu kawen reekiiney, riipa sakapa eyey reekiikiitawak.

am pochi sii hak otiiney, riipa saka otii hakitawak.

Riipa i eecharba eecharba otiitaqnak, nagwa nagwa otii

tawa boboy siipa sokwa howuk siikiita.

²¹ Nokwapa nokwapa ma yepa riina hiki siitichi kowutakiita.”

*PERESI YE EECHAR WOR BELSEBU RII JISAS
RIINA KIYATAYER*

²² Worek, ma kaw ye ma poren yeechi Jisas riitak ye ir. Riiti miy kiitarek, kuja diimiibatar.

Kapasek spirit riiti wok tarek eena eecha tar. Tarek, Jisas rii otii kepi siirek, riita maji barek, rii mey maka her. ²³ Ya yopo yichar ma ye eena hechi heneba rabochi ye eecha woher: “Rii kapo boy Devit riiti neja, Kraist?” ²⁴ Peresi ma ye eena meejichi ye eecha wor: “Harapa Gaba, Besebu, riita riina hapaga boboyen hatawak, rii eena kapasek spiriten yeechi raboto.”

²⁵ Worek, Jisas rii yechi inyakan hechari rii yenya eecha wor: “Apoma ye ow eeta apomaban ow ana pichawey, ye hapaga siikasakech. Iipa eeta kkapasek siikiita. Podar akamak tanan sokwa ow ana pinyey saniga siiney, iipa eeta kapasek siikiita. ²⁶ Wowak, Gabaka tawa ma kaw ye anadii Gabaka tawa ma kawen ow ana pichaney, Gaba riiti kigdom saniga saniga tawey, iipa kapasek siikiita! ²⁷ Kwo eecha wocho: ‘Besebul riita ana hapaga boboyen hatawak, ada eeka otiito! Eecha siiken taney, nama kwona sumowu tawa ma yenya hapaga boboyen hatawak yecha kapasek spiriten yeechi raboto. Kapo Besel-bull? Kwona sumowu tawa ma ye otiitawey, ye geenyik kwodii mukuchichawey, kwoti inyaka eeta kapasek hikitu! ²⁸ Ayo. God riiti Spirit rii ana hapaga boboyen hatawak, ada kapasek spiriten yeechi raboto? Ada diina eecha otiitawey, ii geenyik eecha mukuchichu God riiti kigdom kwotak yar.

²⁹ “Hapaga tawa ma por riita riiti akak tarek, hiyyatawa riiti boboyen yar yak otiiney, mapo riiti tapan poko jichi sapa opoy ya. ³⁰ Ma por rii adaka eecha tanan siiney, rii eeta eeji yabo pi ma. Ma por rii ana boboyen yaya yopoyichiken

kiyatayenan siiney, rii eeta boboyen rabo ya payato. ³¹ Eena ada kwona wocho: ma ye eyey kapasek boboy otiiney kapasek maji bataney, iipa God riita kwoyava yakiita. Ma por ri Hoi Spiriten wokwoyaney ii riina kwoyava yakasakech. ³² Ma por rii Ma Yikapwa riina wokwoyaney, God riipa riina kwoyava yeechikiita. Ma por rii Holli Spiriten kapasek maji ba wokwoyaney, iipa riina kwoyava yeechikasakech. Apa komas kwoyava yeechikasakech. Yahoo.

ME KAPASEK RII EETA SIIK KAPASEKEN WATO

³³ “Kwota me siik kepin yaken otiiney, ii na me kepin ya yeechi chinyak siik kepin wakiita. Me kapasek taney, rii eeta siik kapasek wato. Ma ye hecho me kepi taweyeka, kapasek taweyeka piiri siiken ye hecho. ³⁴ Kwo hopoga eeche tawa. Kwo eeche kapasek tawak kwo boyega maji kepin bato? Ma ye yechi inyaka wopuk tawa boboyen ye eena bato. ³⁵ Ma kepi rii riiti inyaka sugu wopu kepi tawey, rii yo kepin otiito. Ma kakpasek rii riiti inyaka wopu kapasek boboyeka tawey, rii eeta kapasek yon otiito.

³⁶ “Ada kwon wocho: anasak tawa nedii yanak, eyey ma mima ye yecha eyey biish batar maji sapa geenyik kwodii wonyak, anasakiita. ³⁷ Miita batawa maji sii miina anasakiita. Kwota batawa majin, God riita meejitawey, riipa kwona anasakiita. Kwoti maji kepi taney, kwota kepi siikiita. Kapasek taney, ii kapasek siikiita.”

MA KAW YE MIRAKEL HEKEN WOHER

³⁸ Lon maji pokii tar ma kaw ye Peresi ma kaw ye eecha wor: “Tisa nota miita mirakelen otiinak heken gegiyato.” ³⁹ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kapasek tawa ma ye God riina hikiinan biish tawa ma ye mirake otiken eena wohecho. Mukuchichawa boboy podaren kwona hakiita. Piirapet Jona riiti mirakelen kwona eena hakiita. ⁴⁰ Jona rii emiyep suguk i tari niy piiriichar yadii piiriichar eecha tarega, Ma Yikapwa riipa eechaba yadii niy piiriichar nosapek chinyak eeka eecha siikiita. ⁴¹ Anasak tawa nedii yanak, Nineva akama ma ye siitii kwona ba diimakiita. Yecha Jona riita sawotar majin meejitari, ye kapasek boboyen heechi magiirechir. Ada kwona wocho boboy kaw Jona riina dagiir poyeri diita diika tawa. ⁴² Anasak tawa nedii yanak, asut mushi yepak tawa aka tabo yi mima sii ya siitii kwona hehar ba diimakiita. Boyewak? Sii siiti eemen heechi yapa eem mayakan ya Soomon riiti harapa otii hechawa boboyen sii eena hek yar. Wowak, ada kwona wocho boboy kaw diika tawey, ii Soomon riina dagiir poyetu!

KAPASEK SPIRIT RII WAY KAWKA YATO

⁴³ “Kapasek spirit por rii ma poren heechi saya sabak i wayi vanan biish tawa eemek i ye ya tawey, rii yi hapaka eemeneena yesha i ye yato. Yesha i yaya hipuney, ⁴⁴ rii mayama eecha wocho: ‘Ada mashi tar akabak eeka kawka i siik.’ Wowak, rii kawka i hechawey, eeta aka eeta hako kiiriikuchi keyapochi siitiichir. ⁴⁵ Rii eena hechi heechi i spirit kawen yeechi yayato. Kapasek boboyen ye riitaka eecha kiki siikasakech. Yecha

yawey yecha riiti akabak eekapa yikiita. Mapo rii kapasek tar. Wowak, apa eeta ma rii eena harapa kapasek tawa. Diita ma riina kapasek otiirega, diita apa tawa ma yenya eechaba harapa kapasek otiikiita.”

JISAS RIITI AWI SIITI MAJI RIITI KUMWOY YECHI MAJI

⁴⁶ Jisas rii ma mima yenya majin batarek, riiti awi sii riiti kumwoy ye yar. Yari ye sabak siitiir. Jisas riina majin woheken eena siitiir. ⁴⁷ Worek, ma por rii eeka tari, rii riina eecha wor: “Na he. Miiti awi, miiti kumwoy ye yawey, miina maji baken sabak siitii kowutu.” ⁴⁸ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Kapo nama eeji awi? Kapo nama eeji kumwoy?” ⁴⁹ Worek, rii riiti disaipel yenya tapak mukuchichi eecha wor: “Na he! Eeji awi eeji kumwoy ye diitata! ⁵⁰ Kata ma rii eeji howuk tawa Apoko riiti inyakak otiitaney, sii eeta eeji awi, eeji kumwoy, eeji mowey.

13

WIT SIIKEN RABO TAWA MAJI

¹ Eeta nedii Jisas rii akaman heechi pak ir. I yi rii maji pikiitar. ² Nokwapa nokwapa ma mima ye harapa ya yopo wuchi tarek, rii hechi sokwa jabiirek ye yichar. Yicharek, ma mima ye pagiirebak siitiitar. Siitiitarek, rii yenya shiy tawa majik batar.

³ Rii eecha wor: “Ma por rii tarek, rii sokwa sabak i wit siiken rabor. ⁴ Nowok rabotarek, kaw nobok sakar. Sakarek, apo ye yari yecha ar. ⁵ Kaw papa heksakarek karakada nosap tarek,

sii ameya sokwar. Karakada nosap eeka tarek, eena ameya sokwar. ⁶ Sokwarek, ya piri hi uwurek pamu siita eeta reekii siir. Nenyii saka ye yikasakech eena ameya reekii siir. ⁷ Siik kaw yamika tawa poko chik sakar. Sakarek, poko sii sokwa wit pamun gamu poyer. ⁸ Siik kaw nosap kepik eeka sakar. Sakari, sii sokwa siik watar. 100 siik, 60 siik, 30 siik eecha watar.” ⁹ Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Na meeji. Mabiyaka taney, diina na meeji!”

BOYEWAK JISAS RIITA SHIY TAWA MAJIN BATAR?

¹⁰ Worek, disaipel ye Jisas riitak ya riina woher: “Boyewak miita yenza batawey, mii shiy tawa majik bato?” ¹¹ Rii awasen eecha wor: “Howuk tawa kigdom yechi veenyi tawa boboyen kwona harek, kwota hecho. Yenza otii mukuchikasakech. ¹² Ma por rii boboyeka eecha tawey, God riipa way kawka riina hanak, riiti boboy harapa tikiita. Ma por rii boboy biish tawey, riitak tar boboy siin awasen yakiita. ¹³ Eena ada shiy tawa majik yenza bato. Yecha hechawey, ye hehar hikasakech. Yecha meejitawey, ye hehar meejikasakech, hikikasakech. ¹⁴ Wowak, piirapet Aisaia riita bar maji sii eeta siiken sokwatawey, eecha wocho:

God riita eecha wocho:

‘Kwo majin wagateyitawey, kwo eena hikikasakech.

Kwokechaweyn, eena saka hehar hechawak.

¹⁵ Diita ma mima yechi marenoku eeta hapaga bor.

Yecha yechi mabiya giir.

Yecha yechi miyin dasiipiir.
 Yecha eena otiinan siiney,
 Yechi miy eeka hecho.
 Yechi mabiya eeka meejiito.
 Yechi marenoku eeta opoy hikitu.
 Yecha eeche otiiney, yepa adak yakiita.
 Yanak, adapa yenya oti kepi siikiita.'

¹⁶ “Wowak, kwota na kwoyawoy hiki ta. Kwoti miy eeta hecho. Kwoti mabiya eeta meejiito.

¹⁷ Diina na hiki ta. Mashi nokwapa nokwapa piirapet ye nokwapa nokwapa God riiti ma mima ye kwota hechawa boboyen heken otiiri, ye saka herek. Kwota maji meejitaweyn, ye eena meejiibaken otiiri ye saka meejiirek.

WIT SIKEN RABO TAWA MAJIN JISAS RIITA GEENYIK KWODII WO MUKUCHIR

¹⁸ “Kwota na meeji. Wit siiken rabo tawa maji mun na makebek heechi. ¹⁹ Ma ye God riiti kigdom sawo tawa maji meejiichi meejinan siiney, ye eeta nobok saka tawa wit siikega eeche tawa. Eeta Gaba rii ye eeta yechaka chir majin yeechi kayek raboto. ²⁰ Papa hek saka tawa wit tawaga diita eeche tawa. Ye sawo tawa majin meejiichi kwoya hikitu. ²¹ Kwoya hikitawey harapa he ye ikasakech. Eeta majin ameda ye kwoya hikichi abosuchitu. Eecha kaw God riiti majin ameda hikitawey, Jisas riiti hi yechaka eeche tawey, eena kapasek boboy yechak yaney, kikir poy tawa boboy eeetaq yechak yanak, yecha eeta majin eeta ameya yapaka chikiita. ²² Chik saka tawa wit tawaga diita eeche tawa. Diita yikadey ma ye God riiti majin kaw meejitawey, wowey, diita nosapek

tawa nomaya tawa boboy sii yawey, ye nosapek tawa yan rukusii tawey, eeta boboy sii ya God riiti majin gamu poyetu. Gamu po tawak, sii sokwa omu wakasakech. ²³ Nosap kepik sakar wit sii eeta ma ye maji meejichi hiki siitiichichu. Hiki siitiichichawak omu wato. Kaw 100 siik wato. Kaw 60 siik wato. Kaw 30 siik wato.”

KURUN RABO TAWA SHIY TAWA MAJI

²⁴ Worek, Jisas rii anadii shiy tawa majin bar. Rii eecha wor: “Howuka tawa God riiti kigdom tawaga eecha tawa. Ma por rii nowo yeechi siik kepin eeka rabotar. ²⁵ Rabotarek, niy pochik, eyey ma mima wa hamarek, ow ana pi ma rii yar. Rii yari, rii kuru kapasek eeta nowobak rabobar. Rabobachi heechi ir. ²⁶ Wit siik sii sokwa omu waterek, kuru kapasek sii sokwabar. ²⁷⁻²⁸ Worek, nowo yo otii tar wakasa ma yecha ya nowo man wor: ‘Mii siik kepiban miiti nowok rabor. Diita kuru kapasek kapo siitak taren sokwawa?’ Rii meejichi awasen eecha wor: ‘Ow ana pichawa ma por riita ya otiiir.’ Yecha awasen riina eecha woher: ‘Mii kapo eecha hikitu nota i kata kuru kapaseken hono rabok?’ ²⁹ Rii awasen eecha wor: ‘Yaho. Sa eepiira eepiira ta. Iipa kwo kuru kapasek hononey, wit kepika eecha honobakiita. Sa eecha ta. ³⁰ Kwo na heechinak, piir sa eecha tanak, sagii yak otiina nediik sa eecha ta. Komas eeta nedii yanak, ada sagiin yatawa ma yanya wonyak ye mapo kuruwun honachi chenyek jichi hik rabochinyak, uwukiita. Wonyak, wit siik yeechi ye i eeji boboyen heechi tawa akak eeka heechikiita.’ ”

MASTET SIIKEN SHIY TAWA MAJI

³¹ Jisas rii anadii shiy tawa majin bar. Rii eecha wor: “Howuk tawa kigdom sii eeta mastet siik tawaga eecha karakada tawa. ³² Ma por rii siiken yeechi rii riiti nowok ye i chinyak, eeta sokwa nowok tawa akar sagiin dogiir poyetu. Dagiir poyechi mega siinak apo ye ya riiti tapak wosii eeka patiito.”

YIS SHIY TAWA MAJI

³³ Jisas rii anadii shiy tawa maji pochin bar. Rii eecha wor: “Howuk tawa digdom sii eeta yis tawaga eecha tawa. Mima pochi sii yis yeechi gey chichawa hiki shebo woy tawa awok rabonak sii piipii taney harapa siikiita.”

JISAS RII SHIY TAWA MAJI BAR

³⁴ Jisas rii eeta ma mima yenya batari, rii shiy tawa maji bak yenya ba ye itar. Rii maji pochin yenya geenyik kwodii wokusakech. Yaho. Shiy tawa maji bak batar. ³⁵ Riita eecha otiitari piirapet riita keyir maji sii eeta geenyik sokwar. Piirapet rii eecha wor:

“God rii eecha wocho:

‘Ada yenya batanak, ada yenya shiy tawa maji bak batakiita.

Ada yenya maji batanak, ada veenyi tawa boboyen bakiita.

Diita majin mashi nosapen tasiichi otiir nedii diita apa nedii ada yenya saka barek.”

JISAS RII KURU SIIKEN NOWOK RABO TAWA MAJIN YENYA GEENYIK KWODII WOCHAR

³⁶ Worek, Jisas rii ma mima yenya heechi i ada wok iyarer. Iyarerek, riiti disaipel ye ya riina

eecha woher. “Mii nona nowok sokwa tawa kuru majin na geenyik kwodii wo mukuchi.” ³⁷ Jisas rii awasen eeche wor: “Siik kepin rabo tawa ma eeta Ma Yikapwa. ³⁸ Eeta nowo eeta diita nosap. Siik kepi sii eeta God riiti ma mima. Kuru sii eeta Gaba riiti ma mima. ³⁹ Kuru siiken rabo tawa ma rii eeta ow ana pichawa ma, eeta Gaba. Boboy sagii yak tawa nedii eeta hamak tawa nedii. Nowo yo otii tawa ma ye eeta ejel. ⁴⁰ Kuruwun honochi chenyek jichi hiki tukuchirek, uwurega, komas hamak tawa nedii eechaba otiikiita. ⁴¹ Eeta nedii Ma Yikapwa rii riiti ejelen heechinak ikiita. Inyak, ya anadii man kapasek yon mukuchichawa man riiti kigdom taweyn yeechi yayakiita. Yayanak, ejel ye anadii eyey yo kapasek otii taweyn yeechi yayabakiita. ⁴² Wonyak, ejell yecha yenya hik rabochinyak, uwukiita. Hik uwunak, kapa meejinak pu giiriiga wa giiriigakiita. ⁴³ Wonyak, eeta nedii God riiti ma mima yepa Apoko riiti kigdommek maba yi yaga eeche hekiita. Wowey, mabiyaka taney, ii na meeji!

MANI YAN WAK CHICHAREN SHIY TAWA MAJI

⁴⁴ “Howuk tawa kigdom sii harapa yan nowok veenyi tarega sii eeche taws. Ma por rii i eeta yan hechi rii yeechi kawka hebar eebak veenyitu. Wowak, rii eena kwoya heechawak i riiti eyey boboy akar man hapoy pakatawak, rii eeta yan harapa yeechi eeta nowon awasen i eena tokoto.”

GAYETIKEN TOKO TAWEYN SHIY TAWA MAJI

⁴⁵ Howuk tawa kigdom sii eeta gayetiik kepin tokoken yeshatarega sii eecha taws. ⁴⁶ Rii i pochi kepi henyak, tanak, riipa riiti eyey boboyek tokohamachi diita gayetiiken tokochi yakiita.

MAYAN SHIY TAWA MAJI

⁴⁷ “Howuk tawa kigdom sii mayan rabowak emiyepen hedii tawaga sii eecha tawa. ⁴⁸ Maya takiikiisiiwak kiy yesokwa giiriibak yichi keyiboto. Keyibowak, emiyep kepi yen yeechi heebiyak heechiwak, kapasek emiyep yen yeechi kayek roboto. ⁴⁹⁻⁵⁰ Hamak tawa nedii sii yanak, diita eechaba otiikiita. Ejel ye yanak, kapasek tawa ma ye ma kepi yechaka eecha tanak, yen keyibo yeechi hik rabochinyak uwutanak ye pu giiriiga wa giiriigatakiita.”

MASHI BOBOY AKAR BOBOYEKA PIIR EECHA TAWAY

⁵¹ Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo kapo ada bawa majin hikitu?” ⁵² Ye awasen eecha wor: “Ayo.” Worek, rii yenya eecha wor: “Maji mu diitata: Lon hiki tawa ma riin howuk tawa kigdom disaipel yesokwanak, rii harapa akan siitii kowu tawa maga eecha tawa. Rii riiti aka iyarechi boboy heechi tawa eemek iyarechi mashi boboyen apa tawa boboyen yeechi yayato.”

NASARET AKAMA MA YE JISAS RIINA WOSOWOYETAR

⁵³ Jisas rii diita shiy tawa noman sawo hamarek, rii eeta eemen heechi ⁵⁴ rii riiti akama siikenek heechi ir. Iyarechi rii yechi lotu akak maji pokii tar. Worek, ye meejichi ye nyegiirabochi eecha woher “Riita harapa hiki

tawa boboy rii kapo siitak tarin yar? Mirake otii tawa boboy kapo siitak tarin rii yar? ⁵⁵ Rii kapo kamda riiti yikapwa? Riiti awi kapo eeta Maria siita? Riiti kumwoy ye kapo eeta Jems, Josep, Saimon, Judas. ⁵⁶ Riiti mowey ye diita diika tawa. Diita eyey boboyen rii kapo siitak tarin yar? ⁵⁷ Worek, yecha riina nasowoyer. Worek, Jisas rii yenya eecha wor, “Piirapet rii riiti akama ye riiti magwi ye riina hehar meejikasakech. Akar eemek riiti hin hehar meejito.” ⁵⁸ Yecha riina saka hiki siitiichirek eena rii eeta eemen nokwapa nokwapa mirakel otiikasakech. Karakada otiir.

14

YECHA JON BAPTIS RIINA SOWAKWOR

¹ Eeta nedii harapa aka tabo yima, Herot, Galili nosapen siiti kowu tar ma, rii Jisas riita otiitar boboyen meejir. ² Rii riiti kiyatayetar wakasa ma yenya eecha wor: “Diita ma rii eeta Jon Baptis riita saniyeechi awasen yesokwar. Eena hapaga tawa boboy kata riitaka eecha tawak rii eena ottito.”

³⁻⁴ Mashi Herot rii Piip riiti mima, Herodias siina yar. Pilip rii Herot riiti kumwoy tar. Jon Baptis rii eena meejichi Herot riina eech-aba wochar, “Miita siina yari ii eeta kapasek?” Worek, Herodias sii kapasek otiirek, Herot rii eecha otiirek, Jon riina yeechi poko jichi akak heechitar. ⁵ Heechitarek, Herot rii Jon riina sowakwoken otii tari rii Ju ma yenya akiitarek, eena heechitar. Ju ma ye eecha hikitar Jon rii eeta piirapet.

⁶ Herot riina yimowur nediin eena riita nokusha atar. Nokusha atarek, Herodias siiti mima yikapwa sii eeta nokwapa nokwapa mima ma yechi miy somak hokwa tosiitar. Worek, Herot rii eena hechi inyaka kwoya hikitar. ⁷ Kwoya hikitarek, rii siina eecha wor: “Ada ninya sabo howutu nija ana boboyen wohenyey anapa ninya hakiita!” ⁸ Worek, siiti awi sii siina barek, sii way Herot riina woher: “Jon Baptis riiti maseken na yeecha diita heebiyak woyichi ana ha!” ⁹ Worek, Herot rii meejichi riita inyakapwa hikitar. Worek, riita eyey yar ma mima yechi misomak sabo howurek, eena rii eeta mima siita gigiyarek, eena rii otiichir. ¹⁰ Worek, poko ji akak Jon riiti masek diigiir. ¹¹ Diigiichi heebiyak woyichi yaya yikapwa siina harek sii yeechi ye i nokwapa siina har. ¹² Worek, Jon riiti disaipel ye yaniga riiti maban yeechi ye i wak chir. Chirek, ye heechi i Jisas riina wor.

JISAS RII 5,000 MA MIMA YENYA HAVAR MAJI

¹³ Jisas rii Jon riina otiir majin meejichi, rii eeta eemen heechi jabiir yeechi ma biish tar eemek saniga eeka heechi ir. Irek, ma mima ye meejichi ye akaman heechi kwow nobok riina sumowu kikir ichar. ¹⁴ Worek, Jisas rii jabiir heechi rii eeka nokwapa nokwapa ma mima tarin hechi rii yenya harapa inyakapwa hikir. Inyakapwa hikichi yechi had otiitar man oti kepi siir.

¹⁵ Hogo sii nedii yarek, riiti disaipel ye riitak yaniga riina eecha wor: “Hogo siik otiito. Diita eem makasakech. Na wochinak sa ye heechi i

akamak aboboyen tokochi ya. ¹⁶ Jisas rii mee-
jichi eecha wor: “Yecha sa ta. Kwota na yenya
aboboy kaw ha.” ¹⁷ Worek, ye awasen eecha wor:
“Nota gey yokotapa emiyep upuruseba eecha
tawa. ¹⁸ Jisas rii meejichi eecha wor: “Eena
na yeechi adak yaya.” ¹⁹ Rii yenya wochirek
ye wohejak eeka hey yi ye yir. Worek, rii eeta
yokotapa geyen yeechi emiyep upurusen yabachi
rii neeren mow hechi rii God riina woshi achi
eeta rii geyen reekiir. Reekiichi rii riiti disaipel
yenya harek, ye ma mima yenya hamachi hapoy
pakar. ²⁰ Worek, ye eyey ari, eeta bii diir.
Worek, disaipell yekaw yichiri yeechi 12 wasa-
hayak woyichi yichir. ²¹ Worek, 5,000 ma yecha
eeka tarek, yecha ar. Mima yikapwa boyega
kadiik wonyak.

JISAS RII PA HEK HOWU PIITII IR

²² Worek, Jisas rii disaipelyenya wochirek, ye
jabiirek i mapo akar yepak i ta. Worek, ye heechi
icharek, Jisas rii ma mima yen heechirek ye i ye
yar. ²³ Heechi ye yarek, rii kwowuk heechi yo ir.
God riina maji baken eena heechi yo ir. ²⁴ Hogo
sii nediik yarek, Jisas rii saniga eeka tar. Eeka
tarek, harapa sowa yarek, jabiir sii uku bor ye
yo yasakarek gubuk otiitar. Jabiir pa nediik eeka
tar. ²⁵ Uhadiik otiitar nediik Jisas rii pa hek howu
piitii i yechak ichar. Icharek, disaipell ye riina
heri, rii pa hebak howu piitii ichar. ²⁶ Eena heri
ye harapa akiitar. Harapa akiitarek, ye uwachi
eecha wor: “Ka Gaba yato!” Ye harapa akiitar.
²⁷ Worek, Jisas rii yenya kiyatay majin ameya
wor: “Dii eeta ada. Opoche akiitanakech!”

²⁸ Worek, Pita rii eecha wor: “Harapa Ma, miita siiken yataney, na miita banak ada pa hebak howu piitii yabak.” ²⁹ Jisas rii awasen eecha wor: “Na ya.” Worek, Pita rii jabiir heechi pa hek saka piitii Jisas riitak ik otiir. ³⁰ Icharek, sowa yarin rii eena hechi akiitarek, pa wok ye iken otiitar. Worek, Pita rii eecha wor: “Ana na yeechi yesokwa!” ³¹ Worek, Jisas rii meejichi rii ameya riina tapak hey yeechi yesokwar. Yesokwachi rii eecha wor: “Miita hiki siitiichichawa boboy sii eeta karakada. Boyewak mii inyaka upurus hik-itu?” ³² Worek, piiriita jabiirek awasen i yowur. I yowurek sowa yatari sii eeta siir. ³³ Worek, disaipel ye jabiirek wok tari ye Jisas riiti hin yesokwatar. Ye eecha wor: “Eeta siiken mii eeta God riiti yikapwa.”

JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA GENESARET MA HAK OTII TARIN OTII KEPI SIIR

³⁴ Worek, ye jabiirek i akar yepak gayer. Genesaret nosapek eeka i gayer. ³⁵ Gayerek, eeka tar ma mima ye her rii eeta Jisas. Herek, yecha yechi hak otii tar ma kaw akar akama tarika eecha yeechichi Jisas riitak yayar. ³⁶ Worek, yecha yar riina woyasachiyasa her: “Nota miiti saketen neeki henyak kapo kepi siikiita.” Ye eecha otiiri eeta ye kepi siir.

15

GOD RIITI MAJI EETA WAYEGA YECHI MAJI DAGIIR POYETU

¹ Worek, Peresi ma kaw ye lon maji pokii tar ma kaw ye Jerusaem akama heechi Jisas riitak

yar. ² Yarek, riina woher: “Boyewak miiti dis-
 aipel ye noti wayega yecha maji pokii tawa abon
 nota eena meejitawey ye nasowoyetu? Yecha
 otii aken otiiawey ye tapa nota nagwa nagwa
 otii tawaga uku yeetiichi akasakech!” ³ Jisas rii
 yenya eecha wor: “Boyewak kwo kwoti noboban
 sumowutawey, ii eeta kwo God riiti lon reekiito?
⁴ God rii eecha wor: ‘Kwota na kwoti awi eepi
 yechi hin yesokwa ta. Ma por rii riiti awi eepi
 hin kapasek habataney, ii na riina pi sowakwo.’
⁵⁻⁶ Wowak, kwo maji eecha pokiitu, ma por rii awi
 eepi piiriina haken sayar tana boboyen taney,
 riieecha wonyey ‘Dii eeta God riiti,’ wonyey ii
 ri awi eepi piir siikayek sii. Eecha otiiney, rii
 riiti awi eepi piiriti hin yesokwakasakech. Di-
 ita yikadey boboyen kwota otiitawak, kwo eeta
 God riiti nobon dagiir poyechi kwoti noboban
 sumowutu. ⁷ Kwo woshapiibak tawa ma! Piirapet
 Aisaia riita wor maji eeta maji siikenen bar. Riita
 mashi wori kwona wor:

⁸ God rii eecha wor: ‘Diita ma mima ye eeji hin
 biish

shebo shebo yechi kujak habato.

Eecha habatawak yechi inyaka eena ana
 hikikasakech.

⁹ Ye maji eecha pokiitu maka otiitaweyn ye
 eecha

wocho eeta God riiti lo.

Eecha otiitawak ye eena eeji hin shebo shebo
 yesokwato.’ ”

MAN OTII KEHA TAWA BOBOY

¹⁰ Worek, Jisas rii ma mima yenya uwarek, ye
 yarek, rii eecha wor: “Na wagiitey tanak, na hiki

ta! ¹¹ Kata boboyen kujak atawey sii man oti kehakasakech. Kujak tawan ya saya tawey siita man otiiniga kehato.”

¹² Worek, disaipel yecha riitak yaniga ye echa wor: “Peresi ma ye miita bawa meejiwey ye inyaka kapasek hikitu. Miita boy kapo hecho?

¹³ Jisas rii awasen echa wor: “Eyey pamu sokwa tawa boboyen eeji eepi rii saka chicharek, riipa eena honokiita. ¹⁴ Yecha siikayekiisii. Yecha eeta miy dumu tawey, ye eeta akar man nobon mukuchi hechawa ma. Miy dumu tawa ma por rii way anadii miy dumu tawa ma poren nobo mukuchichaney piiriita riitaka riitaka i supuk ye ikiita.”

¹⁵ Worek, Pita rii echa wor: “Miita diitashiy tawa maji mun na nona geenyik kwodii wo.” ¹⁶ Jisas rii awasen echa wor: “Kwo boy eechaba ada bawa majin saka hikitawak?

¹⁷ Kwo boy eena hikitu? Eyey boboy ma riiti kujak iyare tawey, sii eeta i ye suguk i mabak sayato. ¹⁸ Wowak, boboy kujak ya sayatawey, inyakak mapo sokwachi sii kujak ya sayatawey, sii eeta man saya oti kehato. ¹⁹ Kapasek hiki tawa boboy sii eeta ma yechi inyakak tawey sayato. Yecha inyakak hikitawey, yecha man pi sowakwoto. Echa hikitawey, ye nobo mima anemesha rokoto. Ye kapasek boboy otiito. Ye hiyyato. Ye woshepii maji bato Ye anadii ma yechi hin kapasek habato. ²⁰ Eeta boboy echa man oti kehato. Wowak, ma ye yechi tapan uku yeetiinan siiney, shebo shebo oti aney, sii yenya oti kehakasakech.”

***KENAN NOSAPEK TAR MIMA SIITA HIKI SIITI-
ICHICHAWA BOBOY***

²¹ Worek, Jisas rii kata eemek heechi icharek, Taia akama Daidon akamak bana bana tawa nosapek iyarer. ²² iyarerek, Kenan mima pochi sii eeka tari, Jisas riitak yar. Yaniga uwachi eeche wor: “Harapa Ma, Devit riiti neja! Miita ana inyakapwa hikichi eeji yikapwan ba dogiichi. Kapasek spirit siitaka tawey siina kapasek otiito.”

²³ Worek, Jisas rii siina awasen maji bakasakech. Worek, riiti disaipe Jisas riitak yari ye Jisas riina woher: “Kata mima siina na wochinak sa i. Siita nona sumowutawey, siita wasegey rokoto!”

²⁴ Worek, Jisas rii awasen eeche wor: “God riita ana heechirek yari ada yari, nobon somwoy tar Isrel mayechaban mukuchik eena yar.” ²⁵ Barek, kata mima sii ya Jisas riiti yatii jumuk yatii bogok piitiichi yir. Yichi sii eeche wor: “Harapa Ma ana kiyatay.” ²⁶ Jisas rii Isrel man, anada man shiyi tawa majik siina eeche wor: “Eeta kapasek yikapwak atawa boboy kawen yeechi asan rabochichawak atawey.” ²⁷ Sii meejichi awasen eeche wor: “Eeta maji siiken. Wowak, apokoriiti atawa cheyek saka tawa aboboyen asa ye eena abato.” ²⁸ Jisas rii siina eeche wor: “Nijihiki siitiichichawa boboy eeta harapa. Nija otiiken gegiyan boboyen God riipa ninya oti-ichikiita.” Worek, eeta nediiibak si mima yikapwa sii kepisiir.

***JISAS RII NOKWAPA NOKWAPA MA MIMA
YENYA OTII KEPI SIIR***

²⁹ Jisas rii kata eemen heechi rii Galii pagiireba yepak chishi ichar. Icharek, rii i nedii kwowuk

i yo eeka yir. ³⁰ Yirek, nokwapa nokwapa ma mima ye riitak yaniga yatii kapasek tar ma, miy kiitii tar ma, tapa kapasek tar ma, kuja diimii tar ma, nokwapa nokwapa anadii hak otii tar ma yen yeechi yaya. Jisas riiti yatii jumuk yichir. Yichirek, riita yenay otii kepi siir. ³¹ Worek, ma mima ye heri, ye nyegerabor. Kuja diimiitar ma ye eeta maji batar. Tapa kapasek tar maeeta kepi siir. Yatii needi tar ma ye eeta chishir. Miy kiitii tar ma ye eeta mey maka her. Ye eena hechi God riiti hin yesokwa tar.

JISAS RII 4,000 MA YENYA HAVAR

³² Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ada diita ma mima yenya inyapwa hikiwa. Yecha yadii diipiira kara diika adaka eecha siir. Siirek, ye aboboyekasakech. Eeta kapasek aboboy biish tanak, ada yenya heechinak inyey, yepakapo i nobok sakakiita.” ³³ Worek, riiti disaipe yecha riina woher: “Diita eem makasakech. Nopa siitak tana geyen yeechi yenyapa havakiita?” ³⁴ Jisas rii yenya eecha woher: “Kwo kapo gey shasha heechitu?” Ye awasen eecha wor: “No 7 gey tawak, emiyep por por eecha heechitu.” ³⁵ Worek, Jisas rii ma mima yen wochirek, ye nosapek he yi ye ir. ³⁶ Worek, rii 7 geyen yeechi emiyepen yabachi, God rii woshiachi rii reekiichi disaipe yenya harek yecha ma mima yenya hapoy pakar. ³⁷ Hapoy pakarek, ye are, eeta kiki siir. Worek, disaipe ye heechir gey kawen yeechi yayar. Yeechi yayarek, 7 wasahaya kwowuk woyichi yichir. ³⁸ Ar ma ye eeta 4,000 ma. Mima yikapwa yenya kenyikasakech.

³⁹ Worek, Jisas rii eeta ma mima yenya heechirek, rii i jabiirek ye ichi Magadan nosapek eeka ir.

16

PERESI MA YE JISAS RIITA MIRAKE OTIIKEN EENA WOHER

¹ Worek, Peresi ma ye Sadyusi ma ye Jisas riitak yar. Jisas riina apo diigii diigii hechaken eena yar. Eena ye riita mirakelen otiiken woher. God riita Jisas riina hechi wohowuken eena wochar.

² Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Hogo nedii ya ye i tawak kwo eecha wocho: ‘Neer eeta nayi hecho. Ii eeta nedii kepi yato.’ ³ Niyiga nedii kwo eecha wocho: ‘Neer eeta nayi hechawak kehapa hecho. Ii eeta wayiva nedii yato. Kwo eeta kiki siitawak kwo neeren hechawey, kapo boy boboy sokwato? Kwo eena hecho. Wowak, kwota diita nediik otii tawa tobon hechawey kwo eena sokwak tawa boboyen kwo hikikasakech. ⁴ Ma mima dii nedii eeta kapasek wey otiitawak, God riina saka hikitawak!” Jisas rii eechaba eecha wor: “Kwota mirakel otiiken wohechawey, ada kwona saka otiwak. God riita kwon mirakelen hari eetaba. Jona riina otii mirake sii eetaba.” Worek, Jisas riita yenya heechi ir.

PERESI SADYUSI YECHI OTII TAWA ABO MAJI

⁵ Disaipel ye pagiirebak icharek, ye geyen abo-suchi heechi ir. ⁶ Icharek, Jisas rii yenya eecha wor: “Kwota na hehar hecha. Peresi Sadyusi yechi yis eena na opoy sii ta.” ⁷ Worek, ye awasen awasen eecha wor: “No gey saka yeechi

yayawak, eena rii eeche wor.” ⁸ Jisas rii yechi majin eena hikichi eeche wor: “Boyewak kwo gey biish sii majin awasen awasen bato? Kwoti hiki siitiichichawa boboy eeta karakada wey! ⁹ Kwo boy kapo saka otii hechawak? Kwoboy kapo abosuchir eetaq nediik ada yokotapa geyn reekiichi 5,000 man havari eeta kiki siirek, kaw kapo kwo wasahaya kwow shasha heechir? ¹⁰ Eeta nediik 7 geyen reekiichi 4,000 ma yenya havari, kapo wasahaya kwow shasha kwo woyichi yichir? Kapo kwo eena abosochuwa? ¹¹ Boyewak kwo saka hikitawak ada saka geyn wochawak? Kwota Peresi Sadyusi yechi yisen eena na ow poy sii ta. ¹² Worek, ye meejichi hikir Jisas riisaka gey rabotawa yisen wocharek. Rii Peresi Sadyusi yechi pokii tar majin eena wor.

PITA RII GEENYIK EECHA WOR JISAS RII EETA KRAIST, RIITABA

¹³ Jisas rii Sisaria Pilipai akamak bana bana tar nosapek eeka ir. Irek, riiti disaipel yen eeche woher: “Ma mima ye boy Ma Yikapwa riina shecha habato?” ¹⁴ Yecha awasen eeche wor: “Ma kaw ye eeche wocho, Jon Baptis. Ma kaw ye eeche wocho. Ilaija. Anadii ma ye eeche wocho, Jeremaia. Akar ye eeche wocho, piirapet por.” ¹⁵ Jisas rii yenya eeche wor: “Nago. Kwotaba kapo shecha hikitu an nama?” ¹⁶ Worek, Saimon Pita rii eeche wor: “Mii eeta Kraist, eeta eechaba eechaba tawa God riiti Yikapwa.” ¹⁷ Worek, Jisas rii awasen eeche wor: “Saimon, Jon riiti yikapwa, mii na kwoya woy hiki ta. Diita amutiik maji si-iken mak yakasakech. Yahoo. Howuk tawa Apoko

riitaba miina har. ¹⁸ Eena ada miina wocho: Pita mii eeta hapaga papa. Diita papan ada yeechi yaya eeka otiinak ada eeji eyey ma miman yeechi yayanak, ye ya yopo wuchi yichikiita. Eecha otiinak ha tawa boboy siipa eeta boboyen dagiir poyekasakech. ¹⁹ Ada miina God riiti kigdom nuberejan tagwa tawa boboyen miina hakiita. Miita diita nosapek egesiitawey, ii hevenek siir. Miita diita nosapek heechitawey, ii eeta hevenek heechir.” ²⁰ Worek, Jisas rii riiti disaipell yen wor: “Kwo opoche man eecha wochanakech Ada eeta Kraist.”

JISAS RII YENYA EECHA WOR RIIPA HACHI SANIYEECHI SOKWAKIITA

²¹ Eeta nediik Jisas rii riiti disaipel yenya tasii mukuchichi eecha wor: “Adapa Jerusaem aka-mak heechi ikiita. Inyak, lotu apoko saba ma ye, opelen oti tawa harapa ma ye, Lon maji pokii tawa ma ye ana kapasek ottinak, ada harapa kapa meejiikiita. Yecha ana pi sowakwochi chinyak, ada yadii piiriichar siichi awasen ya sokwakiita.”

²² Pita rii meejiichi riina tapa tiibok yeechi akar eemek ye ichi Pita rii riina wosawo maji batar. “Harapa Ma, boboy God rii sapa egesii. Diita boboy sii miitak yakasakech!” ²³ Jisas rii meejiichi Pita riina dareboyechi eecha wor: “Gaba, ana na heechi i! Mii mega eecha tawa. Eeji nobon mii dasiipiito. Miita hiki tawa boboyen eena hikitu. Ii eeta God riita hiki tawa boboyekasakech!”

²⁴ Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ma por rii adaka eecha ik otiiney, rii sapa riiti nobon mayama heechi abosuchiniga rii sapa riina har yon kiya kapa meeji ana sumovu ta.

²⁵ Ma por rii riiti maban egesiitaney, riipa sii siiken siikiita. Ma por rii riiti maban ana haney, eeji hik haney, riipa maba kepiweyn yeechi riipa eechaba eechaba takiita. ²⁶ Ma por rii diita nosapek tawa eyey boboyen kwoya hechi yaney, riiti maban heechinak saya inyey, rii kapo boyen yakiita? Rii eeta sobo siikiita. Ma sakapa eechaba eechaba tawa boboyek awasen tokokiitawak. ²⁷ Ma Yikapwa riipa riiti Apoko riiti hadabas boboyek riiti ejelek eeche yakiita. Yanak, riita eyey ma yecha diita nosapek otii tawa abon eena rii tokokiita. Yo kapasek otiitawey, yen awasen kapasek otiikiita. Yo kepin otiitawey, yen awasen rii yo kepin hakiita. ²⁸ Diita na hiki ta: ma kaw ye diika tawey yepa saka hatanak, Ma Yikapwa riipa aka tabo yima tawaga eeche siichi yakiita. Eecha yanak, yepa riina hekiita.

17

GOD RIITA JISAS RIINA RUKUSIICHI KWOYA HECHAR

¹ Worek, yadii 6 hamarek, Jisas rii Pita, Jems, riiti kumwoy, Jon yechaban yeechiniga harapa kwowuk ye yo ye ir. ² Yecha Jisas rii hecharek, Jisas riita dareboyer. Riiti misoma yaga eeche her. Riitiriki yama eeta hi apomaga eeche her. ³ Worek, disaipel piiriichar ye Moses, Ilaija, piir Jisas riitaka maji batar. ⁴ Worek, Pita rii hechi Jisas riina eeche wor: “Harapa Ma, eeta kepi nota diika tawa. Miita hikinak, nota diika key akan piiriichar otiik. Miin pochi otiichinyak, Moses

riin pochi otiichinyak, Ilaija riina pochi otiichiki-ita.” ⁵ Riita eecha batarek, neer sii hijagwayap ya yenya gamupoyer. Gamupoyerek, aya pochi neerek uwar. Uwar eecha wor: “Dii eeta eeji Yikapwa. Ada rina rukusiito. Riita otii tawa abon ada kwoya hecho. Kwota na riina meeji ta!” ⁶ Worek, disaipel ye ayan meejiichi ye harapa akiitar. Akiitarek, eena ye saka nosapek misoma gamuchi yichar. ⁷ Yicharek, Jisas rii yaniga yenya ho neekichi eecha wor: “Na sokwa. Opoche akiitanakech.” ⁸ Worek, ye mey maka heri, Jisas riitaban her.

⁹ Worek, ye kwow heechi ya sakarek, Jisas rii yenya eechawor: “Kwota her boboyen kwo opoche anadii man sawotanakech. Ma Yikapwa riina yeechi yesokwanak eeta nediik napa sawo ye i ta.” ¹⁰ Worek, disaipel ye Jisas riina woher: “Boyewak lo maji pokii tawa ma ye eecha wocho: Kraist rii yak otiinak, Ilaija rii sapa mapo ya?”

¹¹ Jisas rii awasen eecha wor: “Iaija rii mapo yato. Yatawak, rii eyey boboyen sayarechikiita. ¹² Wowak, ada kwona wocho: Ilaija rii eeta yar. Yarek, ma mima yecha riina saka hikitawak. Ye yechi nobon sumowuniga, ye yechi hikitarin riina otiiir. Ye eecha riina otiirega, ye Ma Yikapwa riina eechaba otiikiita.” ¹³ Worek, disaipel ye meejiichi ye eecha hikir Jisas rii Jon Baptis riina wor.

JISAS RII SPIRIT KAPASEKEKA TAR MA POREN OTIINIGA OTII KEPI SIIR

¹⁴ Yecha i ma mima yechak i yarek, ma por rii Jisas riitak yar. Yari rii yatii bogok putiichi he yir.

¹⁵ He yichi eecha wor: “Harapa Ma, miita na eeji

yikapwan inyakapwa hikichi na ba dagiichi! Rii beyi tawak, kuja sogwiyabak ya. Tawak i hik yow tawak, pak i i ye itu. ¹⁶ Eena ada riina yeechi miiti disaipel yechak ye iri yecha kiki siikasakech.”

¹⁷ Worek, Jisas rii awasen eeche wor: “Kwota kapasek hiki tawak, saka hikisiitiichichawak! Kapo shasha yadii ada kwotaka eeche siikiita? Kapo yadii shasha diita kwoti nomoyatawa boboyen ada kiyatakiita? Yikapwa riin adak na ya ya!”

¹⁸ Worek, Jisas rii kapasek spiriten wochirek, heechi irek, eeta yikapwa ameya eeta kepi siir.

¹⁹ Worek, disaipel ye ya Jisas riina veenyichi woher: “Boyewak nota saka kiki sowak, kata spiriten yeechi rabotawak?” ²⁰⁻²¹ Jisas rii awasen yenya eeche wor: “Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii eeta saka kiki siikiitawak. Diina na hiki ta. Kwoti hiki siitiichichawa boboy sii mastet siik tawaga eeche taney, kwo diita kwowun wochinak, ‘Sii na akar yepak i!’ Wonyey, siita ikiita! Wonyey, yo pochin kwo otii somoyekasakech.

JISAS RII KAWKA HACHI SOKWA NEDIIN BAR

²² Eyey disaipel ye Galili nosapek ya yopo wuchi yicharek, Jisas yenya eeche wor: “Ma Yikapwa riina ma yechi tapak howu hakiita.

²³ Hanak, yecha riina pi sowakwokiita. Sowakwonak, rii yadii piiriichar siinak, God riita riina otii saniyeechi yesokwakiita.” Worek, disaipel yechi bii eena harapa nomoyatar.

JISAS RII TAKIS YAN HAR

²⁴ Jisas rii riiti disaipel yechada Kapanean akamak iyarerek, lotu aka takis yan yatawa ma ye ya Pita riina woher: “Kapo miiti Tisa rii lotu aka

takis yan hato, kapo saka hatawak?” ²⁵ Pita rii awasen eecha wor: “Ayo. Rii hato.” Worek, Pita rii akak iyarer. Iyarerek, Jisas rii mapo eecha wor: “Saimon, mii shecha hikitu? Kapo boy nama diita nosapen aka tabo yichawa ma yenya takis yan hato? Kapo riiti yikapwa yenya hato kapo anadii man hato?” ²⁶ Pita riita awasen eecha wor: “Anadii ma yechaba hato.” Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Miita bawa maji eecha wocho: Yikapwa ye takis yan tokokasakech. ²⁷ Worek, eena opoche nota ma mima yenya inyaka kwotay boboyen otiitanakech. Wowak, eena na i pak por rabo. Rabonak, emiyep poren yanak, riiti kujan na tagwachi ya pochi eeka taweyn na ya. Eeta sichi lotu aka takis ya kiki siikiita. Na yeechi yaya sichi takis yan yenya na ha ta.”

18

KAPO NAMA EETA HARAPA?

¹ Eeta nedii disaipel ye Jisas riitak yari, riina woher: “Kapo nama howuk tawa kigdomek harapa siikiita?” ²⁻³ Worek, Jisas rii karakada yikapwan uwarek, ya yechi nediiik siitiirek, rii eecha wor: “Na hiki ta! Kwota dareboyechi diita yikapwaga siinan siiney, kwopa howuk trawa God riiti kigdom iyarekasakech. ⁴ Kata ma por rii riiti hin mayama dagiir poyechi kata yikapwaga eecha siiney, riipa God riiti howuk tawa kigdom harapa ma siikiita. ⁵ Kata ma rii diita yikadey yikapwan eeji hik yaney, rii ana eechaba yato.

*KAPASEK OTII TAWA BOBOY SII MAK HIKI
SIITIICHICHAWA BOYEN OTII KAPASEK SIITO*

⁶ “Ana hiki siitiichichawa karakada yikapwan ada bato. Ma por rii otiichinyak, karakada yikapwa por rii ana magiirechichi heechi iney, harapa kapasek boboy eeta ma riitak yakiita. Eeta ma riiti borowagek papa kiitiichi heechinak paka yeyiney, eeta boboy sii eeta kubuchey kapasek boboy. ⁷ Eeta kapasek wey boboy kaw diita nosapek tawey, sii otiichinyak ma ye dareboychi kapasek nobok ichu. Eeta yikadey kapasek boboyen otiitakiita. Wowak, ma por rii diita kapasek boboyen otiichinyak harapa kapasek boboy riitak yakiita!

⁸ “Miiti yatii tapa sii miina otiichinyak kapasek boboyeka siiney, ii na yatii tapa, tiimiichi rabo. Miita eechaba eechaba tawa eemek iyarenak, miiti yatii tapa pochi tnan siiney, sii eeta kepi. Miiti yatii tapan egesiinak, miina eechaba eechaba tawa hik rabochinyak, uwuney, ii eeta kapasek wey. ⁹ Miiti miy sii miina otiichinyak kapasek boboyeka eecha sakaney, ii na miyin horechi na kayek rabo. Eeta kepi miy podat taney, ii miipa eechaba eechaba tawa eemek iyarekiita. Eeta kapasek miita miy upurus taney, iipa miina hiki rabochinyak uwukiita.

WURUBU YAREBOR SIPSIP SHIY TAWA MAJI

¹⁰ “Opoche kwo eena karakada ma miman wosowoy tanakech. Ada kwona wocho: yechi ejel hevenek tawey ye eeji Apoko misomak bana bana tawa. ¹¹ (Ma Yikapwa rii wurubu yarebor man eena yesokwa yichiken yar.)

¹² “Kwo boyen hikitu? Ma por rii tawak, riiti 100 tawa sipsip por wurubu yareboney, riipa

kapo checha otiikiita? Riipa 99 sipsip karakada nedii kwowuk heechinak, poren yesha hek ikiita. ¹³ Ada kwona wocho riipa i henyak, inyaka ri kwoya hikitakiita. Wowak, 99 sipsip ye anadii tawey, rii yechaban hikitakasakech. ¹⁴ Eena havenek tawa Apoko rii por wurubu yarebonan yuyato.

KUMWOY YAKA OTII TAWA ABO

¹⁵ “Miiti yaka kumwoy rii miina kapasek tawa boboy otiiney, ii na miita riiti kapasek boboyen riina na mukuchi. Kicha na veenyichi maji ba. Wonyak, riita miina meejichi otiiney, wowey, ii eeta miiti kumwoyen awasen yato. ¹⁶ Mashi keyir maji sii eecha wocho: Miita inyak, riita miiti majin meejinan siiney, mii ii na ma upurus por yeechi eecha i. Eecha otiiney, eekapa ma upurus por eecha otiineyek kwodii wokiita. ¹⁷ Kwota inyak, rii kwona meejinan siiney, ii na eyey ya yapa wuchi yichawa ma yenya na sawo. Sawonak, rii ya yopo wuchi yichawa man meejinan siiney, ii na riina eecha hiki rii eeta biish shebo shebo tawa ma, rii eeta kapasek takis yan yatawa ma.

¹⁸ “Ada kwona eyey wocho: Kwota diita nosapek tawa eyey boboyen kwo anachekiitawa, havenek eechaba anachekiikiita. Kwota diita nosapek tawak eyey boboyen kwo heechi tawaga havenek eechaba heechitakiita. ¹⁹ Ada kwona kawka wocho: Ma upurus piir nokwapa apoko podatega hiki tawey, kwo God riina wohechawey, havenek tawa Apoko riipa kwona otiichichikiita. ²⁰ Ma upurus piiriichar ana meejichi ya podat akamak yopo wuchi yinyak anapa eeka yichi nedii takiita.”

**WAKASA MA RII ANADII WAKASA MA RIITA
KAPASEK BOBOY ABOSUCHIKASAKECH**

²¹ Worek, Pita rii Jisas riitak ya Jisasriina eecha wor: “Harapa Ma kapo shasha nedii eeji yaka kumwoy ana kapasek boboyen otiichinyey, ana riita otiina boboyen shasha nedii ada abosuchiki-ita! Kapo 7 nedii.” ²² Jisas rii awasen eecha wor: “Yaho, 7 nedii otiikasakech. Eechaba eechaba nedii na abosuchi ta. ²³ Wonyak, hevenek tawa kigdom sii eeka aka tabo yimaga eecha tawa. Rii riiti wakasa ma yecha sobo yar yan eena he kenyiken yar. ²⁴ Tasiichi kenyiri sobo yar ma poren yayari, rii harapa ya mayakan sobo yar. ²⁵ Worek, riiti ya karakada tarek, eena saka awasen harek. Worek, harapa ma rii eecha wor: ‘Anadii ma riita diita ma riina tokokiita. Riiti mima yikapwaka eecha eyey tokobakiita. Eecha otiiney, riipa sobo yar yan awasen hakiita. ²⁶ Worek, wakasa ma rii yatii jumuk saka bogok piitiichi yichi rii woyasachiyasa woher: ‘Na ana inyakapwa hikichi na kowutanak ada awasen eyey yan miina hakiita!’ ²⁷ Worek, riiti harapa ma rii riina inyakapwa hikichi riita sobo yar yan heechi riina wochirek ir.

²⁸ “Worek, rii heechi i riita yo meshi otiiterek, yan kaw har ma riina jawor. Jaworek, rii riiti borowagiik howu neekiirek, rii hegahakasakech. Rii riina eecha wor: ‘Ada miina har yan napa ameya awasen ha!’ ²⁹ Worek, riiti yo meshi otiitar ma rii yatii jumuk saka bogok piitiichi yichi rii woyasachiyasa woher: ‘Na ana inyakapwa hikichi na kowutanak ada awasen eeta yan eyey miina hakiita!’ ³⁰ Rii meejichi eena sakaotiirek.

Yaho. Rii otiichirek, i pokoji akak rabor. Rii yan awasen hanak, een riin heechinak ik. ³¹ Worek, anadii yo meshi otiitar ma ye eena hechi ye inyaka kisokwachi harapa ma riitak i riina eyey otiir boboyen eena wor. ³² Worek, harapa ma rii meejiichi eeta wakasa ma riin wo yayar. Wo yayachi rii riina eecha wor: ‘Mii eeta kapasek wakasa ma siiken wey! Miita ana woherek, ada miita sobo eyey yar yan awasen ha hamar. ³³ Ada miin inyakapwa hikichi ba dagiichirega miiti yo meshi otiitar man na eechaba inyakapwa hikichi na ba dagiichi.’ ³⁴ Worek, harapa ma rii inyaka kwotayichi rii riina otiichirek, rii pokojiakak rabochirek ir. Kapa meejiiken eena heechirek ir. Riita eeta yan awasen hanak eena riina heechinak ik.” ³⁵ Worek, Jisas rii kawka eecha wor: “Kwota eyey kwoti inyaka wopuk kwoti yaka kumwoy yenya ba dagiichinyan siiney, eeji hevenek tawa Apokoriipa kawona eechaba saka ba dagiichikiitawak.”

19

JISAS RII MIMAN SAYI TAWAMAJIN WOCHAR

¹ Jisas rii diita majin ba hamarek, rii Gallili nosapek heechi rii Judia nosapek ir. Jodan pa giiriiba yepak eeka ir. ² Rii icharek, nokwapa nokwapa ma mima ye riina sumowu ibatar. Ibatarek, Jisas rii hak otiitar ma yenya otii kepi siir.

³ Worek, Peresi ma kaw ye ya Jisas riina apo diigii diigiiheken ya otii hechi eecha woher: “Bwimey noboknoti lon eeta heechiwak, ma rii

riiti miman sayichiwak ichu? Siita bwimey kapasek yon otiitawak, een siina sayichichawak ichu?” ⁴ Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo kapo God riiti majin saka kenyi herek? Ii eeta wocho: ‘Mashi mashi tasiir nediik eyey boboyen otii hamarek God rii man otiiir. Ma mimaka eecha otiiir. ⁵ God rii eecha wor: ‘Eena ma rii riiti awi eepin heechi riiti mimaka eecha apoyeto. Apoyewak piir eeta podabak sowa.’ ⁶ Eena piiriita saniga saniga takiisakech. Podatebak tawa. Wowak, eena God riita ediiir boboyen ma opoche reekiitanakech.” ⁷ Worek, Peresi ma ye riina woher: “Eecha tawey, boyewak Moses rii eecha wor: ‘Ma mima sayeken otiiney, ma rii jeyn sa keyichi siina hanak, sa heechinak i?’” ⁸ Jisas rii awasen eecha wor: “Kwoti marenoku hapaga tawak, eena Moses rii kwona heechirek, twokwoti miman sayechichawak ichu. Wowak, mashi he nedii diita yikadey nobo sii takasakech. ⁹ Wowak, ada kwona wocho, mima sii nobo anemesheronan biish tanak, ma rii siina saye heechinak inyey, wonyak, eeta ma rii akar miman yaney, ii eeta God riiti lon rii nediik reekiito.”

¹⁰ Wowak, riiti disaiipel ye riina eecha wor: “God riiti on eecha wochawey, maka mimaka podatebaktawey, eeta kepi opoche mima yatanakech.” ¹¹ Jisas rii awasen eecha wor: “Eyey ma mima ye diita mima ya majin kiki siinak, yakasakech. God riita kata ma yenya boboy kaw hana ma yechaba kata boboyen yeechi otiito. ¹² Diita yikadey ma ye miman yakasakech. Ma kaw yimowurek, eeka eecha siir. Worek anadii

ma ya ya yenya kapasek otiitarek, yecha miman saka yarek, eena ye eecha sirr. Anadii ma ye miman yanan siiri, ye howuk tawa kigdom yon otiitawak, eena yakasakech. Eeta ma ye diita majin kiki siinak, yaken otiiney, eena na yeechi hiki ta.

JISAS RII KARAKADA YIKAPWAN RUKUSIITAR

¹³ Ma kaw ye karakada yikapwan yeechi Jisas riitak ye ir. Ye irek, Jisas riiti tapan yenya howu neekichi Apoko riina wohechar. Worek, disaipel ye eena hechi yenya ow majin bar. ¹⁴ Worek, Jisas rii eecha wor: “Kwota na heechinak, yikapwa ye sa adak ya. Kwo opoche anacheketanakech. Hevenek tawa kigdom sii jecha tawa ma yechi.” ¹⁵ Worek, rii riiti tapa howu neekichi heechi ir.

HADIIYE MA RIITA BOBOY SAGII HARAPA TAWA MAJI

¹⁶ Worek, ma por rii Jisas riitak yaniga riina eecha wor: “Tisa, kapo boy boboy kepik ada otiinak, anapa eechaba eechaba siikiita?” ¹⁷ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Boyewak mii boboy kepin ana wohecho? Boboy Podat rii eeta kepi boboy. Miita eechaba eechaba siiken gegiyaney, mii God riiti yokotapa yokotapa majin na sumowu ta.” ¹⁸ Rii awasen woher: “Ii bwimey majin?” Worek, Jisas rii eecha wor: “Opoche ma pi sowakwotanakech. Nobo mi-man anemesherotanakech. Hiy yatanakech. Woshepii maji batanakech. ¹⁹ Awi eepi piiriti hinna yesokwa ta. Miita mayama rukusitawabaga anadii man na eechaba rukusii ta.” ²⁰ Hadiiye ma rii awasen eecha wor: “Ada diita

eyey miita bawa majin sumowutar. Akar boyen boboyen ada otii somoyeto?” ²¹ Jisas rii meejichi eecha wor: “Miita sokwa kepi siiken gegiyaney, miita na i. Miiti eyey boboyen na yeechi ye i yak toko. Tokonak, kiiriisiiposii man eeta eyey yan napa ha. Hanak, komas miita hevenek tawa harapa yan yakiita. Wonyak, na ya ana sumowu.”

²² Worek, hadiye ma rii meejichi riiti misomak eyipiichi inyaka nomoyeechi heechi ir. Eeta ma rii riiti ya harapa tarek, rii eena eecha otiichi heechi ir.

²³ Worek, Jisas rii riiti disaipel yenya eecha wor: “Ada kwona wocho, harapa yak tawa ma ye God riiti kigdom iyarek otiiney, harapa yo otiichi iyarekiita. ²⁴ Ada maji pochin kawka bak, kamel sii riki kapa tawa wowi siiti supuk iyarek otiiney, yo ameda otiiniga iyarekiita. Yaka tawa ma rii eeta God riiti kigdom eechaba iyarek otiiney hisaw yon otiikiita.” ²⁵ Worek, disaipel ye eena meejichi henebarabochi eecha woher:

“Eecha tawey, kapo naman yesokwa yichikiita?” ²⁶ Jisas rii yenya miyik hechi eecha woher: “Ma ye saka kiki siikiitawak. God riitaba saniga eyey boboyen otii kiki siitakiita.”

²⁷ Worek, Pita rii eecha wor: “Na he. Nota noti eyey boboyen heechi miina sumowubato. Sumowubatawey, nopa kapo boy boboyen yakiita?” ²⁸ Jisas rii awasen eecha wor: “Ada kwona siiken wocho, hadabas kepi nedii yanak, Ma Yikapwa riiriiti harapa tiikiirek eeka yinyak, ana sumowu tawa ma kwo 12 harapa aka tabo yima yechi tiikiirek eeka yibakiita. Yibatanak, kwo eechaba Isre magwi 12 yenya anasabatakiita.

²⁹ Kata ma ye eeji hik yechi akan, yechi yaka kumwoyen, yechi moweyen, yechi awi eepin, yechi yikapwan, yechinowo sagiin eeji hibak heechiyega, ii yepa waga 100 hadabas boboy kepin yakiita. Ye waga eechaba eechaba tawa.

³⁰ Wowak, nokwapa nokwapa mapo tawa ma yepa i komasenak, komas tawa ma yepa way i mapokiita.

20

WAIN NOWO YON OTII TAR MA

¹ “God riiti howuk tawa kigdom jecha tawa: Wain nowo ma rii tawa. Tawak, niyegak rii nowo yootiichi man i yeechi yayaken eena ir. ² Irek, yeechi yaya ha yan woherek yecha eeta dola ya pochin wohowor. Wohoworek, riita yenya wochirek ye nowok otiik ir. ³ Ye irek, rii niyega nediik rii awa ba eemek ir. Irek, rii her ma kaw siitii ye i tarek. ⁴ Worek, rii hechi yenya eecha wor: ‘Kwota na i eeji wain nowo yon otiinak, ada kwona ya kepin hakiita.’ ⁵ Worek, ye meejiichi yo otiiken ir. Worek, nowo ma rii yadii nedi hogo nediik eechaba otiir. ⁶ Worek, yo hamak otiitar nediik rii way awa ba eemek kawka ichi ma kaw ye siitii ye i tarek, rii way her. Herek, rii eecha woher: ‘Boyewak kwo eechaba eechaba diibak ya siitiito?’ ⁷ Ye awasen eecha wor: ‘Nona yo ha makasakech. No eena siitii ye itu.’ Nowo ma rii meejiichi eecha wor: ‘Na i. Eeji nowo yon oti.’

⁸ “Worek, hogo ya ye nediik nowo ma rii riiti siitii kowu tar ma riina eecha wor: ‘Na yo oti tawa man uwanak sa ya yechi yan ya. Ada komas

nobo yar ma yechak na tasiichi yan ha. Ada mapo yar ye sapa ya komas ya.'

⁹ “Wkorek, yo hamak otii tar nediik woher ma ye doa ya pochin yar. ¹⁰ Worek, akar mapo yar ma ye yaniga eeche hikitar nopa ya harapa yakiita. Wori, yaho. Yecha doa ya pochin yabar. ¹¹ Ye yan eeche yeechi nowo ma riin ow maji bar. ¹² Ye riina eeche wor: ‘Diita ma yen miita yo hama nediik woheri mii yenya noti yaga yenya eeche har. Ye saka harapa yon otiiterek nota harapa yon ya geenyik otiitar!’ ¹³ Nowo ma rii ma podaren awasen eeche wor: ‘Ada miina kapasek otiikasakech. Ada miina eeche wor: Miita yadii pochi yo otiiney dola ya pochin ada miina hakiita. ¹⁴ Kwota eena wohowor. Wowak, miiti yan na yeechi i. Ya miina adahawa бага komas yar ma yen ada eechaba haken hikitu. ¹⁵ Ii eeji ya ada keena eeche hak wonyey, anapa keena hakiita. Ada eeji yan sobo hataney, mii kapo eena hechi inyaka mi kwotayet.’ ” Jisasrii kowka eeche wor: ¹⁶ “Wowak, eechaba siikiita. Komasa yari yepa i maponak, mapo yari, yepa i komasekiita.”

JISAS RII KOMAS NEDIK KAWKA EECHA WOR: ADA HA ICHI KAWKA SANIYAKIITA

¹⁷ Jisasrii Jerusaem akamak iyarerek ottirek, rii riiti 12 disaipe yeechi yaya yechaban veenyichi i sawor. ¹⁸ Rii yenya eeche wor: “Ana na meeji. Nota Jerusalem akamak ichu. Iyarenak, Ma Yikapwa riina opeen otii tawa harapa ma lon maji poko tawa ma yechi tapak how hakiita. How hanak, riina pi sowakwo haken eena anasakiita. ¹⁹ Ye anasachi shebo shebo tawa ma yechi tapak

how hakiita. Howu hanak, ye riina wosoboy wokwoyachi kubu pichi mek ji siitiichikiita. Wonyak, yadii piiriichar siichi rii awasen ya saniyeechi sokwakiita.”

JEMS JON PIIRIITA HARAPA MA SIIKEN GEGIYATAR

²⁰ Eeta nediik Sebedi riiti yikapwa piiriiti awi sii siiti yikapwa piiriitaka Jisas riitak ya he gamuchi otii boboyen riina woher. ²¹ Jisas riita hechi siina woher: “Boyak yawa?” Sii eecha wor: “Eena nediik miita aka tabo yima siinak, eeji yikapwa piir por miiti mama yepak yinyak por yeeji yepak yinyak, piiriita harapa aka tabo yimaga siibakiita.

²² Worek, Jisas rii awasen siina eecha wor: “Nija ana wohewey, kwosaka otii hechawak. Ki boy kapo kikisiikiita ada kiya tawa nomoya tawa boboyen kipa boy kiyabakiita?” Piir meeji awasen eecha wor: “Sicha eeta kiki sowa.”

²³ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Ayo. Kicha ada nomoyo tawa boboyen kiyabakiita. Wowey, namapa eeji mama yepak yin6yak yeeji yepak yiney eeta yo eeji yokasakech. Diita tiikiir ma kawen eeji Apoko riita sayarechir. Eeta riiti yo.”

²⁴ Worek, anadii 10 disaipel ye eena meeji rek yaka kumwoy piiriina kwotayer. ²⁵ Worek, Jisas rii yenya uwa yaya yopowuchi yir. Yirek, rii eecha wor: Kwo hikitu diita nosapek tawa aka tabo yima ye yechi ma mima yenya siitii kowu tawey, ye eeta yenya dagiir poyetu.

²⁶ Wowak, kwo jecha otii tawa abon opoche otiitanakech. Ma por rii kwotaka tawey, harapa siiken gegiyaney, rii sapa anadii man kiyatay

tawa maga eecha sii. ²⁷ Ma por rii mapo ima siiken otiiney, rii sapa yo oti wakasa maga eecha sii. ²⁸ Ma Yikapwa rii yarik saka riina mak kiyatayeken yarek. Rii yari, rii anadii man kiyatayenak, rukusiitaken eena yar. Rii riiti meseken harek, nokwapa nokwapa ma miman tokochiken eena yar. Riita eecha oti tawaga kwo napa eechaba otiiba ta.”

JISAS RII MIY KIITITAR MA UPURUSEN OTII KEPI SIIR

²⁹ Yecha Jeriko akaman heechi iken otiitarek nokwapa nokwapa mima ma ye Jisas riina sumowutar. ³⁰ Sumowu icharek, miy kiitii ma piir nobo giirebak eeka yichar. Yicharek, piir meejiir Jisas rii yarin, piir uwachi eecha wor: “Devit riiti neja miita sinya na inyakapwa hikichi ba diigiichi! ³¹ Ma mima ye meejiichi ye piiriina anachekechi ow maji bar. Worek, piiriita harapa uwachi eecha wor: Devit riiti neja! Miita sinya na inyakapwa hikichi ba diigiichi!” ³² Worek, Jisas rii eeka siitiichi piiriina uwachi eecha wor: “Boyen ada kinya otiichiken ki gegiyato?” ³³ Piir eecha wor: “Harapa Ma, sicha gegiyato miita shichi miyin na tagwachi!” ³⁴ Worek, Jisas rii piiriina inyakapwa hikichi piiriiti miyin rii howu neekir. Howu neekirek, piir ameya miy kepi mey maka her. Worek, piir riina sumowutar.

21

JISAS RII JERUSAEM AKAMAK IYARERI AKA TABO YIMAGA EECHA HE IYARER

¹ Yecha Jerusalem akamak iyarerek, ye Betpasi akamak mapo iyarer. Betpasi Oliv kkwow bana bana tar. Ye eeka tarek, Jisas rii disaipel upurusen heechirek, ik otiirek ² piiriina eecha wor: Kicha ana diika heechi dii yapak tawa akaman na i. Kicha iyarenak, napa he donki nokwapa siina yikapwaka eecha pokokkushi siitiichichu. Wonyey, napa heemachi yeechi ana yaya. ³ Ki eecha otiinak, ma por rii kichaka maji baney, riina napa eecha wo: ‘Harapa Ma riita dopotawak, eena shicha yeechi ye iken shi eena yawa.’ Kicha banak, riipa ameya heechikiita.”

⁴ Worek, eecha otiirek, mashi piirapet bar maji sii diita nediik siiken sokwaterek, eena eecha otiitar. Piirapet rii eecha wor:

⁵ “Saion akamak tar ma mima yenya na sawo. ‘Na he! Kwoti aka tabo yima kwotak yato.

Rii eshar otiitawak, riita donki magiirek yo yichi yato.

Rii donki yi magiirek yo yichi yato!”

⁶ Disaipel piir Jisas riita bar maji meejichi piir i eechaba otiir. ⁷ Piir i donki yi nokwapaka eecha yeechi yayar. Yayarek, worek, yecha yechi saketen yeechi donki magiirek ye yo yichir. Ye yo yichirek Jisas rii yo eeka yir. ⁸ Worek, nokwapa nokwapa ma mima ye yechi saket yeechi nobok yichi ir. Worek, kaw ye me tapan reekiichi nobok seechi ir. ⁹ Jisas rii icharek, ma mima ye kaw mapo tarek, kaw komas tarek sumo eecha icharek ye uwar: “Devit riiti neja riiti hin na yesokwa ta. Diita ma rii God riiti hik yatawey, God riita riina rukusiito! God riiti hin na yesokwaba ta!”

¹⁰ Jisas rii Jerusaem akamak iyarerek eeka tar ma mima ye riina hechi nyegiirabochi eeche wor: “Dii kapo nama?” ¹¹ Ma mima ye awasen eeche wor: “Dii eeta piirapet Jisas, Gaii nosap Nasaret akamak tar ma!”

JISAS RII HARAPA OTU AKA WOK IYARER

¹² Worek, Jisas rii harapa otu akak iyar ya mani tokotar ma boboyen tokotar ma yenya pi heechirek, ye saya ir. Rii ya mani tokotar chey otiichirek sakar. Nurer tokotar ma yechi tiikiir eecheba otiichirek sakabar. ¹³ Eecha otiichi rii eeche wor: “Mashi keyir maji God riita eeche wor: ‘Eeji aka eeche habato, God riina maji ba tawa aka. Wowak, kwo hiyiya tawa ma yichi akaga eeche veenyichi otiito!”

¹⁴ Jisas rii harapa otu aka wok tarek miy kiitii tar ma kaw yatii neeki tar ma yecha riitak yarek, rii yenya otii kepi siir. ¹⁵ Rii yo kepin otiitarek, opel otii tar harapa ma lon maji pokii tar harapa ma ye eena hechi yechi inyaka kwotayer. Ye eecheba her, yikapwa ye harapa otu akak eeche uwar, “Devit riiti neja riiti hin na yesokwa ta.” ¹⁶ Yecha heri ye kwotayechi Jisas riina eeche wor: “Yecha wochawey, mii boy meejito?” Jisas rii awasen eeche wor: “Ada hehar meejito! Kwo boy kapo saka kenyitarek, ‘God riita yikapwan yikapwa baregiin maji pokiitarek, ye eena God riiti hin hehar yesokwato?” ¹⁷ Worek, Jisas rii yenya heechi rii Betani akamak ir. Irek, niy pochi siir.

JISAS RII WOREK PEK ME REEKII SIIR

18 Niyega nediik Jisas rii Jerusalem akamak awasen icharek, nobokrii eecha har. 19 Eecha harek, rii pek men nobok bana bana siitiitarek, rii i hechi omu watanakech. Rii hipurek ki-ipiikabak tar. Worek, eena rii pek men eecha wor: “Mii siik kawka wakasakech!” Worek, eeta me ameya reekiisiir. 20 Worek, disaipel ye eena hechi nyegiirabochi woher: “Kata me boyewak eeta ameya reekiisowa?” 21 Jisas rii awasen eecha wor: “Kwo na hiki ta! Ameda opoche hiki siitiichicha. Hiki siitiichichaney, ada pik men otiwabaga kwo eechaba otiikiita. Kwo diita kwowun wochanak sokwa somakwotii tawa pak ye inyey, iipa mayama eecha otiikiita. 22 Kwo hiki siitiichichaney, boboyen yaken God riina wohenyey kwopa yakiita.”

YECHA JISAS RIINA WOHER NAMA MIINA SIIITII KOW BOBOYEN HAR

23 Jisas rii harapaotu akak iyarechi ma mima yenya maji pokii tar. Maji pokii tarek, opelen oti tar harapa ma ye Ju ma yechi apoko saba ma ye riitak yar. Yarek, riina woher: “Bwimey jebwa miitaka tawak, mii diita boboyen otiito? Siitii kowu boboy miin nama har?” 24 Jisas rii awasen eecha wor: Ada way eechaba kwona maji pochin wohek. Kwota ana maji kepin awasen baney, ada awasen adaka tawa jebwak yo otiitaweyn kwona bak. 25 Jon riita man uku yeetiichichari, eeta boboy kapo siitak yar? Kapo God riiti, kapo ma yechi?” Worek, yecha awasen maji batar. Ye eecha wochar: “Nota eecha wonyey, ‘God riita har,’ riipa echa wokiita: ‘Boyewak kwo riina saka

hikisiitiichirek?’ ²⁶ Nota eecha wonyey, ‘Mak har,’ ii napa ma mima yenya akii ta. Yecha eecha hiki siitiichichar Jon rii eeta piirapet.” ²⁷ Worek, eena yecha Jisas riina eecha wor: “No saka heechawak.” Jisas rii awasen yenya eecha wor: “An eechaba wokasakech boy yikadey siitii kow tawa boboy tawak ada diita yon otiito.”

UPURUS YIKAPWA PIIRIITI NOMA

²⁸ “Nagwo, kwo shecha hikitu? Ma por rii tarek, riiti yikapwa upurus tar. Tarek, rii yaka yikapwa riitak ir. Iri, rii riina eecha wor: ‘Yikapwa, apa miita na i eeji wain nowon yo otii ta.’ ²⁹ Rii awasen eecha wor: ‘Ada yuyato.’ Worek ri inyaka komas dareboyechi rii way yo otiiken ir. ³⁰ Worek, apoko rii way i kumwoy riina eechaba wor. Worek, kumwoy rii awasen eecha wor: ‘Ayo, apoko. Ada ik.’ Wori, rii ikasakech. ³¹ Wowak, yikapwa; upurus piir tarek, kapo nama apokon riiti inyakak otiitar?” Ye awasen eecha wor: “Yaka riita mayishichar.” Jisas rii Ju ma yenya eecha wor: “Ada kwona wocho: Takis yan yak tawa ma ye nobo eechaba eechaba anemeshero ko tawa kapasek mima ye God riiti kigdomek kwona mapokiita. ³² Jon Baptis rii yarek, rii kwon nagwa nagwa ichawa nobon mukuchichar. Mukuchichari, kwo riina saka hikirek. Wowak, takis yan yatar ma ye nobo anamesherokotar kapasek mima yecha riina meejichiniga hiki. eena sumowurek, kwo eena heri kwo saka kwoti inyaka dareboyechi riin hiki siitiichibarek.”

*MA KAPASEK WAIN NOWON SIITII KOWU
TAR NOMA*

³³ Jisas rii eecha wor: “Dii akar shiy tawa majin na meeji. Ma Por rii harapa nosapek tarek, rii wain nowo eeka otiir. Otiirek, inyijir. Worek, rii wain ukun hekiir tar papa supun otiir. Otiirek, rii eeta nowon siitii kow aka pochi otiibar. Worek, rii akar man harek, yecha siitii kowu tarek, rii heechi riiti eem pochi yapak tarek, rii eeka heechi ir. ³⁴ Worek, wain ukun oti tar nedii sii yarek, nowo ma rii riiti yo oti tar ma kawen heechirek, ye eeta wain kawen yeechi ye iken eena yar. ³⁵ Ye yarek, nowo siitii kowu tar ma ye yenza howu neekichi poren kubu pichi poren pi sowakwochi poren papak rabor. ³⁶ Worek, nowo ma meejiichi rii anadii yo otiitar wakasa ma kawen heechirek, ye way kawka yar. Ye way yari, nowok ya sayarek, nowon siitii kowu tar ma ye yenza neekichi mashi otiirega eechaba kawka otiir. ³⁷ Worek, nowo ma rii way meejiichi riiti yikapwan heechirek, rii way yar. Rii mayama eecha wor: ‘Yepa eeji yikapwa riiti majin meeji-ita.’ ³⁸ Worek, nowo tar ma ye yikapwan herek, ye mayama eecha wor: ‘Dii eeta nowo ma riiti yikapwa. Na hawa pi sowakwochi diita nowon nota yakiita!’ ³⁹ Worek, ye riina howu neekichi sabak rabochi pi sowakwar.”

⁴⁰ Jisas rii eecha wor: “Nago. Wain nowo ma rii yanak, rii kapoboyen nowo siitii kowu tar ma yenza otiikiita?” ⁴¹ Yecha awasen eecha wor: “Nowa ma rii kapasek oti tawa ma yenza pi sowakwo hamakiita. Wonyak, riipa eeta wain nowon yeechi anadii siitii kowu tawa man haki-

ita. Hanak, yepa aboboy ya nedii yepa kawen yeechi hanak, riipa akiita.” ⁴² Worek, Jisas rii yenya eeche wor: “Kwo kapo God riiti mashi keyir maji saka kenytarek? Sii eeche wocho:

‘Kata papan aka yon otii tar ma yecha rabori,
Ii rii sokwa kepi papak siirek, riin
somar heechir.
God riita otiichirek,
Eeta sokwa kepi wey.’ ”

⁴³ Jisas rii kawka eeche wor: “Eena ada kwona wocho: God riiti kigdom kwotaka tawey, eena awasen yakiita. Yeechi anadii man hanak, ye omu kepin wakiita. ⁴⁴ (Eeta ma papa hek sakaney, riina ameda pikiita. Eeta papa riina ma hek sakaney, ii ma eeta mogobak siikiita.)”

⁴⁵ Worek, opelen otiitar harapa ma ye Peresi ma ye Jisas riita shiy tawa majin meejiri, ye eeche hikitar Jisas rii kata nona wocho. ⁴⁶ Eena ye riina pokok jiken otii hechari, ye ma mima yenya akiirek, eena riin heechir. Ma mima eeche hikitar Jisas rii eeta piirapet.

22

MIMA TAPA NOKUSHA A TAWA NOMA

¹ Jisas rii way kawka shi tawa majik wor: “Hevenek tawa kigdom sii harapa aka tabo yima otii tawabaga eeche otiito. Riiti yikapwa mima yak otiirek, eena rii harapa noku sha aken sayar tar. ² Worek, rii riiti yo otii tawa wakasa ma yen komas noku sha majin yecha yaken wochirek ir. ³ Worek, komas rii way yo otii wakasa ma yen heechirek, yecha ya majin wochirek ir. Wori, ye yaken gegiyakasakech. ⁴ Worek, rii way kawka

yo otii wakasa ma yenya wochirek ir. Rii yenya eecha wor: ‘Woher ma yenya na i wonyak: eeji nokusha a boboy eetaq sayar homawa. Eeji bulamakaw, bulamakaw yin sowakwor. Eyey boboyen sayar homawa. Na yanak, nokusha ak!’⁵ Worek, woher ma mima ye eena meejikasakech. Ye yechi yoban eechaba otiitar. Woher ma por rii riiti nowok heechi ir. Por riiti boboy toko akak ir.⁶ Woher ma kaw ye wakasa ma kawen yeechi pi sowakwor.⁷ Worek, aka tabo yima rii meejichi kwotayichi rii riiti ow ana pichar man heechirek i sowakwor ma yen eeta ma ye pi hamar. Yechi akaman hik hay hamar.⁸ Worek, rii riiti yo otii wakasa man uwar. Uwachi rii yenya eecha wor: ‘Eeji nokusha aboboy eeta apa sayar hamawa. Wowak, woher ma yechi nobo eeta kapasek. Ye eena ya eeji aboboyen akasakech.⁹ Wowak, na i harapa nobok chishitanak eeka henya ma ii napa wochanak sapa ya.’¹⁰ Worek, wakasa ma ye harapa nobok iri, ye eyey ma hechi ye yen wo yayar. Ma kepi ma kapasek eyey wo yayar. Worek, nokusha ak otii tar aka sii takiikiisiir.

¹¹ “Worek, ma ye ya yapakarek, aka tabo yima rii yenya heken ir. Irek, rii heri ma por rii riki kepin ruwukasakech.¹² Worek rii eecha wor: ‘Nareboy, boyewak mii diita tapa a nediik yawey saka riki kepin ruwu yawak?’ Worek, eeta ma rii awasen maji bakasakech. Me tobo siir.¹³ Worek, aka tabo yima rii riiti wakasa ma yenya eecha wor: ‘Riina na yeechi riiti yatii tapan poko jichi geenyik niyik yik rabochinyak sa i. Eeka sa keyatanak pu giiriiga wagiiriiga ta.’”¹⁴ Jisas rii kawka eecha wor: “Nokwapa nokwapa ma mima

yenya uwawey, eyey hisiiichi kenyikasakech.”

YE JISAS RIINA WOHER SISA RIINA TAKIS YAN HAKEN EENA WOHER

¹⁵ Peresi ma ye i Jisas riina apo diigiichi dagiir poyeken eena otiitar. ¹⁶ Eecha otiik otiitarek, ye yechi maji pok tar ma kawen Herot riiti ma kawen heechirek, ye Jisas riina woheken yar. Yarek, ye eecha wor: “Tisa, no hikitu mii maji siikiinen batawa ma mii God riiti maji siiken batawey, mii God riiti inyakan mukuchichu. Eena mukuchichawak, mii anadii ma ye miina hikitawey mii eena inyaka hikikasakech. Harapa tawa ma karakada tawa ma yen mii hechawey mii eecha hikitu eeta kubuchey boboy. ¹⁷ Wowak, nona na ba. Ii mii shecha hikitu? Nota Sisa riina takis yan haney, ii kapo no lon reekiito. Kapo reekiikasakech?” ¹⁸ Jisas rii meejichi rii yechi inyagak hiki tawa boboyen rii her. Eena hechi rii eecha wor: “Kwo woshepii tawa ma. Boyewak kwo ana dagiir poyeken otiito? ¹⁹ Kwota takis yan toko tawa ya mani na pochi yeechi yaya ana mukuchi!” Worek, ye ya mani yeechi yaya riina mukuchir. ²⁰ Mukuchirek, rii yenya eecha woher: “Diita misoma hi diika tawey, kapo namey hi?” ²¹ Ye awasen eecha wor: “Eeta Sisa riiti.” Worek, Jisas rii yenya eecha wor: “Wowey, Sisa riiti boboy ii na riitaban ha. God riiti boboy ii na God riitaban ha.” ²² Ye eena meejichi nyegiirabor. Nyegiirabochi heechi ir.

YE JISAS RIINA MA HACHI AWASEN YA SOKWA TAWA MAJI WOHER

²³ Eeta nedii Sadyusi ma kaw ye Jisas riitak yar. Sadyusi ma ye eecha wocho: Ha tawa ma ye awasen saniyeechi ya sokwakasakech. ²⁴ Ye eecha wor: “Tisa, Moses rii eecha wor, ‘Ma por rii yikapwa biish tanak, haney, riiti kumwoy rii sapa riiti mima siina ya. Riita yanak, har ma riiti senyen sapa yikapwa por kiya.’ ²⁵ Wowak, 7 yaka kumwoy diika tar. Tarek, yaka rii mima yar. Yari, rii harek, rii sobo har. Yikapwa biish. Worek, kumwoy riita way siin yar. ²⁶ Yari yaka riita otiirebaga rii eechara otiir. Worek, eyey yaka kumwoy ye eechara eechara siir. ²⁷ Worek, eeta mima sii eeta komas habar. ²⁸ Wowak, ma awasen ya sokwak tawa nedii yarek eeta mima siin kapo nama yakiita? Eyey yaka kumwoy ye siina ya hamar!”

²⁹ Worek, Jisas rii yenya awasen eechara wor: “Kwo keena kapasek wey hikitu. God riiti keyir majin God riiti hapaga tawa boboyen kwo eena hekasakech. ³⁰ Har ma yecha ya sokwana nedii ma ye mima yaksasakech. Yepa hevenek tawa ejel-ega eechara takiita. ³¹ Wowak, ada man yesokwa majin kwona bak. Kwo kapo God riita bar majin saka kenya her. Rii eechara wor: ³² ‘Ada Ebrahim riiti God, Aisak riiti God, Jekap riiti God. Maji mu eechara wocho: Ada har ma yechi Godekasakech. Ada sobo tawa ma yechi God.’ ³³ Worek, ma mima ye riita maji pokii tar maji meejiichi ye eena henebarabor.

GOD RIITI MAPO OTII TAWA HARAPA LO

³⁴ Eechara barek, Jisas rii Sadyusi yechi kujan diimiir. Eechara otiirek, Peresi ma ye eena meejiichi

ye bana yopo wuchi yir. ³⁵ Worek, ma por rii yechi nediik tari lon otii hechar ma rii Jisas riina dagiir poyeken eena otii hechar. ³⁶ Rii eecha woher: “Tisa, shecha tawa o siita mapo harapa tawa?” ³⁷ Jisas rii awasen eecha wor: “Miita miiti Harapa miiti God riina na miiti inyaka wopu, mesek, marenoku ii eeka na riina rukusii ta.’ ³⁸ Diita lo sii eeta mapo harapa na kepi wey. ³⁹ Komasa harapa lo sii diitata: ‘Kwo mayama rukusii tawaga diita bana bana tawa man na eechaba rukusii ta.’ ⁴⁰ Eeta maji piiriiti muga eecha tawa. Moses riiti eyey loka piirapet yechi eyey majika.”

JISAS RII PERESI MA YENYA KRAIST MAJIN WOHER

⁴¹ Peresi ma ye ya yopo wuchi yicharek, Jisas rii yenya woher: ⁴² “Boyak kwo Kraist riin hikitu? Rii kapo namey neja?” Ye awasen eecha wor: “Ri eeta Devit riiti neja.” ⁴³ Jisas rii awasen eecha wor: “Eecha tarek, boyewak Spirit rii otiichicharek, Devit rii Kraist riina eecha habatar Harapa?” Devit rii eecha wor:

⁴⁴ ‘Eeta Harapa rii eeji Harapa riina eecha wor: Eeji mama yepak na yi komasa ada miina ow ana pichawa man miiti kuruk heechikiita.’

⁴⁵ Devit rii riina Harapa habatari boyega shecha Kraist rii Devit rriiti neja tawa?” ⁴⁶ Ma ye riina meejichi maji pochi bakasakech. Worek, eeta nedii ye riina akiitarek eena maji pochin kawka way wohekasakech.

23

JISAS RII EECHA WOR: PERESI MA YECHI MAJIN NA OWPOY SII TA

¹ Worek, Jisas rii ma ma mima riiti disaipel yen eecha wor: ² Lon maji pokii tawa ma, ye Peresi ma ye eecha wocho: ‘Noti yo eeta Moses riiti lo mun anadii man kukuchichu. ³ Eena kwo nota batawa majin na sumowu ta.’ Wowak, kwota yechi otii tawa abon eena opoche sumowutanakech. Yi majiban na sumowu ta. Ye yechi kujak batawa majin eena sumowukasakech. ⁴ Yecha nomoya tawa boboyen yechi ma yechi tiimiinak howu kiyachi tawey, ye tapamak parachi kiya powukasakech. ⁵ Eyey boboyen ye otii tawey, ii eeta ma ye heken eena otiito. Ye God riiti maji uku yopoga tawa boboy ye harapa otiichi yi makabek jichi chishitu. Ye saket gworo mayakan ruwuchi bar. Keyapochichi chishi tar! ⁶ Nokusha a tawey, ye harapa tiikiiren yecha eena kwoya hechi eeka yichu. ⁷ Ye ma yecha awa batawa eemek inyak ye yenya woshi aken gegi yakiita. Ma ye ‘Tisa’ habaken gegiyato.

⁸ “Wowak, opoche anadii ma ye kwona ‘Tisa’ habatanakech. Kwo yaka kumwoy tawa. Tisa podareba tawa. ⁹ Kwo opoche diita nosapek eyey tawa ma ‘apoko’ wochanakech. Kwoti Apoko podareba rii hevenek tawa. ¹⁰ Kwona opoche mapo i ma habatanakech. Kwoti mapo neeki ichawa ma podareba tawey, riiti he eeta Kraist. ¹¹ Kwoti harapa tawa ma rii sa kwoti yo otii wakasa ma sii. ¹² Kata ma rii riiti hin yesokwa taney, iipa riin dagiir poyekiita. Ma por rii riiti

hin mayama dagiir poyeney, riipa eeta harapa siikiita.”

JISAS RII TISA YECHA YO KAPASEKEN OTI-ITARIN EECHA WOR

¹³ Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikiita. Kwo maji kuja upurus batawa ma. Ma kaw ye God riiti kigdom yaken otiitawey, kwo nubureja dasepii par tawa ma. Wowak, kwota eena kidgom iyarekasakech. Ma mima ye iyareken otiitawey kwo saka heechitawak, ye i yarekiitawak!

¹⁴ (“On maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita! Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwo mibiya mima yen dagiir poyechi yechi akan hiyik yatol Eecha otiitawak, kwo God riina woshepii gworo majin bato. Kwo eecha otiitowak, eena harapa kapasek boboy yataway, sii eeta kwotaka eecha siikiita.”)

¹⁵ “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita. Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwota harapa somakwotii tawa pak ichawey, nosapek ichawey, kwo i kwona sumo i ma yenya yeshato. Yesha henyak, wonyak riita uwu tawa eemek i maga eecha otiito. Kwo otiitawey, rii keena kwona dagiir poyechi harapa hapaseken eechaba otiito.

¹⁶ “Kwo miy dumu tawa nobon mukuchichawa ma na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita. Kwo maji pokiitu: ma rii lotu aka maji siiken bachi sabo howuney, eecha baney ii sumowukasakech. Riita otu aka goen eena siiken bachi sabo hahuney, ii napa sumowu. ¹⁷ Kwo hikishatawak, kwoti miy eeta dumutu. Boy boboy

eeta harapa? Kapo goll harapa? Kapo lotu aka harapa? Lotu aka sii otiichichawak, gol sii eeta kepi tawa. ¹⁸ Kwo maji eechaba pokiitu: ma por rii opel maji siiken bachi sabo howuney, eecha baney, ii sumowukasakech. Rii opelen ha tawa boboyen siiken sabo howuney, ii napa sumowu. ¹⁹ Kwota miy eeta dumu siikener. Boy yikade boboy eeta harapa? Kapo howu ha boboy? Kapo opel otiitawa boboy? ²⁰ Ma por rii opelen siikien sabo howuney, eecha baney, rii eeta opelen eyey howu hatawa boboyen eena rii sabo howutu. ²¹ Ma rii lotu akak maji siiken bachi sabo howuney, rii lotu akan eeka yichawa God riitaka piir eecha sabo howutu. ²² Ma por rii hevenen maji siiken bachi sabo howuney, rii God riiti tiikiireka God riitaka eecha yichi sabo howutu.

²³ “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikiita. Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwota God riina eyey karakada boboy ten ten hatu. Wowak, kwo lo siiti harapa nobon wosowoyeto. Nagwa nagwa otii tawa boboy, man rukusii tawa boboy, yo kepin otii tawa boboy kwo eena wosowoyeto. Diita boboyen na hikichi otii ta. Anadii boboy kepin opoche abosuchitanakech. ²⁴ Kwo miy dumu tawa nobon mukuchichawa ma. Amaruka kwoti uku a heebiyak ye inyey, kwo yeechi rabokiita. wowak, kame sii iibak ye inyey, kwo siitiika eecha akochekiita.

²⁵ “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God rii kwona pikiita! Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwo kwoti kapasek

boboy sababan yeetiito. Kwo kapasek boboyen otiichichi hiy yatawa kapasek boboyen otiichichi yatawak, kwoti kapasek boboy eeta boboy takiikii sowa. ²⁶ Mi dumu tawa Peresi ma kwo heebiyen na yeichi mapo won uku yeetii. Uku yeetiinak, sabaka eecha apoma hekiita!

²⁷ “Lon maji pokii tawa ma kwo Peresi kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikkita. Kwo maji kuja upurus batawa ma. Kwo eeta tiiriimo supun now apomak neeki tawaga eecha hecha. Kwo saba eecha apoma hechawey, kwoti wo ha ma hapa kwopa sii tawa boboy takiikii siito. ²⁸ Kwo eechaba tawa. Ma ye kwona hechawey kwo apoma hecho. Hechasey, kwoti wo woshepii tawa boboy kapasek yon otii tawa boboy takiikiisii tawa.”

JISAS RII TISA YENYA YO KAPASEKEN HA MAJIN WOR

²⁹ “Lon maji ppokii tawa ma kwo Peresi ma kwo na ow poy sii ta. God riita kwona pikiita. Kwo maji kuju upurus batawa ma. Kwo hadabas tiiriimon piirapet yenya otiichichi kwo yo kepin otii tar ma yeichi papan tatar man yesokwa siitiichi keyapo chichu. ³⁰ Eecha otiitawak, kwo eecha wocho: ‘Nota mashi wayega tar nediik teyega, eecha piirapet yenya pi sowakwor boboyen na mashi saka eecha otiitarek.’ ³¹ Kwo mu eecha wochawey, no noti wayega riitii neja. Kwoti wayega ye piirapet yenya pi sowakwor. ³² Eeka pi sowakworek, wowak, na i kwoti wayega yecha tasiichi otiirin, na otii hama. ³³ Kwo hopoga tawa. Kwo hopo yiga tawa. God riita anasakii

otiiinak, kwo hiy uwu tawa eemek kwona eeka heechikiita. Kwo kapo boyega eena tavii yichi ikiita?

³⁴ “Ada kwona wocho: Ada piirapet yenya harapa hiki tawa ma yenya Tisa ma yenya kwona eecha wochinak ikiita. Inyak, kwo kawen pi sowakwonak, kaw mek ji siitiichinyak, kawen kwoti otu akak pokok pinyak, kawen pi kikir chinyak, akar eemek heechi ikiita. ³⁵ Wonyak, kwona ya kapaseken hakiita. Mashi Ebel rii yo kepin otiiterek, kwoti wayega rii riina pi sowakwor. Sekaraia, Berekaia riiti yikapwa, riina kwota pi sowakwor. Lotu aka yepa tarek opel otiitar chey yepa tarek eeta nediik kwo riina pi sowakwor. Worek, kwoti yey wayega yechi ya kapasek sii kwota otii tawa ya kapasek siitaka eeta kwotabak yakiita. Kwo kwoti wayega yechaka ma kepin pi sowakworek eena kwotaka yakiita. ³⁶ Ada kwona maji siiken wocho: Mashi kapasek yon otii tar ma yechi ya kapasek kwota kapasek yan eyey diita nosapek diita tawa ma kwona hakiita!”

JISAS RII JERUSALEM AKAMA MA MIMA YECHI KECHI KEYAR

³⁷ “Jerusaem, Jerusalem! Kwo piirapet yenya pi sowakwo hato. God riita kwona hehareken heechitawak ichawa man kwo eena papak rabochi pi sowakwoto. Apochoko nokwapa siita siiti yin yeechi yaya chepi wok woyi tawaga, ada kwona eechaba eeji tapak yaya yopo yichiken gegiyato. Ada gegiyatawey, kwota ana yuya bokonato! ³⁸ Apa kwoti aka God riita heechi inyak iipa biish woy siikiita. ³⁹ Ada kwona wocho, apa

na komas kwo ana hekaskech. Kwota wonyak, ‘Ma rii Harapa riiti hik yatawey, riina na rukusii ta!’ Wonyak, kwota eeka anapa hekiita.”

24

JISAS RII EECHA WOR HARAPA LOTU AKA IIPA KAPASEK SIIKIITA

¹ Jisas rii harapa lotu akan heechi icharek, riiti disaipel yecha riitak yarek, ye harapa lotu aka otiir papan mukuchir. ² Jisas rii yena eecha wor: “Kwota kapo eena kwoya hecho. Ada kwona woch: eyey hek tawa papa ye reekiichi sakakiita. Eeta papa sii siiti tar eemek takasakech.”

JISAS RII EECHA WOR: HARAPA NOMAYA TAWA BOBOY YAKIITA

³ Jisas rii Oliv kwowuk eeka yicharek, riiti disaipel yecha veenyichi riitak yar. Yaniga eecha wor: “Nona na ba. Siitii yekega kapo diita kapasek boboy diita nosapek yakiita? Boy boboy sii mukuchikiita miita diita nosapek awasen ya nedii diita nosapek hamak tawa nedii yakiita?”

⁴ Jisas rii awasen eecha wor: “Na ow poy sii ta. Anadii ma por iipa kwona ya woshepiikiita. ⁵ Nokwapa nokwapa yepa, eeji hik yanak eecha wokiita: ‘Ada eeta Kraist, eeta riitaba.’ Wonyak, nokwapa nokwapa man woshepiikiita. ⁶ Kwopa ow ana pi hokwa takwan bana bana meejikiita. Yapak tana hokwa takwa majiban kwopa meejitakiita. Wonyak, kwo opoche eena inyakapa hikichi mija maji batanakech. Eech otiina boboy ii sapa ya. Ii eecha wokasakech hamak tawa nedii diita yato. ⁷ Akama pochi siipa eeta sokwa akama

pochin ana pikiita. Nokwapa nokwapa ma yepa eeta harapa eechin hatakiita. Nenyaw eetapa eyey eemek harapa yatakiita. ⁸ Diita boboy siipa eeta mima yikapwa yimowuk otii tawak mapo hapa meeji tawaga eecha meekiita.

⁹ “Wonyak, eeta nediik yepa kwona nomoya tawa boboy mayakan hanak kwona pi sowak-wokiita. Eeji hi kwotak tawak, diita nosapek tawa ma ye eena kwoa harapa yuyakiita. ¹⁰ Eeta nediita nokwapa nokwapa ma ma mima ye yecha Jisas riina hiki siitiichichawa boboyen heechikiita. Wonyak, nokwapa nokwapa ma yepa yechi yaka kumwoyen yuyeechi anadii yabu pi ma yechi tapak how hakiita. ¹¹ Eeta nedii yana kapa nokwapa nokwapa woshepii tawa piirapet yepa ya nokwapa nokwapa man woshepiikiita. ¹² Kapasek otii tawa boboy siipa ma yechak i yeyakiita. I yeyanak, ma yechi anadii man hehar rukusii tawa boboyen wubuyarebokiita. ¹³ Ma por tanak, komas yak tawa nediika kiki siiney, riina God riita yesokwa yichikiita. ¹⁴ Diita God riiti hadabas emek tawa majin eyey nosapek eyey akamak i sawo ye i takiita. I sawo ye i tanak, wonyak, ma mima yepa meejitanak, hamak tawa nedii siipa yakiita.”

KAPASEK WEY BOBOY SIIPA YAKIITA

¹⁵ “Piirapet Daniel rii eecha wor: ‘Kapasek wey otii tawa boboy siipa God riiti eem kepik siitii takiita. Siitii tanak, kwopa hekiita.’ (Wonyak, ma diita jeyn kenyetaney, ii napa hehar hiki ta.) ¹⁶ “Eeta nedii ma mima ye Judia nosapek tawey, kwo napa heechi akii kwowuk i. ¹⁷ Ma

aka sabak taney i akak tana boboyen i kawka yar yakasakech. ¹⁸ Ma rii nowok taney, rii way i riiti akak tawa saketen yakasakech. ¹⁹ Eeta nedii mima yikapwa baregiika taney, mima yikapwa muku ataney, yecha nomoya kapa meejitawa boboyen yecha harapa kiyakiita. ²⁰ Kwota na God riina wohe: mii opoche nona neekiireya nedii yanak heechinak ichanakech. Akamak sii tawa nedii heechinak ichanakech! ²¹ Diita nomoya tawa boboy sii harapa mayaka siikiita. Mashi mashi nedii diita yikadey kapasek boboy mayaka yakasakech. Apa nedii komas nedii yakasakech. ²² Eeta nedii God riita otii tobo siir. Otii tobo siiyega ma waga takasakech. Eyey ha hamawa. Riita riiti hisiiichi kenyir man eena hikirek eena tobo siikiita.

²³ “Eeta nedii yanak ma por rii eecha wonyey, ‘Kraist rii kata yepak tawa. Diika tawa.’ Opoche diita majin eena sumowutanakech. ²⁴ Wowak, woshepii tawa piirapet ye woshepii tawa Kraist ye sokwatakiita. Sokwanak, ye harapa jebwan mirakel eena otiikiita. Boyewak otiikiita? God riita hisiir ma yenya woshepiiken eena otiikiita? Woshepiiken otiiney, saka otiikiitawak. ²⁵ Ada bawa maji na meeji. Ada kwona wor. Komas diita boboy yakiita.

²⁶ “Ma mima yecha kwona eecha wonyey, ‘Kraist rii ma biish tawa eemek eeka i tawa.’ Eena meejiichi opoche ichanakech. Yecha eecha wonyey, ‘Rii aka wok yar tawa.’ Eena meejiichi opoche iyaretanakech. ²⁷ Yeeripiya sii eyey eemek okoree tawaga, Ma Yikapwa rii yanak eechaba eemek uhadiinaga hekiita.

28 “Ma hawa tawa eem eeka oponumay ye ya eeka yopo wuchi yichu.”

KOMAS MA YIKAPWA RIIPA YAKIITA

29 Nomo mayaka ya tawa nedii hamanak, ya rii tiiriikiita. Niiwiika sii tiiriibakiita. Winyumay ye sakakiita. Howuk tawa boboy sii nobon heechi anadii nobok ikiita. 30 Eeta nediiik Ma Yikapwa ri jebwan niiriika hekiita. Henyak, eyey eemek ta ye i tawa ma ye eena hechi keyatakiita. Wonyak, yecha hekiita Ma Yikapwa rii niiriik ya sakanak, riiti hapaga tawa boboyeka hadabas boboy kepik eecha ya sakakiita. 31 Wonyak, harapa sagiiyega tawa boboyen piita tanak, rii riiti ejeen heechinak eyey eemek i ye yatakiita. I ye yatanak, Riiti ma mima yenya yeechichi yayakiita.”

PIK ME SII EETA NONA MUKUCHICHU

32 Kwota na pik me siita otiitaweyn eena na hechi hiki ta. Siiti tapa siita nubuchi akar kiipiika sokwanak, kwo hecho ii eeta nedii kepi yak otiito. 33 Eechaba otiitanak, kwo na hiki. Diita ada bawa eyey boboyen kwota henyak, kwo na hiki ta eeta nedii bana siito. Eeta tasiito. 34 Ada kwona siiken wocho: diita kapasek nedii yanak, eecha otii tawa ma ye eechaba takiita. 35 Neereka nosapek piir hamakiita. Eeji maji sii hamakasakech. Eechaba eechaba takiita.”

EYEW MA YECHA JISAS RII AWASEN DIIKA YAK TAWA NEDII HEKASAKECH

36 “Eyey ma ye Jisas rii awasen ya nediiin mayin hekasakech. Howuk tawa ejel ye hekasakech. God riiti Yikapwa rii hekasakech. Apoko God ri- iaba saniga hecho 37 Ma ye Noa riita tar nediiik otii

tarega, Ma Yikapwa rii diika yana nediik ma ye eechaga otiikiita. ³⁸ Harapa uku niy siina biish tar nediik ma ye uku atarek, aboboy atarek, miman yatar. Eecha otii ichari, Noa rii eetaq jabiir wok i yarer. ³⁹ Yecha otiitarek, ye yechak yak otiitar boboyen hekasakech. Worek, harapa uku siirek, yari, yenya gamupoyer. Ma Yikapwa rii yana nedii siipa eechaba otiikiita. ⁴⁰ Wonyak, eeta nedii ma upurus nowok i tanak poren heechikiita. ⁴¹ Mima upurus piir gey chichaney, pochin yanak, pochin heechikiita. ⁴² Eena na kwota na hehar kowu ta. Kwota hekasakech Harapa riita yana nedii. ⁴³ Kwo na hiki ta: aka ma rii hiyi yatawa ma riita ya nedii hikiney, riipa riiti akan siitii kowu tanak sakapa hiyi ya man heedhinak iyarekiitawak. ⁴⁴ Eena kwo eechaba na tanak, na kowu ta. Ma Yikapwa rii awasen diika yanak, kwo eecha hikikkita rii yakasakech.”

YO KAPASEKEN OTII TAWA MA YO KEPIN OTII TAWA MA YECHI NOMA

⁴⁵ Kapa nama eeta yo kepin hehar otii tawa ma, kapo nama nagwa nagwa hiki tawa nobon yo otii tawa wakasa ma? Rii diitata: riiti harapa ma riita riina akar man siitii kowu ta yon hari, rii yenya aboboy a nediik eeka hato. ⁴⁶ Eecha otii tawa ma riiti harapa ma riita awasen yanak, rii riiti wokasa ma riiti yon henyak wakasa ma rii inyaka kwoya woy hikitakiita. ⁴⁷ Ada kwona siiken wochi: harapa ma riipa riina hisinak, riipa i harapa ma siinak, riipa riiti eyey boboy sagiin riipa siitii kowutakiita. ⁴⁸ Diita ma rii kapasek wakasa ma taney, riipa mayama wokiita, ‘Eeji harapa ma

riipa saka awasen ameya yakiitawak.’ ⁴⁹ Wonyak, rii taney, anapoy yo otii man pinyak riipa beyi tawa maka otii anak, uku akiita. ⁵⁰ Wonyak, yo otii wakasa ma ri harapa ma riipa awasen yanak, rii riina saka howutakiitawak. Yana nedii hikikasakech. ⁵¹ Wonyak, eeta nediik harapa ma rii riina pichi kuhachi woshepii tawa ma yecha tawa eemebak rabonak yechaka eecha takiita. Heechinak riipa eeka keyatanak, pu giiriiga wa giiriigatakiita.”

25

YOKOTAPA YOKOTAPA OMUNYEGU MIMA SHIYI TAWA MAJI

¹ “Eeta medii yanak, God riiti kidgom eeta yokotapa yokotapa amunyegu mimaga eecha yakiita. Yecha yechi lam yeechi mima tapa ak yak tawa ma riina nobok kowuken iken otiitar. ² Yokotapa ye hikisha tarek, yokotapa ye hikitar. ³ Hikisha tawa mima ye am yeechi yayari, uku kaweban yayar. ⁴ Hikitar mima ye eeta uku anadii botol takiikiisiirek, eecha yayabar. ⁵ Worek, mima tapa aken yaken otii tar ma rii ameya yakasakech. Worek, mima tapa aken yaken otii tar ma rii ameya yakasakech. Worek, mima ye eena miy meejirek, watar.

⁶ “Worek, niy nediik uwar aya eecha wor: ‘Tapa ak otii tawa ma rii yato! Na ya he!’ ⁷ Worek, mima ye eyey sokwachi yechi lam sayarer. ⁸ Sayarerek, hikisha tawa mima ye hiki tawa mima yenya eecha wor: ‘Uku na nona kaw ha. Noti am uku eeta hamak otiito.’ ⁹ Worek, hiki tar mima ye awasen eecha wor: ‘Yaho. Diita uku sakapa

kwotaka notaka eecha kiki siikiitawak. Eeta kepi na kwota i boboy toko tawa akan i toko.’
¹⁰ Worek, ye eena ukun tokoken irek, mima tapa ak yar ma rii yarek, aka wok i yiniga yokotapa mima yechaka eecha otii atarek nubureja dasiippii payitar. ¹¹ Worek, komas yokotapa mima ye ya eecha wor: ‘Harapa ma, harapa ma, nobo na tagwanak, no ya sayak!’ ¹² Mima tapa atar ma rii eecha wor: ‘Ada kwona hekasakech.’” ¹³ Jisas rii kawka eecha wor: “Eena na owpoy sii ta. Kwo ya nedii hekasakech. Ya maji hekasakech.”

YO OTII TAWA WAKASA MA PIIRIICHAR YECHI NOMA

¹⁴ God riiti kidgom tawaga eecha tawa. Ma por rii akaman heechi akar eemek iken sayar tar. Worek, rii riiti yo otii wakasa ma yenya uwa yayar. Uwa yayeechi rii riiti eyey boboyen yechi tapak how har. ¹⁵ How heechi rii yecha otiik tawa abon hechi rii yenya mani ya har. Poren 5,000 doa har. Poren 2,000 doa har. Poren 1,000 doa har. Heechi rii heechi akamak ir. ¹⁶ Irek, 5,000 ya manin yar ma rii bisnis yo otiitari rii way kawka 5,000 dola yan yar. ¹⁷ Worek, 2,000 ya manin yar ma rii bisnis eechara yo otiitari, rii way kawka 2,000 dola yan yar. ¹⁸ Worek, 1,000 dola yan yar ma rii riiti harapa ma riiti yan yeechi ye i wa kwotiichi supuk chir.

¹⁹ “Sii sii mashi siirek, wakasa ma yechi harapa ma rii way ya yechaka riita har ya majin baken eena yar. ²⁰ Yarek 5,000 dola yan yar ma rii ya 5,000 dola yan riina awasen tapak how har. Worek, rii eecha wor: ‘Miita ana 5,000 doa yan har. Na he. Ada i awasen 5,000, dola yan

kawka yeechi yayar.’ ²¹ Harapa ma rii awasen eecha wor: ‘Mii eeta yo kepin otiitar. Miita eeta wakasa ma kepi. Miita karakada boboyen hehar otiitarek, ada miin nokwapa nokwapa boboy hanak, miita eena siitii kowukiita. Mii na ya miiti harapa ma riitaka kwoya hiki chishi ta!’ ²² Worek, 2,000 dola yan har. Na he! Ada i kawka 2,000 dola yan yeechi yayar.’ ²³ Worek harapa ma rii eecha wor: ‘Mii eeta yo kepin otiitar. Miita eeta wakasa ma kepi. Miita karakada boboyen hehar otiitarek, ada miina nokwapa nokwapa boboy hanak, miita eena siitii kowukiita. Mii na ya miiti harapa ma riitaka kwoya hiki chishi ta!’ ²⁴ Worek, 1,000 dola yan yar ma rii yaniga eecha wor: ‘Harapa ma, ada hecho. Mii ow asa ma. Mii nowo sagiin yeechi otii makasakech. Akar siiken yeechi nowok rabokasakech. ²⁵ Eecha otiitawak, eena ada akiichiniga miiti mani ada yeechi ye i eena wa kwotiichi supuk chir. Na he! Miiti yan na yeechi ye i.’ ²⁶ Riiti harapa ma rii awasen eecha wor: ‘Miita kapasek tawa wakasa ma. Mii waba tawa ma. Mii boy kapo eecha hikitar ada sagiin yeechi yaya chikasakech, ada nowok tawa boboy siiken yeechi rabokasakech. ²⁷ Wowey boyewak mii eeji mani yan heechi tawa eemek saka heechirek? Miita eecha otiiyega, ada awasen yawey, ada eeji eyey har yan yeechi kawka waga yawa. ²⁸ Diita apak, riitaka tawa ya manin yeechiniga ye i 10,000 dolan yar ma riitaban napa ha. ²⁹ Boyewak! Ma boboy kawka taney yenya kawka hatakiita. Wonyak, ye eeta harapa siikiita. Ma por rii boboy biish taney, riiti karakada boboyen awasen yeechi akar man

hakiita. ³⁰ Eeta yo oti wakasa ma rii kapasek, riina na kikirechinyak, sa i niyik yichawa eemek sa i. Inyak, sa keyatanak pu giiriiga wagiirega ta.'

MA YIKAPWA RII EYEW MAN KOMAS ANASA-TAKIITA

³¹⁻³² “Komas Ma Yikapwa aka tabo yi maga riipa yanak, riiti eje yechaka eecha yanak, riipa riiti harapa tiikiir kepik yinyak, eyey diita nosapek tawa ma yepa i riiti mi somak siitiikiita. Wonyak, riipa sipsip siitii kowu tawa ma riita meme yenya sipsip yechaka keyibotawaga, riipa ma mima yen eechaba keyibokiita. ³³ Riipa sipsip yenya riiti mama yepak heechinak, meme yenya yeji yepak heechikiita. ³⁴ Wonyak, aka tabo yima rii mama yepak tana ma mima yenya eecha wokiita: ‘Kwota, eji Apoko riita rukusiitari, kwo na ya. God riita kwona mashi mashi nediik otiichir. Kigdomen na ya ya. God riita diita nosapen otiir nediik rii eeka kwona otiichir. ³⁵ Na ya ya. Mashi ada eecha ha tari, kwota ana hava tar. Berek siitari kwota ana ukun hatar. Ada anadii tarin yar. Ma tari, kwota ana akan har. ³⁶ Ada siivatabi biish siitari kwota ana siivatabin har. Ada hakenotii tari, kwota an hehar tar. Ada poko ji akak tari, kwota ya an hechar.

³⁷ “Wonyak, ma kepi yepa riina awasen eecha wokiita: ‘Harapa Ma, siita nediik nota miina her mii eecha hatarek, nota aboboyen miina har? Mii bareka siiterek, nota miina uku hatar? ³⁸ Siitayekega nota miina her, mii anadii akama maga yarek, nota miin akan har? Siitayekega miita siivatabi biish siirek, nota miina rikin har? ³⁹ Siitayekega mii haken otiiterek, poko ji akak

tarek, nota miina ya her?’ ⁴⁰ Wonyak, aka tabo yima rii awasen eecha wokiita: ‘Ada kwona wocho: Kwota kubuchey tar yaka kumwoyen hehar tari, kwota ana eechaba otiichichar.

⁴¹ “Wonyak, riipa yeji yepak siitii tana ma yenya eecha wokiita: ‘God riita otiichirek, kwo eeta sii siiken sowa. Kwo napa God riita Gabaka yechi ejeleka yenya otiichir hik napa i! ⁴² Mashi ada eecha hatari, kwo ana havakasakech. Ada bareka siitari, kwo ana uku hakasakech. ⁴³ Mashi ada anadii ma tari, kwo ana akan hakasakech. Ada rikin biish tari, kwo ana hakasakech. Ada haken otiitari, ada poko ji aka tari kwo ya ana heharekasakech.’ ⁴⁴ Wonyak, yepa awasen riina eecha wokiita: ‘Harapa ma, siitayekega nota miina her miita eechi hatarek, bareka siitari, anadii maga tari, riki biish tari, hak otii tari, poko ji akak tari, no miina kiyatayi kasakech?’ ⁴⁵ Wonyak, harapa aka tabo yima rii yenya awasen eecha wokiita: ‘Ada kwona maji siikenen wocho: kwota diita kubuchey tar man hechi saka kiyatay tarek, kwo ana eechaba kiyatayikasakech.’ ⁴⁶ Wonyak, eeta yikadey ma yepa i ya kapaseken eechaba yatakiita. Nagwa nagwa ichawa ma yepa i eechaba eechaba takiita.”

26

YECHA JISAS RIINA KAPASEK BOBOYEN OTI-IKEN HIKITAR

¹ Jisas rii diita majin riiti disaipel yenya ba hamarek, rii yenya eecha wor: ² “Kwo hikitu yadii upurus Pasova nokusha a nedii yanak, Ma

Yikapwa riin tapak howu hanak, riin mek ji siitiichikiita.”

³⁻⁴ Eeta nedii opelen otii tar harapa ma yecha Ju apoko saba ma yechaka Kaiapas riiti akak ya yopo yichir. Kaiapas rii opelen otii tar harapa tar ma. Ya yopo yichirek, ye veenyichiapo diigiitar. Jisas riina veenyeechi pi sowakwoken eena apo diigiitar. ⁵ Ye eecha wochar: “Nota opoche diita Pasova nokusha a nediiik otiitanakech. Ma mima yepa eena hechi owun yesokwakiita.”

JISAS RIINA KWONA YA TAWA UKUN MASEKIIK GWOTIIR

⁶ Jisas rii Betani akamak mashi maba kapasek tar Saimon riiti akak tar. Betani akamak tar. ⁷ Eeka tarek, mima pochi sii riitak yari, sii kwowa ya tar ukun woyi tar papa awon yayaniga Jisas riita yi otii atarek, riiti masekiik gwotii powur. Eeta uku ya naji tar uku. ⁸ Worek, disaipel ye eena hechi inyaka kwotayichi riina eecha woher: “Boyewak siita diita ukun shebo shebo gwotiiwa?” ⁹ Nota diita ukun haney anadii ma ye tokona harapa yan nota yeechi kiiriisiiposii tawa man waga hawa!” ¹⁰ Worek, Jisas rii yecha hiki tar majin hechi rii eecha wor: “Boyewak kwo kata mima siina yo mayakan hawa? Sii ana hadabas boboy kepin otiichuwa. ¹¹ Kiiriisiiposii tawa ma ye eechaba eechaba kwotaka tawa. Wowak, ada kwotaka eechaba nedii takasakech. ¹² Mima siita kwoya ya tawa ukun eeji mabak gwotiiri, sii eeji ha nobo takiichuwa. ¹³ Diina na makabek heechi. Diita hadabas majin diita nosapek sawo ye i tanak, siita otiwa boboyen eechaba sawo ye i takiita. Sawo ye i tanak, yepa eena hiki takiita.”

JUDAS RII JISAS RIINA KAPASEK BOBOY OTIIR

¹⁴ Worek, disaipel por Jisas riitaka eecha 12 tari, riiti hi Judas Iskeriot, rii i opelen otiitar harapa ma yenya eecha wor: ¹⁵ “Kwota ana boy boboyen hanak, ada Jisas riina kwoti tapak hak?” Worek, ye 30 ya mani kenyichi riin har. ¹⁶ Wowak, eeta nediik Judas rii Jisas riina how ha nobon yeshatar.

JISAS RIITA RIITI DISAIPEL YECHAKA PASOVA NOKUSHA ATAR

¹⁷ Yis Biish Tar Gey nokusha atar mapo yadii yarek, disaipel ye Jisas riitak yaniga woher: “Kapo siitak nota Pasova nokusha a nediin miina sayarechikiita?” ¹⁸ Rii yenya eecha wor: “Kwota na i harapa akamaka tawa ma por wohe: ‘Eeta Tisa rii echa wor: Eeji nedii yar. Yarek, ada eeji disaipel yechada eecha miiti akak Pasova nokusha akiita.’” ¹⁹ Worek, disaipel ye Jisas riita worega eecha Pasova sayarer. ²⁰ Hogo nedii si-irek, Jisas rii riiti 12 disaipel yechaka eecha aken yir. ²¹ Yecha atarek, Jisas rii eecha wor: “Kwotaka bana tawa ma por riipa ana magiirechichi kwodii wokiita.” ²² Disaipel ye meejichi eena hiki ye ichi riina wohechar: “Harapa Ma, miita wochawey, ana boy wokasakech?” ²³ Jisas rii awasen eecha wor: “Kata ma rii adaka eecha tapa sicha chegiik heebiyak geyen hey woyir ma riitapa ana magi-irechikiita. ²⁴ God riita keyir maji eecha wor: Ma Yikapwa wii sapa ha. Wori, riipa hakiita. Wowak, Ma Yikapwa riina magiirechichichawa ma riipa kapasek wey siikiita! Riiti nokwapa sii riina yimowanan siiyega, owaga kepi. ²⁵ Worek, Judas, magiirechir ma, rii eecha wor: “Tisa, miita

ana kapo wokasakech?” Jisas rii awasen eecha wor: “Miita wochowey, eeta mii wocho.”

KOMUNIO MAJI

²⁶ Yecha atarek, Jisas geyen yeechi Apoko riina woshi eechi neeki reekiichi disaipel yenya har. Haniga rii eecha wor: “Na ya a. Dii eeta eeji maba.” ²⁷ Worek, riita wain uku yeechi eechaba Apoko riina woshi eechi yenya haniga eecha wor: “Kwota na eyey a. ²⁸ Dii eeta eeji pi. Eecha mukuchichu God riita wotar maji sii eeta siiken woy sokwato. Eeji pi nosapek gwotii sakanak, nokwapa nokwapa ma mima yechi kapasek boboyen poyekiita. ²⁹ Ada kwona wocho: diita wain ukun ada saka komas kawka akiitawak. Komasa ada eeji Apoko riiti kigdomek siinak, eeka akar wain ukun akiita.” ³⁰ Worek, ye hokwa pochi chichi sokwa geenyik ichi Oliv kwowuk eeka ir.

JISAS RII EECHA WOR: PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIKIITA

³¹ Worek, Jisas rii disaipel yenya eecha wor: “Diita niyik kwoti hiki siitiichichawa boboyen adak heechi ikiita. God riita mashi heyir maji eecha wocho: ‘God rii sipsip hehar tar ma riina pi sowakwonak, sipsip ye heechi akii i ye yakiita.’ ³² Wonyak, ana saniyeechi yesokwanak, ada mapo i Galili nosapek i takiita.” ³³ Pita rii eecha wor: “Anadii ma yepa miina heechi inyey, adaba miina saka heechikiitawak!” ³⁴ Jisas rii meeji Pita riina eecha wor: “Diita niyik apochok woken otii tana nediik miita ana piiriichar eecha wokiita: Miita ana hekasakech.” ³⁵ Pita rii

awasen eecha wor: “Ada siiken wocho: Ada miiti hin veenyikasakech. Ada miitaka eecha hakiita!” Worek, eyey disaipel ye eechema wor.

JISAS RII GETSAMANI EEKA GOD RIINA MAJI BATAR

³⁶ Worek, Jisas rii riiti disaipel yechaka eem pochi Getsemani eeka ir. Irek, rii yenya eecha wor: “Kwo diika na yinyak, ada i katak God riina maji bak.” ³⁷ Rii Pita riina Sebedi riiti yikapwa piiriitaka eecha yeechi ye ir. Riiti inyaka harapa nomo yar. Harapa nomo yeechi rii yenya eecha wor: ³⁸ “Eeji inyaka harapa nomon yawa. Yawak, ada hak otiito. Kwo diika tanak, adaka eecha siitii kowu ta.” ³⁹ Worek, rii ameda yeroku ichi riiti misomak sakar. Sakachi rii eecha wor: “Eeji Apoko, ma yechi kapasek boboy bachi poyi anadii nobo taney, na otiichinyak, ada nomo yatawa boboyen na yeechi rabo. Wowak, eeji inyagak hiki taweyn eena sumowukasakech. Miiti inyagak hiki taweyn ii napa sumowukiita.”

⁴⁰ Worek, rii disaipel piiriichar yechak awasen yar. Yari, rii her ye watar. Watarek, hechi rii Pita riina eecha wor: “Boyewak kwo saka adaka awa pochi saka siitii kowutawak?” ⁴¹ Kwo na siitii kowutanak, God riina maji ba ta. Ii kwopa boboy siipa kwona eecha heechiney, kwopa tiipiikeneechi sakakiita. Spirit rii yaken otiitawey, maba sii yuyato.”

⁴² Jisas rii kawka iri God riina maji bar. Rii eecha wor: “Eeji Apoko, diita kapasek adak yatawey, diita heebiya adapa anan yuyakiita. Wowak, ada aney, ii eeta miiti yon ada otiiney, ii sa ya. Miiti yon adapa otiikiita.” ⁴³ Worek, rii

disaipel yechak kawka yari, rii her yecha kawka watar. Yechi mi meejitar.

⁴⁴ Worek, rii heechi kawka iri God riina maji mashi bar majiban iiban batar. ⁴⁵ Worek, rii kawka ya disaipel yenya wor: “Kwo boy opoy wabato? Na he. Ma Yikapwa riina kapasek yo otii tawa ma yechi tapak howu ha nedii yawa. ⁴⁶ Na sokwa napa i. Na he. Ana magiiriichichi kwodii wochi kapasek otii tawa ma rii yawa!”

JUDAS RII JISAS RIINA YABU PICHAR MA YECHI TAPAK TOWU HAR

⁴⁷ Jisas riita batarek, Judas, Jisas rii 12 disaipel por, rii eecha yar. Riita yarek, akar ma ye eeki kubuka eecha neeki neeki riitaka eecha yar. Opelen otii tar harapa ma ye Ju yechi apoko saba ma yecha wochirek, eena yar. ⁴⁸ Kwodi wochi kapasek otii tar ma rii ya mapo mukuchichawa boboyen otiitar. Rii eecha wor: “Kata ma riina ada waga woshi eechi amor amorechi heedhinak, riina kwo yaken otiito. Riina napa yeechi poko ji!” ⁴⁹ Judas rii nagwa nagwa yari, Jisas riina omor amorechi eecha wor: “Tisa na eshar ta.” ⁵⁰ Worek, Jisas rii awasen eecha wor: “Miita otiiken otii tawa boboy na ameya otii!” Worek, yecha yari, Jisas riina tapak kiikiiriinachi neekitar. ⁵¹ Ma por rii Jisas riitaka eecha tari, rii eena heechi riiti eekin heyi huguruku yeechi opelen otii tar harapa ma riiti wakasa ma por riiti mabiyan tiimii rabor. ⁵² Worek, Jisas rii riina eecha wor: “Na eeki awasen heyi heehci. Eyey ma ye eekibak ana pichawak, eeki siipa yenya pi sowakwo hamakiita. ⁵³ Kwo kapo saka

hechawak? Ada eeji Apoko riina wonyak, riita ana nokwapa nokwapa ejel heechinak yanak, 12 ami ye yenya gamu poyekiita. ⁵⁴ Ada riina wohenyey, God riita mashi keyir maji siipa saka sokwakiitawak. Wowak, mashi keyir maji sii sapa siiken ya.”

⁵⁵ Worek, Jisas rii ma yenya eeche wor: “Kwota yari eekika kubuka eeche neeki neeki yari ii hiyiya tawa man yaken yaniga kwo eeche yar. Boyewak eeche otiito? Nokwapa nokwapa yadii ada harapa lotu adak yi maji pokii tari, kwo ana eeka yakasakech. ⁵⁶ Wowak, piirapet ye God riiti maji keyiri, sii sa i siiken sokwa ta.”

⁵⁷ Worek, eyey disaipel ye riina heechi akii ir.

YE JISAS RIINA KANSIL MA YECHAK YE I ANASAR

Jisas riina jichi ye ir ma ye Jisas riina Kaiapas riiti akak ye ir. Kaiapas rii opelen otii tar harapa ma. Riiti akak lon maji pokii tar ma Ju apokosaba ma ye eeche yopo wuchi yichar. ⁵⁸ Worek, Pita rii wumowu icharin rii yapa kadak tar. Opelen otii tar harapa ma riiti akak Pita rii eeka i sumowu-tar. Sumowuchi rii inyik wok i yarechi rii siitii kowutar ma yechaka eeche yichar. Rii sokwana boboyen heken eena eeka yichar.

⁵⁹ Opelen otii tar harapa ma ye kansil ma ye Jisas riina woshepii maji ba diima man eena yeshatar. Yecha riina pi sowakwoken hikirek, eena eeche otiitar. ⁶⁰ Nokwapa nokwapa ma ye woshepii maji batarek, ye riina sowakwo nobon yesha hipiir. worek, ma upurus piir yari eeche wor: ⁶¹ “Diita ma rii eeche wor: ‘Ada eeta kiki

sowa ada harapa lotu akan dagiichi yadii piiri-ichar kawka oti hamakiita.’ ”

⁶² Worek, opelen oti tar harapa ma rii Jisas riina eecha wor: “Mii diita ba diima tawa majin mii boyewak saka awasen bawak?” ⁶³ Worek, Jisas rii meejichi saka awasen barek. Worek, harapa ma rii way kawka riina eecha wor: “Ada eechaba eechaba takiitawa God riiti hik miina wocho: Miita howuk tawa God riiti hin na baba: Mii boy eeta Kraist, eeta God riiti Yikapwa?” ⁶⁴ Jisas rii riina awasen eecha wor: “Miita bawa maji eetata. Ada kwona wocho: Komaskwo hikiita. Ma Yikapwa riipa i howuk hapaga tawa Apoko riiti mama yepak yikiita. Tanak, hapaga siichi riipa neerek kawka yakiita!” ⁶⁵ Worek, harapa ma rii eena kwotayechi riiti rikin woyarechi eecha wor: “II God riina wosoboyeto. Ba diima tawa ma kaw ii sa kayekiisii! Kwo eeta apak riiti kapasek majin meeji hamawa! ⁶⁶ Kwo shecha otiiken hikitu?” Ye awaseneecha wor: “Rii kapasek tawa. Sa kayek ha!”

⁶⁷⁻⁶⁸ Worek, ye riiti misoman sogo yak piichi pir. Ma kaw ye riina pichi eecha wor: “Kraist, miita nona na ba. Kapo nama miina piwa?”

PITA RIITA JISAS RIITI HIN VEENYIR

⁶⁹ Pita rii inyi wok yicharek, opelen oti tar harapa ma riiti wakasa mima sii ya Pita riina eecha wor: “Mii eechaba Galili Jisas riitaka tar.”

⁷⁰ Worek, Pita rii eyey ma mi somak woshepi-ichi eecha wor: “Ada niji maji meejikasakech.”

⁷¹ Worek, rii sokwa inyi nuberejok iyarer. Worek, anadii wakasa mima pochi sii way riina hechi eeka tar ma yenya eecha wor: “Diita ma rii

Nasaret Jisas riitaka eecha tar ma.” ⁷² Worek, Pita riita meejichi kawak woshepii majin wor: “Ada sabo howu maji siikenen wocho: Kata ma riin an hekasakech!” ⁷³ Ameda siichi eeka siitii tar ma ye ya Pita riina eecha wor: “Eeta siiken. Miita eeta riiti ma por. Miiti maji sii eeta miina kwodii wocho!” ⁷⁴ Worek, Pita rii meejichi sabo howu bokonachi eecha wor: “God miita ana pi. Kata ma riina ada hekasakech!” Worek, apochok aya wor. ⁷⁵ Worek, Pita rii Jisas riita riina bar majin hikir. “Apochoch wo nediik miita eeji hin piiriichar veenyikiita.” Worek, Pita rii eena hikichi i sabak yarechi inyakapwa hikichi harapa keyatar.

27

YE JISAS RIINA PAILOT RIITAK YE IR

¹ Uhaderek, opelen otii tar ma ye Ju apoko saba ma ye Jisas riina pi sowakwo nobon apo diigiichi yesha hechar. ² Yecha riina pokok jichi ye i Pailot riiti tapak how har. Pailot rii eeta gavman harapa ma.

JUDAS RII EETA HAR

³ Worek, Judas, Jisas riina magiirechir ma, rii her ye Jisas riina anasarek, rii riiti inyakan dareboyichi rii 30 silva yan yeechi ye i opelen otii tar harapa ma yenya Ju apoko saba ma yenya har. ⁴ Rii eecha wor: “Ada kapasek boboyen otiir. Ada otiirek, kepi wey tar ma riinapa pi sowakwokiita.” Ye meejichi awasen eecha wor “II noti yokasakech. Miiti saniga yo!” ⁵ Worek, Judas rii eena meejichi riiti silva yan yeechi lotu

akak rabo parechi rii heechi i mayama borowagii pokok kiitiirek har. ⁶ Worek, opelen otii tar harapa ma ye silva yan heyiyi yeechi eecha wor: “Diita ya eeta man pi sowakwo tawa ya. Noti lo saka eecha wochawak, kata yan noti lotu yaka eecha chegiik heechikiitawak.” ⁷ Ye apo diigiichi eeta yan yeechi nosap pochin tokor. Nosap si he eeta awo chichawa ma ri nosap. Eeta akar ma yechi tiiriimo tar eem. ⁸ Eena eeta nosap si hi eeta Pi Nosap. Siiti he eechema tawa.

⁹ Eecha otiirek, God riiti piirapet, Jeremaia, riita keyir maji sii eeta sokwato. Rii eecha keyir: “Yecha 30 silva yan yar. Isrel ma ye apo diigiichi eecha hikitar diita ya kata ma riina tokokiita. ¹⁰ Siva yan yeechi ye awo chichawa ma riiti nosapen tokokiita. Eeta Harapa riita ana wor.”

PAILAT RII JISAS RIINA MAJI WOHER

¹¹ Jisas rii i siitiirek, harapa Gavman ma rii riina woher: “Mii boy kapo Ju ma yechi harapa aka tabo yima?” Jisas rii awasen eecha wor: “Miita bawa maji eetata.” ¹² Opelen otii tar harapa ma ye, Ju yechi apoko saba ma ye eena ba diimatari, Jisas rii yenya awasen bakasakech. Siitii meeji tar. ¹³ Worek, Pailat rii way eecha woher: “Yecha miina ba diima tawey, mii boy meejito?” ¹⁴ Worek, Jisas rii Pailat riina awasen bakasakech. Worek, harapa gavman ma rii eena i hiki ya hikir.

PAILAT RII EECHA WOR: JISAS RIINA NA YEECHI YE I MEK JI SIITIICHI

¹⁵ Pasova Nokusha nediik harapa gavman ma rii otii tawa abo rii poko jichawa man heemachi

heechi tarek, ichar. Eeta ma mima yecha woherrek, rii eena heemachi tar. ¹⁶ Kata nediik kapasek ma por rii tari, riiti hi, Barabas. Riiti he eyey meeji ye i tar. ¹⁷ Ma mima ye yopo wuchi siitiirek, Pailat rii yenya woher: “Ada boy naman heemachinyak ik? Kapo Barabas, kapo Jisas haba tawa, Kraist? Riina boy heechinak ik?” ¹⁸ Pailat hehar hiki tar ye Jisas riitaban inyaka kwotayechi hiki tar. Eena ye yeechi riiti tapak how har.

¹⁹ Pailat rii riiti tiikiirek yicharek, anasa tawa wok yar yicharek, Pailat riiti mimas sii riina jey keyichi heechirek ir. Sii eecha keyir: “Opoche mii kata ma kepi riin boy boboyen otiitanakech. Niyik ada riina sukuyawey, harapa nomo yatawa boboy mayaka adaka yawa.”

²⁰ Worek, opelen otii tar harapa ma Ju apoko saba ma ye ma mima ye otii kapasek sii boboyen apo diigiichi yesokwar. Ye eecha wor: Pailat riina na wohe: Barabas riina na heemachinyak sa inyak Jisas riitaban napa sowakwo! ²¹ Harapa gavman ma rii yenya kawka woher: “Boy yikadey ma riina ada heemachinyak ikiita?” Ye riina eecha wor: “Barabas!” ²² Pailat rii awasen eecha wor: “Wonyak, anapa Jisas, haba tawa Kraist riin shechapa otiikiita?” Ye eyey awasen eecha: “Mek na ji siitii chi.” ²³ Worek, Pailat rii woher: “Boyewak? Rii boy kapasek boboyen otiirek?” Worek, ye harapa uwar: “Riina na mek ji siitiichi!”

²⁴ Pailat rii hechi hikir: Boyewak ada diita boboyen eechaba babato? Rii her ma ye kapa anapik otii tari, eena rii ukun yeechi yayarek, rii riiti tapan yechi misomak uku yeetiir. Rii uku yeetiichi eecha wor: “Dii eeta kwota otiik

tawa booby. Diita sowakwo tawa boboy eeji yokasakech. Kwoti keena yo!” ²⁵ Worek, eyey ma mima ye awasen eecha wor: “Nota kapasek otiitaney, eeta boboy siipa notak noti yikapwak yakiita!” ²⁶ Worek, Pailat rii Barabas riina heemachinrek yechaka ir. Worek, Jisas riina kubu pichi, riina mek ji siitiichiken eena ow ana pichar ma yichi tapak how har.

OW ANA PICHAR MA YE JISAS RIINA WOHEGA TAR

²⁷ Worek, Pailat riiti ow ana pichar ma ye Jisas riina yeechi ye i gavman harapa ma riiti aka wok yayarer. Yayarerek, eyey ma ye ya riina siitii wukurer. ²⁸ Worek, ye riiti ruwu tar rikin kwoyavayeechi nayim siik tar siivatabi awasen ruwuchir. ²⁹ Ruwuchi ye yeemika tar pokon yeechi shagureyeechi masekiik ruwuchir. Worek, ye gubun yeechi mama yepak har. Ye eeka bana bana yatii bogok putiichi yi wokwoyachi hegachi eecha wor: “Mii eeta Ju ma yechi harapa aka tabo yima. Na eechaba eechaba ta. ³⁰ Worek, ye sogoyak piichi gubu yeechi riiti maseken tapar. ³¹ Eeecha oti hamarek, ye riina ruwuchir rikin kwoyava yeechi riiti rikik kawka ruwuchir. Worek, eeta riin yeechi mek ji siitiichiken ye ir.

YECHA JISAS RIINA MEK JI SIITIICHIR

³² Yecha icharek, Sairini ma por riina nobok her. Riiti he Saimon. Worek, yecha riina wohigiyar riita Jisas riiti men kiya ichiken. ³³ Ye i eem pochik iyarer Siiti hi, Golgota. Mu eecha wocho: “Masekii hapa eem.” ³⁴ Eeka iyarerek,

worek, ye wain ukun kapasek ukuka yaworechi Jisas riina havaken otiitar. Worek, rii kwo a hechi rii yuyeechi heechir. ³⁵ Worek, yecha riina mek ji siitiichi hamarek, worek, ye riiti saketen yeechi satu anemeshi rokotarek, ma por riita yar. ³⁶ Worek, ye eeta eemek yi riina hechar. ³⁷ Yecha jey yeechi keyir maji eecha wor: “DII EETA JISAS, RIITA JU YECHI HARAPA AKA TABO YIMA.” Worek, riiti masekiik eeka howu heechir.

³⁸ Worek, ye ma upurus piiriin hiyyatarek, poren mama yepak jirek, poren yeeji yepak jir. ³⁹ Ma mima ye yatari, riina hechichi masekii ye yadiichichi Jisas riina wohegachi eecha wor: ⁴⁰ “Mii eecha wochar: Harapa lotu akan ada diigiichi yadii piiriichar kawka otii hamakiita. Miita God riiti yikapwa taney, na keena saniga mayama otii yesokwa yichi. Men na heechi muk ya saka!” ⁴¹ Opelen otiitar harapa ma ye lon maji pokii tar ma ye apokosaba ma ye riina eechaba wohegabachi eecha wor: ⁴² “Rii anadii man kiyatayichicharek, eena riita mayama kiyatayichikasakech! Rii boy Isrel yechi harapa aka tabo yima? Riita sa men heechi ya sakanak, nota riina hiki siitiichikiita! ⁴³ Riita God riina hiki siitiichichawey, rii eecha wocho ada eeta God riiti yikapwa. Wowak, nota hek: God riita otii kepi siik wonyey, sa otii kepi sii!” ⁴⁴ Hiyyatar ma piiren riitaka mek jik siitiichicharek, piir riina wohegabatar.

JISAS RIITA HAR

⁴⁵ Yadii wurwur nediik eyey nosap ye eeta niyega eecha siir. Awa piiriichar eecha siir.

⁴⁶ Eecha siirek, Jisas rii harapa teejichi eecha wor: Eli, Eli, lema sabaktani? Eeta maji siin dareboyeri eecha wocho: “Eeji God, eeji God, boyewak miita ana heechi ir?” ⁴⁷ Worek, bana bana siitiitar ma ye meejichi eecha wor: “Rii Ilaija riina uwato.” ⁴⁸ Worek, ma por rii meejichi ameya i uku sheki atawa boboyen yeechi yaya wain ukuk hey kiivivhi kubuk sukwuchi howu kujak neekir. ⁴⁹ Worek, anadii ma ye eecha wor: “Na amedii kwowu. Nota hek. Kapo Ilaija riipa ya riina yesokwa yichikiita!” ⁵⁰ Worek, Jisas rii harapa teejichi eeta kiiriidii chir.

⁵¹ Worek, harapa lotu akak tar shikichar siivitiabi sii nediik piikachi upurus sakar. Howuk mapo piika iri, heyik i sakar. Worek, nosape nyenyaw yarek, papa rogwachi sakar. ⁵² Tiiriimo tagwa seechir. Tagwa seechirek, nokwapa nokwapa God riiti ma mima harin yesokwa yichir. ⁵³ Yesokwa yichirek, ye tiiriimo supun heechir. Kommas Jisas riita saniyeechi sokwarek, diita ma mima ye harapa holi akamak iyarerek nokwapa nokwapa ma mima ye eeka opoy yenya her.

⁵⁴ Ami kepten rii anadii ow ana pichar ma yechaka eecha Jisas riina siitii kowu tarek, harapa nyenyaw yarek, anadii boboy yabarek, ye eena hechi harapa akiitarek, eecha wor: “Eeta siiken, rii eeta God riiti yikapwa!” ⁵⁵ Nokwapa nokwapa mima ye Galili heechi Jisas riina sumowu kiyatayi ibar mima ye eeka yepak siimaka her. ⁵⁶ Diita mima eeta Maria, Magdala, Jems, Josep piiriiti awi, Maria, Zebedi riiti yikapwa piiriiti awi yechaka eecha tar.

*YECHA JISAS RIITI MABAN TIIRIIMO SUPUK
YE I SEECHIR*

⁵⁷ Hogo sii nediik, Arimatia nosapek tar ma rii tar, harapa ya manika eecha tari, rii yar. Riiti he Josep. Rii eeta Jisas riiti disaipel por. ⁵⁸ Rii i Pailat riina Jisas riiti maban yeechi ye i tiiriimo chiken woher. Worek, Pailat rii wochir Josep riita yeechi ye iken eena wochir. ⁵⁹⁻⁶⁰ Worek, Josep rii yeechi riki apoma hepik jichi rii riiti tiiriimo supuk ye i seechir. Riita diita supun otii seechiri anadii ma poren yaya chikasakech. Maban ye i seechirek, papan yeechiniga nubureja eeka dasiipii parechi heechi ir. ⁶¹ Maria Magdala sii akar Maria pochi siitaka eecha yichar. Piir yi tiiriimo supuban eena hechar.

*OW ANA PICHAR MA YE TIIRIIMO SUPUN
EENA SIITII KOWU TAR*

⁶² Kommas yadii nedii pochi siirek, Sarere, ope-len otii tar ma ye Peresi ye Pailat riitak ya yopo wochi yir. ⁶³ Worek, yecha wor: “Harapa ma, nota eecha hikitu kata woshepii tar ma rii tarek, eecha wochar, ‘Yadii diipiira kata siichi ada saniyeechi kawka yesokwakiita.’ ⁶⁴ Eena nota eecha hikitu miita na wonyak, tiiriimo supun dasiipi-ichi hehar siitii nowutanak, yadii diipiira kata sa sii. Wonyey, riiti disaipel ye riiti maban iipa hiyik yeechi ye i ma mima yenya sawokasakech. Yecha iipa eecha wokiita, ‘Rii saniyeechi ya sokwawa.’ Kommas woshepii siipa mashi woshepii siitaka kiki siikasakech.” ⁶⁵ Worek, Paiat rii yenya eecha wor: “Ow ana pichawak siiti kowu tawa man na yeechi yayanak tiiriimo upuk sa i bana bana hehar siiti kowu ta.” ⁶⁶ Worek, ye heechi i tiiriimo

supun hehar dasiipii parechi hokuk shar. Hokuk sharek, ye siiti kowu tar man heechirek siiti kowu tar.

28

JISAS RII SANIYEECHI SOKWAR

¹ Akama sii tawa nedii sii hamarek, Sade uhadi-irek, Magdala Maria sii akar Maria pochi siitiika piir eecha tiiriimo supun heken ir. ² Worek, ameya nosap sii harapa nyenyaw yar. Harapa riiti ejel rii hevenek taren heechi ya sakar. Sakari, tiiriimo dasiipii tar papan tagwa seechi rii eeta papa tukuk yichar. ³ Riiti maba eeta yiirepiya tawaga eecha hechar. Ri siivatapi eeta apama tobo woy her. ⁴ Wiitii tar ma ye eena hechi harapa akii nubunubu tari, ha maga eecha siir.

⁵ Worek, ejel rii mima piiriina eecha wor: “Ki opoche akiitanakech. An hewa ki Jisas riina mek ji siitii chirin eena heken yawa. ⁶ Rii diika takasakech. Rii saniyeechi sokwa ir. Mashi riita worega rii eecha otiir. Na ya riita watar eemeban na he. ⁷ Kicha napa ameya i riiti disaipel yenya wo: ‘Rii harek, God riita riina awasen yesokwa yichir. Yichirek, rii apa Galilik mapo i kwona kowutaken ir. Eeta eemek kwota riina i hekiita!’ Ada kwona bawa majin napa kwo eena makebek heechi.” ⁸ Worek, eeta mima piir eena akiichi inyaka kwoya hikichi piir ameya ir. Disaipel yenya sawoken eena ir.

⁹ Worek, Jisas rii ya piiriina nobok ameya jawor. Jawochi, piiriina woshi eechi eecha wor: “Kichi inyaka sii kwoya hiki ta.” Worek, piir bana bana yesokwa tar. ¹⁰ Jisas rii piiriin eecha

wor: “Opoche ki akiitanakech. Kicha na i eeji yaka kumwoyen wonyak, ye sapa ya ana Galili nosapek he. Ada eeka taken ichu.”

OW ANA PICHAWAK SIITII KOWU TAWA MA YECHI MAJI

¹¹ Mima piir icharek, tiiriimon siitii kowu tar ma ye heechi i harapa akamak iyayarek, ye opelen otii tar harapa ma yenya otii boboyen sawotar. ¹² Worek, opelen otii tar ma ye apoko saba ma yechaka eeche yopo wuchi yi apo diigii tar. Apo diigii hamachi ye siitii kowu tar ma yenya harapa yan har. ¹³ Heechi eeche wor: “Napa eeche wo: No watarek, riiti disaipel ye ya riiti maban niyik yeechi ye ir. Kwo watarek, yeechi ye ir. ¹⁴ Wowak, harpa gavman ma riita diita majin meejiney, nota riina harapa banak, kwo eena hikichi akiikasakech.” ¹⁵ Worek, siitii kowu tar ma ye meejiichi ya manin yeechi yenya bar majiga eecheba bar. Eena diita maji Ju ma yechak i ye yarek. Wowak, apa diita eecheba otiito.

JISAS RII RIITI DISAIPEL YENYA WOR MAJI

¹⁶ Worek, 11 disaipel ye Jisas riita yenya wor Galili kwowuk eeka ir. ¹⁷ Eeka i ye riina hechi riiti hin yesokwatar. Worek, kaw ye riina i hiki ya hikitar. ¹⁸ Jisas rii ya bana bana siitii eeche wor: “God riita ana hapaga boboyen harek, ada howuk tawa boboyek nosapek tawa boboyeka adaba siiti kowutu. ¹⁹ Wowak, eena kwota na heechi eyey nosapek ta yey tawa ma mima yenya wonyak, ye sa eeji disaipeleba siinak, Apoko riiti hik, Yikapwa riiti hik, Holi Spirit riiti hik eeka

sa uku yeechi ta. ²⁰Yenya na sawotanak, ada eyey kwona bar majin eena na maji pokii tanak, sa eena sumowu ta. No hiki ta: Ada kwotaka eechema eechema takiita. Apa i komas nedii ada kwotaka eechema siikiita.”

GOD RITI MAJI KEPI
The New Testament in the Washkuk Language, also
known as the Kwoma Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Washkuk long Niugini
copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Washkuk (Kwoma)

Dialect: Kwoma or Washkuk

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

df8dc48f-feff-515c-a5a2-c9c957dac5bb